

Grönsöö park och trädgård 1820-1925

Tre familjemedlemmars odling, upplevelser
och dokumentation i förhållande till dagens
anläggning

Del II

Anna Tandre

*Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för stad och land
Uppsala*

Doktorsavhandling
Sveriges lantbruksuniversitet
Uppsala 2008

Acta Universitatis agriculturae Sueciae

2008: 62

Skyddsomslag: Grönsöös terrasser sedda från huvudbyggnadens andra våning.

Foto: Anna Tandre maj 2008.

Omslag: Grönsöö herrgård. Foto: Anna Tandre. Bearbetat av Agneta Ekholm.

ISSN 1652-6880

ISBN 978-91-85913-95-4

© 2008 Anna Tandre, Uppsala

Tryck: SLU Service/Repro, Uppsala 2008

Innehållsförteckning del II

Bilaga 1 Inventering av kulturväxter och dominerande vilda växter	7
Bilaga 2 Kommenterad artidentifiering	47
Bilaga 3 Tabellöversikt av Hovmarskalkens växter i växtlistorna 1840-42	123
Bilaga 4 Odling av lövkoja	203
Bilaga 5 Fruktsorter	231

BILAGA 1

Bilaga 1. Inventering av kulturväxter och dominerande vilda växter

Under 2006–2008 inventerades Grönsö park med tyngdpunkt på de kulturväxter som odlats länge, eller som är kvarstående i extensiv kultur. Vilda eller naturaliserade arter som väsentligt bidrar till parkens vår- och sommarflor är noterade i inventeringen. Växter som har planterats under de senaste åren, exempelvis vid Rundelen (Hemträdgården), vid flygelns nordöstra gavel och vid brygghuset, har inte beaktats. För växtinnehållet i rabatterna i den restaurerade Piehlska blomstergården hänvisar jag till den ritning som är uppsatt vid anläggningen.

Flera växtexperter har hjälpt mig med artbestämningen. Jag vill i särskild tacksamhet nämna följande personer: Björn Aldén, Göteborgs botaniska trädgård (hjälp med vedartat material, framför allt släktet *Spiraea*, även *Crataegus* m.fl.); Mora Aronsson, SLU Ultuna (*Carex*); Gunnar Eriksson, Uppsala (*Viola*, *Corydalis* m.fl.); Inger Hjalmarsson, CBM, SLU (*Corylus*); Hermann Krupke, Guldsmedsgårdens Plantskola i Hov (*Paeonia*); Tomas Lagerström, SLU Ultuna (fortlöpande diskussioner om Grönsöös växtmaterial), Bo Mossberg, Upplands Väsby (*Tulipa*); Jimmy Persson, Göteborgs botaniska trädgård (*Muscari*, *Tulipa* m.fl.); Karin Persson, POM/SLU (*Tulipa*); Johan Pettersson, Järna (*Paeonia*); Svengunnar Ryman, EBC, Uppsala universitet (*Aster*, *Paeonia*) och Eva Stade, Uppsala (*Rosa*, *Corylus*).¹

Vid namnsättningen för kulturväxter har jag följt Svensk Kulturväxtdatabas, (SKUD: Björn Aldén m. fl.). För de vilda växterna har jag främst använt mig av *Den*

¹ Personliga meddelanden: Aldén e-post 060823, 070813; Aronsson telefon 070917; Eriksson e-post 060822, 070628 samt fältstudie vid Grönsö 070511; Krupke brev ankommet 060901, Lagerström, fortlöpande kontakt under 2006–2008; Mossberg brev dat. 061108; J. Persson e-post 060826 samt via Aldén 070618 och K. Persson e-post 080805, Pettersson e-post 071008; Ryman e-post 061123, möte 070820; Stade e-post ett flertal, fältbesök Grönsö samt telefonsamtal 2006–2008.

virtuella floran on-line, (Naturhistoriska riksmuseet, Arne Anderberg och Anna-Lena Anderberg).

Inventeringen inleds med en översiktlig jämförelse mellan 1930-talets och dagens prydnadsväxter. 1930-talets utseende stämmer i stora delar med det sena 1800-talets innehåll. Därefter följer en lista på dominerande eller anmärkningsvärda vilda växter i parken samt en alfabetiskt ordnad artlista över Grönsöös äldre kulturväxter, med en kort beskrivning av deras växtplats, förekomst och uppgift om planteringstillfälle om detta är känt. Sist i bilagan finns fotografier av ett urval växter. Uppgifter om 1900-talets enskilda växter och borttagande av rabatter har lämnats av Carl Gustaf von Ehrenheim (född 1929), Grönsöö. Flera uppgifter kommer från Ulla von Ehrenheims (1925–2001) beskrivning av Grönsöö park och trädgårdar sådana de såg ut under 1930-talet.²

Jämförelse mellan 1930-talet och nutid

Många av Grönsöös gamla prydnadsväxter odlas inte längre i öppna odlingsytor, utan lever kvar i extensivt skötta ytor. De har ibland flyttats dit i samband med att den ursprungliga rabatten lagts igen. En del arter är trädgårdsväxter som sedan länge är spridda i parken, exempelvis pestskräp (*Petasites hybridus* (L.) P.Gaertn. & al.), som har sitt centrum kring en igenlagd damm, och krollilja (*Lilium martagon* L.).

I del I av Arkitekturminnesföreningens *Svenska trädgårdskonsten sådan den till våra dagar bevarats i anläggningar vid slott och herrgårdar* (Lundberg red. 1930) beskriver Sten Karling och Carl G. Alm Grönsöös parkanläggning och dess växter utifrån det sena 1920-talets utseende. Det var till stora delar det ”gamla” Grönsöö som beskrevs. Genom att jämföra beskrivningen i *Svenska trädgårdskonsten* med nutiden, ser vi hur parken har förändrats och förenklats kraftigt under 1900-talets senare hälft.

Nedan presenteras parken områdesvis, främst med avseende på solitära prydnadsträd, rabatter och perenna prydnadsväxter, efter den uppdelning som är möjlig utifrån beskrivningen i *Svenska trädgårdskonsten*.

² Ehrenheim, Carl Gustaf von, *Minnesanteckningar kring Grönsöö vid slutet av 1930-talet* (6 sidor, odaterat, Grönsöö gårdsarkiv), även muntligt meddelande 070824 och fortlöpande, främst under 2006–2007; Ehrenheim, Ulla von (1992), *En blomstervandring i parken och trädgården på Grönsöö i mitten av 1930-talet*, samt Ehrenheim, Ulla von (1996) *Grönsöö. Lilla trädgården*, bägge anteckningar i kartong ULLA VON EHRENHAIM Tab. 11 Minnesanteckningar och klipp 3. Grönsöö gårdsarkiv.

Lilla fruktträdgården

Ca 1930

I Lilla fruktträdgårdens rabatter längs gångarna fanns enligt Alm (1930) uppstammade röda vinbär, rosor, kordonger av italiensk klematis (*Clematis viticella* L.), jätteprästkraige (?) (*Leucanthemum x superbum* (Bergmans) D.H. Kent)³, pioner (*Paeonia* spp.), höstflox (*Phlox paniculata* L., sannolikt kultivarer), röd rudbeckia (*Echinacea purpurea* (L.) Moench), rosenkraige (*Tanacetum coccineum* (Willd.) Grierson), silverarv (*Cerastium tomentosum* L.), tusensköna (*Bellis perennis* L., kultivarer)⁴, julros (*Helleborus niger* L.), riddarsporrar av ospecificerade slag (sannolikt perenna *Delphinium*-arter) samt citronmeliss (*Melissa officinalis* L.).⁵

Denna beskrivning överensstämmer i stort med Ulla von Ehrenheims minnen (1996) av Lilla (frukt)trädgårdens innehåll vid 1930-talets mitt. Ulla nämner perennrabatternas rosa och vita dubbla luktpioner och minst tre sorters riddarsporrar, som varvades med pionerna. Även pioner med enkla blommor fanns, liksom blå bolltistel, 'Trollius' (smörboll), akleja i olika färger samt "röda både enkla o. dubbla prästkraigar". Vidare fanns nepeta, mandelblom, löjtnantshjärta och röda, rosa, vita och lila flox. En art som kom som gåva till Grönsö på 1930-talet var såpnejlika (*Saponaria officinalis* L.). Mitt i rabatterna stod några stora päronträd. Ulla mindes hur vackert det var med Lilla fruktträdgårdens klematis, vars blå blommor lyste mot de uppstammade vinbärsbuskarnas röda bär, med undantag av en buske med vita vinbär. Under kordongträden av olika äppelsorter växte tusensköna (*Bellis*), företrädesvis med enkla blommor, men i något bestånd med starkt röda, dubbla blommor. Julrosor med stora vita blommor växte nära Lilla fruktträdgårdens sydöstra hörn.

2007

Lilla fruktträdgårdens perennrabatter lades igen omkring 1989-90. Kordongerna med klematis hade då redan tagits bort. Rabatterna var starkt ansatta av kirskål och bedömdes som svåra att vidmakthålla. Omgrävning var inte en tillräcklig åtgärd för att bekämpa kirskålen. En del av de borttagna perennerna lever kvar på annan plats i parken. Den italienska klematis som idag växer invid flygelbyggnadens baksida är

³ 'Chrysanthemum maximum' har enligt SKUD använts felaktigt om arten jätteprästkraige. Det är troligt att den till Grönsö beställda 'Chrysanthemum maximum' var jätteprästkraige, och inte arten *Leucanthemum maximum* (Ram.) DC (syn. 'Chrysanthemum maximum Ramond'). I en nota över trädgårdsväxter, inköpta till bland annat Olle Piehls blomstergård, ingår 'Chrysanthemum maximum'. Nota i kartong GRÖNSÖ Handlingar ang. fruktträdgården G 28, i "Bref och meddelanden om Trädgården". Grönsö gårdsarkiv.

⁴ Fotografier från tiden visar en fylld form av tusensköna, planterad som kantväxt.

⁵ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 41. De latinska artnamn som omnämns i *Svenska trädgårdskonsten* har i inventeringen ersatts av de nu gällande vetenskapliga namnen.

sannolikt flyttad från dessa rabatter. Pionerna har delvis bevarats, se artlistan längre fram.⁶

Rabatt kring flaggstången nära den stora dammen

Ca 1930

Kring flaggstången fanns enligt Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930 en perennrabatt med jättevädd (*Cephalaria gigantea* (Ledeb.) Bobrov), plymspirea (*Aruncus dioicus* (Walter) Fernald), äkta stormhatt (*Aconitum napellus* L.) och höstflox (*Phlox paniculata* L., sannolikt kultivarer).⁷ Flaggstången stod i promenadparken nära det igenlagda dammområdet.

2007

Flaggstångsrabatten finns inte i nuvarande generationers minne, och togs rimligen bort i ett tidigt skede. Två av rabattens arter finns i anläggningen idag. Plymspirea växer invid stentrappan som leder ner från huvudbyggnaden till flygelområdet. Huruvida dessa plantor kommer från flaggstångsrabatten är okänt. Jättevädden finns bakom flygeln, där den dock fanns redan på 1930-talet.

Terrasserna

Ca 1930

I *Svenska trädgårdskonsten* noteras amerikansk träddödare (*Celastrus scandens* L.) och pipranka (*Aristolochia macrophylla* Lam.), vilka bägge klängde vid en träspaljé på nedersta terrassen, till höger om mittaxelns trappa, nedifrån sett. Mitt emot stod en virginiahägg (*Prunus virginiana* L.).⁸

Trapporna mellan terrasserna förbands av ligusterhäckar (*Ligustrum vulgare* L.) och på översta terrassen fanns doftschersmin (*Philadelphus coronarius* L.). I två av slänterna växte så stora massor av vintergröna (*Vinca minor* L.) att författarna inte hört talas om någon svensk motsvarighet. Vintergrönan bredde ut sig mellan terrasserna 1 och 2 samt mellan terrasserna 3 och 4, nedifrån räknat.

Om våren skall tio tusen tulpaner ha lyst upp terrasserna. En strandskoning krönt av en knäckepilshäck följdes av en smal rabatt med "Iris germanica"⁹ (trädgårdsiris).¹⁰

⁶ Carl Gustaf och Jacob von Ehrenheim bevarade plantor av pionerna då rabatterna lades igen. De har nu planterats dels uppe på *Hemträdgården*, dels i en rad nära den före detta trädgårdsmästarebostaden (Gula villan). Pionen som noterats vid inventeringen i Suckarnas gång är sannolikt en rest från dessa rabatter, se *Paeonia* i inventeringen.

⁷ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 41.

⁸ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43.

⁹ Plantor från denna irisrabatt finns kvar och uppvisar stora likheter med den naturhybrid som heter fläderiris (*Iris x sambucina* L.). Fläderirisen har som eget taxon brutits ur trädgårdsirisgruppen, *Iris germanica*-Gruppen, men har som hybrid av silveriris (*Iris pallida* Lam.) och

Ulla von Ehrenheim (1992) beskrev 1930-talets tulpaner som växte i vintergrönan mellan tredje och fjärde terrassen. Det var "den gammeldags enkla lilla tulpanen som liknar vildtulpanen", och de fanns i "alla färger". Särskilt mindes hon de med en nästan svartröd färg. Fotodokumentationen av tulpanrabatterna är mycket knapp.¹¹¹²

2007

Klättrväxterna kring spaljén lär ha försvunnit då spaljén togs bort kring slutet av 1950-talet eller början av 1960-talet. Virginiahäggen har inte lämnat några spår alls efter sig som minnesbild eller i övrig dokumentation. Pipranka och amerikansk träddödare beställdes redan omkring 1842 för att pryda en sittplats vid sjön på terrasserna.¹³ Detta var kanske de plantor som noterades vid 1920-talets inventering.

Ligusterhäckarna (*Ligustrum vulgare* L.) togs bort i samband med att de gamla trätrapporna byttes ut mot stentrappor 1972. Två av trapporna kantas nu sedan några år tillbaka av ny liguster (*Ligustrum vulgare* L.), som till dags dato är lågt hållen.

På terrasserna växer idag några prydnadsbuskar som är många decennier gamla. De bör ha funnits där under 1930-talet, även om de inte omnämns i *Svenska trädgårdskonsten*. Exempel på detta är en solitärbuske av parkolvon (*Viburnum lantana* L.) och likaså både solitär exemplar och häckexemplar av häckkaragan (*Caragana arborescens* Lam., ofta kallad sibirisk ärtbuske).

Nedanför huvudbyggnadens plåtå (översta terrassen) växer syren (*Syringa vulgaris* L.). Syrenerna löper i princip runt översta terrassen och vidare bort mot den nordvästra gaveln och ner utmed köksinfartens ramp. Syrenerna antas vara från hovmarskalk Reinhold Fredrik von Ehrenheims (1784-1858) tid eller äldre.

Så länge balustraden, som uppförts 1892, fanns kvar fram till 1967-1968, hölls syrenerna nedanför översta terrassen klippta med låg sluthöjd. Efter att en ansökan om ett återuppförande av en balustrad under 1900-talets slut avslagits från Länsstyrelsens sida, släpptes syrenhäcken upp till högre höjd som avgränsning och rumsbildning. Syrenerna uppvisar en spridning i blommorna med avseende på färg, klasens storlek och blommornas storlek.

Vintergrönan togs bort av skötselskäl 1972, men lever kvar i sjönära läge nedanför nedersta terrassen. Plantorna är sannolikt ättlingar till överblivna och

skäggiris (*Iris variegata* L.) samma föräldraarter som många trädgårdsirisar. I botaniskt hänseende räknar jag Grönsöös iris som trädgårdsiris.

¹⁰ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43.

¹¹ Tulpanlökarna förefaller åtminstone under någon period ha varit tämligen glest planterade så att tulpanerna kom upp likt utplanteringsväxter med fullt synlig jord emellan lökarna. Se fotografi ur Nordiska Museets samling, tagna under 1920- och 1930-talen. Grönsöö gårdsarkiv. Huruvida de någonsin kunnat räknas i tusental är ovisst.

¹² Ehrenheim, Carl Gustaf von, muntligt meddelande 25 maj 2007.

¹³ Uppgifter i växtlista *Till minne[s] för Trädgårdsmästare Lindqvist*, i kartong GRÖNSÖÖ Handlingar ang. fruktträdgården G 28. Grönsöö gårdsarkiv.

nedkrattade exemplar från borttagningen. Av tulpanerna återstår nu knappast något; möjligen är de blommande lökar som påträffats en rest från äldre tiders terrass-tulpaner. Lökarna står i en liten grupp i anslutning till vintergrönan ganska nära vattnet. De är av en och samma sort, med gul och röd blomma (se artlistan).

Irisrabatterna togs bort 1972 i samband med att muren mellan vattnet och nedersta terrassen restaurerades. Rabatterna var kraftigt ansatta av ogräs. Vid detta tillfälle höggs också häcken som bestod av klibbal (*Alnus glutinosa* L. (Gaertn.)) och 'Salix' (*Salix* sp.). Irisarna förefaller ha varit av en enda sort, att döma av fotografier och kvarstående plantors blommor. De upprättstående kalkflikarna är svagt gredelina och beige, de nedåtriktade kalkflikarna är strimmiga i lila och vitt.

Området närmast huvudbyggnaden med Rundelen (Hemträdgården)

Ca 1930

Längs huvudbyggnadens sydvästra fasad mot sjösidan klängde vildvin (troligen *Parthenocissus vitacea* (Knerr) Hitchc.) på spaljé, och längs den sydöstra gaveln fanns klätterrosor, vilka ej specificeras i Carl G. Alms beskrivning i *Svenska trädgårdskonsten*. I gavelns närhet, utanför byggnadens sydvästra hörn, stod en högvuxen tvåstammig pyramidpoppel (= italiensk pelarpoppel, *Populus nigra* 'Italica') vars grövsta stam då mätte ca 225 cm i omkrets. Framför gaveln löpte en häck av (doft)schersmin, syrén (sannolikt vanlig syren, *Syringa vulgaris* L.), och "Rosa pimpinellifolia" (*Rosa spinosissima*-Gruppen, spinosissima-ros). Häcken skall ha avgränsat "den halvrunda terrassen", med vilken Alm avsåg Rundelen/Hemträdgården. Det framgår dock inte i vilka väderstreck häcken gick.¹⁴

På rundelen växte halvt förvildade pioner (*Paeonia* sp./spp.), riddarsporrar (sannolikt perenna, *Delphinium* sp./spp.) och bolltistlar (*Echinops* sp./spp.). Om pionerna, riddarsporrarna och bolltistlarna utgjordes av flera arter framgår inte. I ett annat område i parken växte enligt uppgift 'Echinops humilis', vilket sannolikt avsåg *Echinops humilis* M.Bieb.¹⁵

I *Svenska trädgårdskonstens* beskrivning omnämns inte särskilt tulpaner intill huvudbyggnaden. Det mesta tyder på att de nu kvarstående tulpanerna längs huvudbyggnaden fanns redan då. (Se artlistan).

2007

Vildvinet plockades bort 1968, i samband med att fasaden putsades. Klätterrosorna på gaveln kan antas ha försvunnit vid samma tillfälle. Den italienska pyramidpoppeln blev skadad och togs bort omkring 1945. Ett flertal olika tulpaner växer sedan

¹⁴ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43.

¹⁵ Ibid.

okänd tid längs med sjösidans fasad, främst i anslutning till trappan. De har troligen planterats på 1930-talet eller möjligen tidigare.¹⁶

Några robuskar finns inte kvar i häckarna kring terrasserna. Det är okänt vilken typ av ros (spinosissima-ros?) det var fråga om i uppgiften i *Svenska trädgårdskonsten*. Möjligen var det den spinosissima-liknande rosen 'William's Double Yellow', vilken sedan okänd tid växer på "Mammas holme", och som enligt Carl Gustaf von Ehrenheim förr skall ha funnits även på terrassernas lägre delar.

I Rundelens yttre delar skall plympirea ha stått i en period mellan 1930-tal och nutid; denna art finns numera på annat ställe i parken.¹⁷

De i *Svenska trädgårdskonsten* omnämnda riddarsporrarna, pionerna och bolltistlarna på Rundelen förefaller ha försvunnit strax efter Carl G. Alms dokumentation, eftersom de inte har gett några bestående minnesintryck hos nuvarande familjemedlemmar. Däremot fanns perennrabatter med en grusad gång emellan i den skarpa grässlutningen mellan Rundelens häckar och terrassernas lägre partier. Rabatterna är numera borttagna av rationella skäl, men de innehöll enligt Carl Gustaf von Ehrenheim "Trollius" (smörboll, *Trollius* sp.), löjtnantshjärta (*Lamprocapnos spectabilis* (L.) Fukuhara), pioner (*Paeonia* sp.) och bolltistel (sannolikt blå bolltistel (*Echinops bannaticus* Schrad.), eftersom denna art idag är kvarstående på platsen).

En stor skillnad mellan dåtid och nutid i området är annars den numera borttagna balustraden av trä, som alltså uppfördes på översta terrassen 1892 och togs bort ca 75 år senare.

Området mellan huvudbyggnaden och flygelbyggnaden samt flygelns närområde

Ca 1930

I området mellan huvudbyggnaden och flygeln fanns krollilja (*Lilium martagon* L.) "i stor mängd". Allra tätast växte den dock i den så kallade labyrinten. Bakom flygeln fanns förvildad jättevädd (*Cephalaria gigantea* (Ledeb.) Bobrov) och ett stort bestånd av "poppelros" (= gråmalva, *Lavatera thuringiaca* L.). Carl G. Alm antog att dessa arter, tillsammans med pestskräp och krollilja, tillhörde Grönsöös tidigaste odlade växter.¹⁸

2007

Idag växer fortfarande krollilja i anslutning till huvudbyggnaden och flygeln, dock inte i stor mängd. Äldre fotografier visar att gräset kring borggårdsrampens klippta

¹⁶ Den nuvarande familjens uppfattning är att de knappast har planterats efter 1930-talet. De har blommat i decennier i det gynnade och väl-dränerade läget.

¹⁷ Plympirea omnämns inte på Rundelen i *Svenska trädgårdskonsten* men skall enligt Carl Gustaf von Ehrenheim tidigare ha vuxit utåt kanterna på Rundelens entrésida.

¹⁸ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43.

träd åtminstone periodvis har hållits högre än idag. I den så kallade labyrinten har krolliljan nästan helt försvunnit, sannolikt beroende på torrare förhållanden än omkring 1930.

Jättevadden växer alltjämt bakom flygeln, liksom gråmalvan, som nu växer både i sjönära läge vid Kofsan och bakom flygeln i stor mängd. Den är också spridd till andra delar av Grönsöö. Vid 1900-talets mitt planterades vildtulpaner (*Tulipa sylvestris* L.) här. De blommar tillsammans med pärlhyacint (*Muscari botryoides* (L.) Mill.).

Omkring 1908 omnämns Grönsöös pärlhyacinter, vilka kan ha varit *Muscari botryoides*.¹⁹ Bland de vanliga pärlhyacinterna har noterats enstaka exemplar av en dubbel variant av armenisk pärlhyacint. Dessa har bedöms vara av sorten 'Blue Spike' (*Muscari armeniacum* Baker 'Blue Spike').

Mest iögonenfallande i området är den blå bolltisteln (*Echinops bannaticus* Schrad.) som växer förvildad i stor mängd. Några bolltistlar, i synnerhet nära flygeln, förefaller vara av en annan art, med ljusgrå eller ljus gråblå blomfärg. Här växer också morgonstjärna (*Ornithogalum umbellatum* L.) i mindre mängd. En relativt nyansskaffad forsythia-buske (*Forsythia* sp.) har flyttats hit från en annan plats i parken.

I anslutning till en murlik stenuppläggning bakom flygeln, samt mellan stora buskrosor i närheten, växer perenner vars exakta historia vid Grönsöö är okänd. Plantorna lär vara flyttade från numera igenlagda rabatter, och bevaras nu som extensivt skötta "blomsterrefuger" där plantorna får sköta sig själva.

Här finns den fyllda formen av såpnejlika (*Saponaria officinalis* L., rosa form), trädgårdsiris (*Iris Germanica*-Gruppen), gul daglilja (*Hemerocallis lilioasphodelus* L.), gullboll (*Rudbeckia laciniata* var. *hortensia* L.H.Bailey) och minst tre sorters höstaster (*Aster novi-belgii* L., kultivarer).

Nordöst om flygeln står idag en italiensk pyramidpoppel. Trädet är det enda kvarvarande av ursprungligen sex exemplar, som planterades i en rad omkring år 1930. Trädets stamomfång är vid brösthöjd ca 340 cm.

Hästkastanjeallén och Olle Piehls blomstergård

Ca 1930

De grövsta hästkastanjerna i allén höll måtten 450–475 cm i stamomkrets enligt uppgift i *Svenska trädgårdskonsten* 1930. Planteringarna kring Olle Piehls blomstergård var ännu inte fullt ut genomförda. "Templet" i mitten hade dock hunnit få väggar av humle (*Humulus lupulus* L.). Buxbomshäckar (troligen *Buxus sempervirens* L.) ramade in anslutande årligplanteringar. I en yttre inramning bestod häckarna av spirea (bukettspirea, *Spiraea x vanhouttei* (Briot) Zabel) med

¹⁹ Uppgift i odaterat brev, skrivet i anslutning till påskhelgen, sannolikt 1908. Brevet avskrivet av Erik von Ehrenheim i anteckningsboken XXII BREV, s. 242ff. Grönsöö gårdsarkiv.

bersåformade hörn av tuja.²⁰ Tujan var av en sort med gulaktiga skottspetsar (*Thuja occidentalis* 'Aureospicata').²¹

Utanför denna yttre häck fanns ytterligare rabatter, fyllda med en mängd perenner. I *Svenska trädgårdskonsten* noteras följande arter, som dessutom skall ha haft sällskap av andra ej namngivna arter: plymspirea (*Aruncus dioicus* (Walter) Fernald), 'Echinops humilis' (trol. *Echinops humilis* M. Bieb.), hjärtbergenia (*Bergenia cordifolia* (Haw.) Sternb.), bergenia (*Bergenia crassifolia* (L.) Fritsch), fagertrav (*Arabis caucasica* Schltdl.), vintergröna (*Vinca minor* L.), liljekonvalj (*Convallaria majalis* L.), äkta stormhatt (*Aconitum napellus* L.), löjtnantshjärta (*Lamprocapnos spectabilis* (L.) Fukuhara) och vallmo (*Papaver* sp., i *Svenska trädgårdskonsten* benämnda 'Papaver orientale').²²

Inte långt från Olle Piehls blomstergård stod "ett par större ekar" och två välväxta, flerstammiga exemplar av kaukasisk vingnöt (*Pterocarya fraxinifolia* (Lam.) Spach), där den grövsta stammen uppmättes till ca 75 cm i stomkrets. I sin artikel "Mälar- och Saltsjö-strandhugg" i *Lustgården* (1925) omnämner Sune Sylvé ett "för så nordliga förhållanden ovanligt vackert och välutbildat, c. 50-årigt, rikt fruktificerande, 6 m högt exemplar" av kaukasisk vingnöt vid Grönsö.²³ Den uppgiften indikerar att åtminstone den ena av de omnämnda vingnötterna planterades omkring 1875.

2007

De grövsta hästkastanjerna idag bör vara de som redan omkring 1930 tillhörde de största exemplaren, så vitt dessa inte huggits ned. De många knöligheterna och ihålligheterna bjuder dock en del svårigheter vid mätning. I augusti 2007 noterades den grövsta hästkastanjens mått till 425 cm i omkrets vid brösthöjd; därefter följde ett flertal träd med en omkrets i spannet 287–327 cm, och sedan en fallande skala.

I Olle Piehls blomsterträdgård har "templet" fortfarande humle som väggar. Spireahäckarna och tujorna är desamma, och tujorna har efter många decenniers tukt fått en tät växt och välsvarvad form. År 1997 gjordes en förnyelse av Olle Piehls blomsterträdgård efter förslag upprättat av Tomas Lagerström och Torbjörn Suneson, Institutionen för landskapsplanering, SLU. De utgick då från Olle Piehls

²⁰ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43f.

²¹ Av en nota över bland annat plantor som beställts till Olle Piehls blomstergård framgår att '*Thuja occidentalis* f. aureo-spicata', numera *T. o.* 'Aureospicata', inköptes. Då tujorna ständigt klipps framträder inte alltid det gula inslaget tydligt, men som helhet har nu åtminstone ett par av bersåerna en gyllene ton på sommaren. Notan i kartong. GRÖNSÖÖ Handlingar ang. fruktträdgården G 28, i "Bref och meddelanden om Trädgården". Grönsöö gårdsarkiv.

²² Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 44.

²³ Sylvé i *Lustgården* 1925 s. 151f. Noteringen hade gjorts i samband med en Grönsöö-exkursion den 6 september 1925, med deltagande av Föreningen för dendrologi och parkvård.

ritningar, men gjorde ett annorlunda växtval som skulle fungera utifrån de önskade karaktärerna och konkurrensen från de många stora parkträden. Till exempel sattes inte buxbom som infattningshäck utanför "templet" så som var föreslaget på Olle Piehls ritning, utan dvärgliguster (*Ligustrum vulgare* 'Lodense').²⁴ Ett vårfleur med tulpaner och tidigare även förgätmigej ersätts av en sommarblomning av verbena eller andra utplanteringsväxter. I de större rabattyterna utåt häckarna frodas ett flertal olika perenner som ger ett blomsterfleur från vår till höst.

De yttre rabatter som man talar om i *Svenska trädgårdskonsten* finns inte längre kvar. Två av dem fanns kvar en längre tid efter 1930 och Carl Gustaf von Ehrenheim minns dem som utformade likt trekanter. Där fanns liljekonvaljer. De övriga perennerna som omnämns i *Svenska trädgårdskonsten* försvann, men det är okänt när och hur.

De två stora ekarna finns kvar. En av dem mäter idag ca 450 cm i stamomkrets. De två kaukasiska vingnötterna togs bort i slutet av 1940-talet eller början av 1950-talet. Skälet var då sannolikt inte praktiskt-botaniskt utan snarare en smakfråga.

Vi kan notera att bolltistel-arten 'Echinops humilis' finns med i Carl G. Alms beskrivning av växterna. Med 'Echinops humilis' avses sannolikt *Echinops humilis* Bieb.²⁵ Denna art är numera ovanlig i odling. Vid Grönsö har endast blå bolltistel (*Echinops bannaticus* Schrad.) med säkerhet identifierats som kvarstående och spridd i parken idag, men även en bolltistel med ljusare blomhuvuden och klubbig stjälk växer sparsamt vid flygeln. Att det tidigare funnits minst två olika bolltistlar stämmer väl med familjens minnen; förutom den blå har det funnits en variant med vita blomhuvuden. Denna bolltistels höjd var jämförbar med den blå, vilket tyder på att det inte var fråga om den "vanliga" arten bolltistel (*Echinops sphaerocephalus* L.) vilken blir upp till två meter hög.

Nedre borggården och området nära den igenlagda dammen

Ca 1930

I *Svenska trädgårdskonsten* beskriver Carl G. Alm det parklika området nedanför och till höger om huvudbyggnadens tillfart så här:²⁶

Området mellan den nämnda fruktträdgården, allén och dennas fortsättning av de klippta lind- och askhäckarna framför slottet samt de båda igenfyllda dammarna utmed Mälaren upptages av gräsmattor med enstaka träd och

²⁴ Planer finns på att eventuellt ersätta dvärgligustern med buxbom eftersom man idag (2008) ser bättre möjligheter att hitta ett buxbomsmaterial som är lämpligt för platsen. Då slipper man dessutom den sjukdomsbenägenhet som ligustern nu lider av.

²⁵ IPNI 070824 noterar två äldre taxa med namnet 'Echinops humilis' där den ena är en art som uppbär samma vetenskapliga namn idag, och den andra är synonym för *Echinops platylepis* Trautw.

²⁶ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 41.

buskgrupper. I nordligaste hörnet av de förut beskrivna jättelika häckarna står en säkerligen mycket gammal oxel (*Sorbus suecica*), som vid brösthöjd mäter 230 cm.; ursprungligen hade två planterats mitt för varandra, men den ena splittrades av blixten. För övrigt må bland detta partis trädbestånd nämnas följande: *Chamaecyparis nutkaënsis*, planterad år 1888 och nu c:a 80 cm. i omkrets, *Abies concolor* var. *Glauca*, ett ovanligt vackert exemplar av ornäsbjörk samt två pyramidalmar. /.../ Mellan de bägge igenfyllda dammarna stå två mäktiga vitpilar (*Salix alba*); den största av dessa mäter innan den grenar sig 0,5 meter över marken ej mindre än 325 cm. i omkrets.

Några år tidigare hade Nils Sylvén beskrivit samma nutkacypress i *Lustgården* (1925), och noterat att nutkacypressen var ”ett ovanligt vackert, symmetriskt utbildat solitärträd”. Sylvén menade att detta träd var beviset för att arten var hårdig i Mälardalen. Angående Grönsöös ornäsbjörk skriver Sylvén att den härstammade direkt från moderträdet i Ornäs, att den var 25-årig och att den hade en ovanligt vacker stam och kronform.²⁷ Den uppgiften betyder att trädet skulle ha varit planterat omkring 1900, vilket avviker något från familjens uppfattning att den planterades 1888 i samband med Erik och Alice von Ehrenheims giftermål.

2007

Av de ovan nämnda solitärträden är den gamla oxeln (*Sorbus intermedia* (Ehrh.) Pers.) borttagen sedan flera decennier. 1999 ersattes den av en ny oxel i samband med en födelsedag. Granen vid flaggstången, som i *Svenska trädgårdskonsten* uppges vara en ’*Abies concolor* var. *Glauca*’, är inte den lågvuxna grantyp som man idag avser med det vetenskapliga namnet *A. c.* ’*Glauca*’, utan sannolikt en vanlig coloradogran (*Abies concolor* (Gordon & Glend.) Hildebr.), eller möjligen *A. c.* ’*Violacea*’. Granen togs bort på 1950-talet i samband med att toppen hade blåst av.

Nutkacypressen (*Chamaecyparis nootkatensis* (D.Don) Spach) har sedan 1930-talet växt till en praktpjäs. Stående utan konkurrens i fullt ljus har den kunnat utvecklas till ett stort exemplar med konkav silhuett upptill och en stamomkrets på ca 249 cm.

Ornäsbjörken mäter nu ca 300 cm i omkrets. Pyramidalmarna (sannolikt *Ulmus glabra* ’*Exoniensis*’) togs bort i tidigt skede. Dessa har man nu inget minne av vid Grönsö och de har inte heller hittats på fotografi.

De två vitpilar som omnämns är sedan länge borta. Äldre fotografier över området visar inte entydigt att det skulle ha varit två exemplar. En lummig krona syns av ett eller kanske två träd som synes vara antingen vitpil (*Salix alba* L.) eller silverpil (*Salix alba* var. *sericea* Gaudin).

²⁷ Sylvén i *Lustgården* 1925, s. 152.

De i *Svenska trädgårdskonsten* nämnda buskgrupperna specificeras inte närmare, men det är ingen vågad gissning att de nu befintliga buskarna är samma exemplar som nämndes då. Fördelade på ett fåtal buskar finns nu parksyren (*Syringa x chinensis* Willd., röd form, sannolikt 'Saugeana'), benved (*Euonymus europaeus* L.), syren (*Syringa vulgaris* L.), ungersk syren (*Syringa josikaea* Rchb.), doftschersmin (*Philadelphus coronarius* L.) samt kvastspirea (*Spiraea chamaedryfolia* L. var. *chamaedryfolia*).

Närmare vattnet frodas ett kraftigt bestånd av klasespirea (*Spiraea x billardii* Hérincq). Ett par vilda arter – olvon (*Viburnum opulus* L.) och skogstry (ett ovanligt hårigt exemplar, *Lonicera xylosteum* L. var. *mollis*) – förekommer här, placerade på ett sätt som gör det troligt att de planterats eller sparats och gynnats under årens lopp. Två välväxta halvgamla exemplar av hybridhagtorn (*Crataegus x media* Bechst.) står intill varandra i området. Deras tillkomst eller historia har inte kunnat klarläggas; något planteringstillfälle för dessa finns inte i mannaminne idag. I det strandnära området nära Gula villan växer rosor av vildrostyp, vilkas taxonomi och eventuella hybrider ligger utanför detta arbete.

En kaskadpil (*Salix x sepulcralis* 'Chrysocoma') har tillkommit i senare tid i samband med en bemärkelsedag. Kronan kapades 2007 på grund av skada.

Vilda örter och buskar som bidrar till vår- och sommarflore

Vilda örter och ett flertal buskar bidrar väsentligt till parkens vår- och sommarflor.

Exempel på tidigblommande arter är blåsippa (*Hepatica nobilis* Schreb.), vitsippa (*Anemone nemorosa* L.), vårlök (*Gagea lutea* (L.) Ker Gawl.), dvärgvårlök (*Gagea minima* (L.) Ker Gawl.), rysk blåstjärna (*Scilla siberica* Haw.) och sloknunneört (*Corydalis pumila* (Host) Rchb.).

I de ängsartade områdena trivs gullvivor i mängd (*Primula veris* L.), häckvicker (*Vicia sepium* L.) samt på några ställen lungört (*Pulmonaria obscura* Dumort.) Vidare syns midsommarblomster (*Geranium sylvaticum* L.), mårör (stormåra *Galium album* Mill. m fl), skogsfibbla (*Hieracium* grupp *Silvaticiformia*)²⁸, majsmörblomma (*Ranunculus auricomus* L.) och akleja (*Aquilegia vulgaris* L.), som förekommer i en mängd olika färg- och blomformer. I bottenkiktet syns blad av bockrot (*Pimpinella saxifraga* L.), blåsippa (*Hepatica nobilis* Schreb.) samt fryle (*Luzula* sp.). Liljekonvalj (*Convallaria majalis* L.) förekommer i terrassernas utkant.

²⁸ Fibblor växer och blommor ymnigt framför allt på terrassernas extensivt klippta gräsytor och i det labyrintliknande gångsystemets högre belägna delar. Botanikern Nils Hylander skall enligt Carl Gustaf von Ehrenheim (muntligt meddelande säsong 2006) ha meddelat ca 1970 att han noterat en fibbla med tysk härkomst på Grönsöös terrasser. Den kan ha inkommit i samband med grässådd på terrasserna. Vilken fibbla som avsågs är för tillfället inte känt.

I de kortklippta gräsmatteytorna noteras under vår och försommar svalört (*Ranunculus ficaria* L.), teveronika (*Veronica chamaedrys* L.) och jordreva (*Glechoma hederacea* L.). Jordreva har fått särskilt fäste i nutkacypressens djupa skugga, där en märklig metallisk glans uppstår hos de blålila blommorna då solljus faller in från sidan. Bland violer har noterats buskviol (*Viola hirta* L.) och skogsviol (*Viola riviniana* Rchb.) eller möjligen en hybrid mellan denna art och ytterligare någon viol. Luktviol (*Viola odorata* L.) växer på ett flertal ställen i parken, bland annat uppe på Rundelen/Hemträdgården. Även gråfibbla (*Pilosella officinarum* F.W. Schulz & Sch. Bip.), revfingerört (*Potentilla reptans* L.) och sparsamt med penningblad (*Lysimachia nummularia* L.) förekommer i klippt gräsmatta.

På sommaren ses inslag av jordklöver (*Trifolium campestre* Schreb.), vitklöver (*Trifolium repens* L.) och brunört (*Prunella vulgaris* L.) i gräsmattan. Även den vita formen av brunört har påträffats. I ett par extensivt skötta områden frodas stinksyska (*Stachys sylvatica* L.). Förekomst av smultron (*Fragaria vesca* L.), backsmultron (*Fragaria viridis* L.) och parksmultron (*Fragaria moschata* Weston) är noterad i olika delar av parken.

Nära Kofsan växer uppländsk vallört (*Symphytum x uplandicum* Nyman), där bladvassen (*Phragmites australis* (Cav.) Steud.) annars dominerar, med inslag av förvildad gråmalva (*Lavatera thuringiaca* L.). Enstaka fynd av backglim (*Silene nutans* L.) har gjorts nära "Mammass holme". Bakom flygelbyggnaden, på klippig mark, växer kärleksört (*Sedum telephium* L.), gul fetknopp (*Sedum acre* L.) och taklök (*Sempervivum* sp.). I själva viken finns gul näckros (*Nuphar lutea* (L.) Sibth. & Sm.).

Vid den stora dammen växer mängder av svärdsilja (*Iris pseudacorus* L.) kring strandlinjen, liksom bredkaveldun (*Typha latifolia* L.). Blåhallon (*Rubus caesius* L.) klänger längs den branta sluttningen i norr ner mot vattnet, liksom rikligt med renfana (*Tanacetum vulgare* L.). Morot (även kallad vildmorot, *Daucus carota* L.) trivs i sluttningen. Enstaka exemplar av blåluzern (*Medicago sativa* L.), rockentrav (*Arabis glabra* (L.) Bernh.) och flenört (*Scrophularia nodosa* L.) syns i den självetabletrade floran vid dammen. Midsommarblomster (*Geranium sylvaticum* L.) förekommer tämligen rikligt. Här liksom i en del andra partier av parken finns kirskaal i mängd (*Aegopodium podagraria* L.).

Längs den klippta promenadgången utmed dammen växer bland annat löktrav (*Allium petiolata* (M.Bieb.) Cavara & Grande) och parksmultron (*Fragaria moschata* Weston). I strandnära partier längs Mälaren förekommer förutom klibbal (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertner) mycket asksly, en del blåhallon och vildhallon (*Rubus ideaus* L.). Vid terrassernas nedersta parti vid udden växer skott av en eller flera sorters häggmispel, sannolikt *Amelanchier spicata* (Lam.) K.Koch.; större exemplar har inte påträffats i parken.

Stranden lysas främst upp av fackelblomster (*Lythrum salicaria* L.), älggräs (*Filipendula ulmaria* (L.) Maxim.), strandlysing (*Lysimachia vulgaris* L.), frossört

(*Scutellaria galericulata* L.), besksöta (*Solanum dulcamara* L.) och snårvinda (*Calystegia sepium* ssp. *sepium*).

Vid den igenlagda "Petasitesdammen" förekommer förutom stora mängder av petasites (*Petasites hybridus* (L.) P. Gaertn. & al.) inslag av andra örter, såsom strandklo (*Lycopus europaeus* L.), brunskära (*Bidens tripartita* L.) och fackelblomster. Även jättestarr (*Carex riparia* Curtis) växer här.²⁹

I den före detta "labyrintens" halvskugga förekommer många av de arter som presenterats ovan, exempelvis skogsfibbla, akleja, midsommarblomster och stinksyska. Här finns också stenbär (*Rubus saxatilis* L.), skogsklöver (*Trifolium medium* L.) och lundgröe (*Poa nemoralis* L.).

På spridda ställen syns knölklocka (*Campanula rapunculoides* L.), rödklöver (*Trifolium pratense* L.), äkta johannesört (*Hypericum perforatum* L.) och enstaka exemplar av gulmåra (*Galium verum* L.). Utanför Stora fruktträdgården mot Djurgården växer sparsamt med getrams (*Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce). Enstaka plantor av sibirisk nunneört (*Corydalis nobilis* (L.) Pers.) har påträffats i parken.

I parkens buskskikt och lägre trädskikt noteras bland annat slån (*Prunus spinosa* L.), getapel (*Rhamnus cathartica* L.), rosor av vildros-typ i *Rosa canina*- och *Rosa dumalis*-komplexet och rikligt med småplantor av hagtorn (*Crataegus* spp.). Ett par exemplar av berberis (*Berberis vulgaris* L.) har noterats i trädallén längs den stora fruktträdgården. På andra sidan fruktträdgården har enstaka exemplar av skogstry (*Lonicera xylosteum* L.) påträffats, samt vildhallon. Hägg (*Prunus padus* L.) och vide (*Salix* sp./spp.) förekommer i strandnära områden.

På Djurgården noteras bland annat hassel (*Corylus avellana* L.), europeisk lärk (*Larix decidua* Mill.) samt bok (*Fagus sylvatica* L.), vilken har föryngrar sig rikligt efter inplantering.

Bland arter av botaniskt intresse strax utanför själva parkområdet finns natt och dag (*Melampyrum nemorosum* L.), blomsterlupin (*Lupinus polyphyllus* Lindl.) och gråmalva (*Lavatera thuringiaca* L.). Samtliga växer vid ladugården där gödselstacken låg. De två förstnämnda har inte påträffats i själva parkområdet. Möjligen finns här också inslag av en odlad lupin. Bland de vanliga blomsterlupinerna påträffades kraftiga plantor med bredare småblad och ett påfallande stadigt utseende.

²⁹ Mora Aronsson, SLU, har vänligen hjälpt mig att bestämma denna art utifrån pressat exemplar utan blomax. Inga blomax hittades vid inventeringen. Enligt Aronsson kan arten bestämmas till jättestarr med ett (mycket litet) frågetecken, eftersom det möjligen skulle kunna vara fråga om någon okänd import.

Artlista

***Acer platanoides* L.** (lönna)

Karaktärsträd på terrasserna. Ingår även i Suckarnas gång. Förekommer i den övriga anläggningen. Terrassernas lönnar klipps varje vår så att trädkronornas ovandel bildar ett tak. Även träden i Suckarnas gång klipps årligen.

***Aesculus hippocastanum* L.** (hästkastanj)

Främst i hästkastanjeallén. Enstaka exemplar i den övriga anläggningen. Trolig anläggningstid av allén är 1700-talets senare del. Hästkastanjer av vad som ser ut att vara något yngre datum finns i anslutning till ladugårdsbyggnaden i alléns förlängning från huvudbyggnaden sett. Åldrig struktur i parken som inom kort, 2009, skall ersättas av nya träd.

***Allium scorodoprasum* L.** (skogslök)

Hemträdgårdens västra del, i kanten. Arten låg i vilande form som lökbank i Hemträdgården, och visade sig sommaren 2006 då familjen grävde i de äldre jordlagren i samband med nyodling på platsen. Ett flertal vitala plantor noterades.

***Amelanchier* sp.** (haggmispel, oid.)

I strandnära områden nedanför terrasserna. Spridd som lågväxande sly i strandområdet längs terrassernas norra del.

***Aquilegia vulgaris* L.** (akleja)

Spridd i parken. Förekommer rikligt i parkens extensivt skötta områden. Stor spridning i färgspektret men rent vita fynd har inte påträffats. Både enkla och fyllda former förekommer. Blå nyanser och enkel blomma dominerar.

***Aruncus dioicus* (Walter) Fernald** (plymspirea)

I plantering vid trappan upp mot övre borggården.

***Asparagus officinalis* L.**, eventuellt kultivar(er) (sparris)

Fyra fynd på skilda platser i parken. Bestånd av okänd härkomst och ålder. Förekommer på "Mammas holme", längs norra strandpartiets promenadväg samt i strandpartiets ytterområde mot gula villan. Vitala. Kan vara fröspridda. Beståndet på "Mammas holme" är möjligen en gång ditflyttat för att användas som snittgrönt.

***Aster novi-belgii*-kultivarer** (höstaster, tre sorter, oid.)

Kvarstående bestånd mellan flygeln och Mälarviken. Blommor 1) små, ljus gredelina, 2) små, ljus rosalila, 3) stora mellanlila. Astrarna skall enligt Carl Gustaf von Ehrenheim ha flyttats från de numera borttagna perennrabatterna i Lilla fruktträdgården.

***Betula pendula* 'Dalecarlica'**, (ornäsbjörk, originalklonen)

Ett äldre relativt storgrovt exemplar i norra strandpartiet. Enligt uppgift från Ulla von Ehrenheim (1992) planterades ornäsbjörken av Alice von Ehrenheim då hon som nygift kommit till Grönsö 1888. Exemplet mätte ca 3 m i omkrets 2006. Till skillnad från mängder av andra svenska så kallade ornäsbjörkar är detta ett äkta exemplar, det vill säga originalklonen från moderträdet i Ornäs.

Caragana arborescens Lam. (häckkaragan)

Förekommer som solitärbuske och som klippt häck på terrasserna. Flera stora exemplar bakom gula villan. Buskarnas ålder okänd; en skriftlig källa berättar om grova exemplar av arten vid 1800-talets början eller ännu tidigare.³⁰ Nuvarande exemplar är sannolikt yngre.

Cephalaria gigantea (Ledeb.) Bobrov, (jättevädd)

Vitala exemplar spridda i ett extensivt skött område söder om flygeln. Kvarstående sedan gammalt. Omnämns av Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930 dels som rabattväxt kring flaggstången, dels som förvildad bakom flygeln, där den växte tillsammans med gråmalva. Dessa två arter, tillsammans med pestskräp och krollilja, antas enligt Alm ha tillhört Grönsös äldsta trädgårdsväxter.³¹

Chamaecyparis nootkatensis (D.Don) Spach, (nutkacypress)

Stort solitärträd i utkanten av Lilla fruktträdgården/norra strandpartiet. Planterad 1888 enligt uppgift i *Svenska trädgårdskonsten*, i vars inventering 80 cm uppges som stamomkrets.³² Idag mäter trädet ca 249 cm.

Clematis viticella L. (italiensk klematis)

Växer invid f.d. trädgårdsmästarebostaden (Gula villan). Fanns även fram till nyligen vid flygelns sydöstra långsida, varifrån den flyttats till Hemträdgården. En stor planta finns invid allén utmed Stora fruktträdgården. Samtliga dessa exemplar antas härstamma från planteringarna kring de numera borttagna kordongerna i Lilla fruktträdgården.

Corylus avellana L. (hassel) samt troligen ***Corylus Hasselnöt-Gruppen***
(fruktsorter av hasselarter, kulturursprung)

Förekommer i och i närheten av hasselnötsallén längs Stora fruktträdgårdens södra långsida och östra kortsida. En preliminär bedömning av nötter insamlade i augusti 2007 visar att några av buskarna strax intill hassellallén är av storfruktig typ.

³⁰ Uppgift i "Grönsö af Erik von Ehrenheim. III." 1894, s. 79. Inbunden i Ehrenheim, E. von, *Grönsö och Utö* [1891-1896].

³¹ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43.

³² Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 41.

Crataegus x media Bechst. (hybridhagtorn)

Två mindre träd i norra strandpartiet. Trädens bakgrund är okänd. De kan vara spontant etablerade.

Crocus spp. (krokus, flera arter/hybrider, ej med säkerhet identifierade)

Förekommer i stor mängd i gruset utmed huvudbyggnadens långsida mot sjön samt i gräset på terrasserna. Krokus har funnits sedan 1800-talet vid Grönsö. Minnesbilden hos familjen är att både gula och blå (lila) krokus har växt utmed huvudbyggnadens långsida mot sjön, men att de gula med tiden försvunnit. Ulla von Ehrenheim nämner i *En blomstervandring /.../* (1992) att det på 1930-talet fanns gula, lila och ljus lila krokus utmed husväggen, varav den sistnämnda sorten hade smala mörka ränder. De växte innanför en mängd enkla och fyllda snödroppar.

Kompletteringar av krokus har gjorts i senare tid utmed huvudbyggnaden. Stora mängder lök har under senare år planterats i gräset på terrasserna.

Färgerna på Grönsöös krokusar varierar i bleklila, skarpt lila, strimmigt och gult. Flera arter finns bland dem, men det har i nuläget inte gått att fastställa deras art- eller hybridtillhörighet. Krokusläktet med tillhörande namnsorter är ett svårgenomträngligt område.

Bland de lökar som kan antas vara av äldre datum vid Grönsö finns minst en färgvariant av en krokus som mycket liknar snökrokus (*Crocus tommasinianus* Herb.). Bland de storblossiga lila och strimmiga krokusarna torde vårkrokus (*Crocus vernus* (L.) Hill) kunna identifieras.

Echinops bannaticus Schrad. (blå bolltistel)

Förekommer längs flygelns sydöstra långsida samt i vitalt bestånd i området nedanför flygel. Förekommer även spridd i parken på flera ställen, bland annat längs Stora fruktträdgårdens norra långsida utanför stängslet och i Suckarnas gång. Exemplar av en blekare färgtyp har påträffats. Den är sannolikt en blek form av blå bolltistel och/eller en annan art. Se nedan.

Echinops sp. (bolltistel, oid.)

Förutom den blå bolltisteln förekommer en oidentifierad bolltistel med något klibbig stjälk samt blomställningar som väsentligen saknar blå inslag. De ger ett gråvitt intryck. Några av plantorna skiljer sig så kraftigt från den blå bolltisteln att det rimligen rör sig om en annan art. De förekommer tätt intill flygelns sydöstra långsida. Det har tidigare förekommit minst en annan bolltistelart vid Grönsö. Ulla von Ehrenheim (1992) omtalar exempelvis blå och vit bolltistel i slutningen invid flygel.

Eranthis hyemalis (L.) Salisb. (vintergäck)

Växer i mindre mängd i grus invid huvudbyggnadens sydöstra gavel. Planterade av Ulla von Ehrenheim på 1940-talet enligt uppgift i Ulla von Ehrenheims beskrivning (1992).

Euonymus europaeus L. (benved)

Stubbskott i gräsmatta i norra strandpartiet. Vitala ungsnitt från ett förmodat äldre exemplar av benved. Inga äldre grenar. Växer tillsammans med andra buskar. Placeringen i gräsmatta vid prydnadsbuskar talar för att benveden odlats som prydnadsbuske.

Fragaria moschata Weston (parksultron)

Mindre bestånd, bland annat längs strandpromenaden i norra strandpartiet.

Fraxinus excelsior L. (ask)

Vanligt träd i parken, förekommer som tuktade och friväxande träd samt som klippt häck. Asken förekommer sedan 1700-talet i borggårdslängans allé. Den finns också som alléträd längs Stora fruktträdgårdens norra långsida, som friväxande parkträd på flera ställen samt som klippt häckväxt och sly i strandnära partier.

Galanthus nivalis L. (snödroppe) med möjliga inslag av andra *Galanthus*-arter

Mindre grupper spridda på flera ställen i parken samt ymnigt bestånd i ett fuktigt område bakom gula villan, blandat med den fyllda formen (*Galanthus nivalis* 'Flore Pleno'). Blommorna bakom Gula villan kan räknas i tusental. Det har inte gått att avgöra om det finns inslag av andra arter än *Galanthus nivalis* bland Grönsöös snödroppar. Inga avvikelser har hittills noterats i blad eller blomma hos de enkelblommade snödropparna, men expertis på släktet *Galanthus* kan möjligen hitta en spridning i materialet.

***Galanthus nivalis* 'Flore Pleno'** (fylld snödroppe)

Förekommer i mindre bestånd på flera ställen i parken. Växer ymnigt i ett fuktigt område bakom Gula villan tillsammans med vanlig snödroppe. Växte på 1930-talet utmed huvudbyggnaden på terrassidan, tillsammans med den enkla snödroppen.³³

Hemerocallis lilioasphodelus L. (gul daglilja)

Kvarstående mellan flygeln och Mälarviken. Dagliljorna har sannolikt flyttats från någon numera borttagen rabatt. De växer nu invid ett stenupplägg i ett extensivt skött område.

Humulus lupulus L. (humle)

Enstaka fynd i norra strandpartiet längs strandpromenaden. Klänger i ett stort bestånd av sparris.

³³ Uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1992).

***Iris pseudacorus* L.** (svärdsilja)

Vitalt bestånd längs stora dammens strandkant. Svärdsiljan växte tidigare på den igenfyllda yta där den första dammen legat. Då den nuvarande dammen grävdes i början av 1970-talet togs plantor av svärdsiljan tillvara och återplanterades.

***Iris Germanica*-Gruppen** (trädgårdsiris), okänt sortnamn.

Kvarstående irisplantor vid stenupplägg söder om flygeln samt utmed strandpromenaden i terrassernas ytterområde norr om stenhuset.

Irisarna är flyttade och/eller överlevande exemplar från en lång irisrabatt som fram till 1972 löpte utmed strandvägen på bäge sidor om snäckhuset. Irisrabattens tillkomsthistoria är okänd. Troligen anlades den strax efter sekelskiftet 1900.

Samtliga plantor som noterats i blomning har likadant utseende: svagt gredelina och beige upprättstående kalkflikar samt strimmiga nedåtriktade flikar i lila-vitt. Höjd ca 80 cm. Enligt uppgift i Ulla von Ehrenheims beskrivning (1992) skulle irisarnas kraftiga rötter binda sanden så att den inte rann ner i häcken som växte nedanför muren vid stranden. Närmast lusthuset skall det enligt samma uppgift ha funnits en låg blå iris, som avlöstes av den kraftigare irissorten på sidorna. På den sida som vette mot holmen skall irisrabatten enligt Ulla von Ehrenheim ha löpt ända fram mot bron som leder till holmen.

***Lavatera thuringiaca* L.** (gråmalva, poppelros)

Vitala självspridda bestånd på flera platser i och utanför parken. Ymnigast längs flygelns södersida, i bestånd längs Kofsan samt vid ladugården.

Uppgifter om gråmalvans introduktion vid Grönsö skiljer sig åt; den ena gör gällande att den kom från Blekinge via Tilli von Ehrenheim, den andra att den kom som gåva till statsrådet Per Jacob von Ehrenheim från Agnes Börjesson, dotter till prosten Johan Börjesson i Veckholms församling, Enköping.³⁴ Arten är numera med sin blekrosa blomning ett typiskt inslag i parkens högsommarflor.

***Ligustrum vulgare* L.** (liguster)

I klippta, lågt hållna eller lågvuxna häckar utmed två stentrappor mellan terrassplanen.

***Lilium martagon* L.** (krollilja)

Förekommer spridd i stora delar av parken. Endast röda krolliljor har noterats vid Grönsö. Skarpt cerisetonade exemplar förekommer. Enstaka vita exemplar skall tidigare ha funnits i Nötallén.³⁵ Enligt beskrivningen av Grönsös växtbestånd omkring 1930 i *Svenska trädgårdskonsten* förekom krolliljan som rikligast i den så

³⁴ Uppgift om Blekinge i Ehrenheim, Ulla von (1992), uppgift om Börjessons gåva: Ehrenheim, Carl Gustaf von, muntligt meddelande 22 augusti 2006.

³⁵ Uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1992).

kallade labyrinten.³⁶ Så är inte fallet idag. Inga täta bestånd finns. Frodiga enstaka exemplar finns i de sjönära områdena mellan flygeln och Kofsan samt mellan norra strandpartiet och Gula villan. I övrigt trivs den bland Grönsöös häckar.

Lonicera xylosteum* var. *mollis (skogstry, starkt hårig form)

Buske intill strandpromenaden i norra strandpartiet. En äldre manshög skogstrybuske av okänd härkomst och ålder invid norra strandpartiet utgör möjligen en rest av forna tiders promenadpark. Ej vital. Bladen är påfallande håriga. Skogstry finns även invid Stora fruktträdgården i enstaka exemplar.

***Lonicera caprifolium* L.** (kaprifol)

Växer i fyra exemplar spaljerade mot brygghusets sydvästra långsida. Plantorna har funnits på platsen så länge man nu kan minnas.³⁷ Ulla von Ehrenheim (1992) omnämmer tre spaljerade kaprifoler mot tvättstugan under 1930-talet. Under 2007 tacklade plantorna av, kanske av torka. Ett litet, äldre exemplar av en okänd kaprifol växer invid privetet nära huvudbyggnaden.

***Lysimachia nummularia* L.** (penningblad)

Förekommer sparsamt i gräsmatta. Kom till Grönsöö som prydnadsväxt, skänkt till Alice von Ehrenheim av stadssekreterare Lars Rabenius på 1930-talet. Ursprungligen tänkt att pryda ett område nära terrasserna där inga andra växter ville trivas.³⁸

***Malus domestica*-sorter** (äpple)

Stort antal odlade äppleträd i Stora och Lilla fruktträdgården.

***Muscari armeniacum* Baker** (armenisk pärlhyacint)

Förekommer tillsammans med andra pärlhyacinter i området närmast omkring flygeln samt i gräsmatta nära trappan upp mot övre terrassen.

***Muscari armeniacum* 'Blue Spike'** (sort av armenisk pärlhyacint)

Enstaka förekomst tillsammans med andra pärlhyacinter mellan flygeln och "Mammas holme".

Under 2006 och 2007 noterades sparsam förekomst av dubbelblommande armenisk pärlhyacint. Två färgformer förekommer, en blå och en blå med gröna inslag i blomklasen. Bägge har bedömts vara 'Blue Spike' eller möjligen en spontan mutation. Det sistnämnda är dock inte troligt. Syskonen Carl Gustaf von Ehrenheim och Brita von Ehrenheim-Berg meddelade på plats vid pärlhyacinterna i

³⁶ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43.

³⁷ Ehrenheim, Carl Gustaf von, muntligt meddelande 22 augusti 2006.

³⁸ Ehrenheim, Ulla von (1992).

maj 2006 att de inte kunde påminna sig någon regelrätt rabatt här. Det är dock inte uteslutet att pärlhyacinter har kommit till Grönsö i omgångar och planterats i gräs.

***Muscari botryoides* (L.) Mill.** (pärlhyacint)

Förekomst i mindre bestånd i det sluttande, extensivt skötta området mellan flygeln och "Mammas holme". Det är troligen dessa som avses i Ulla von Ehrenheims beskrivning (1992), enligt vilken pärlhyacinter planterades på platsen av Tilli von Ehrenheim under 1930-talet. Växer tillsammans med vildtulpan. Beståndet är uppblandat med andra pärlhyacinter.

***Narcissus* spp., kultivarer**, (narcisser, kultivarer, oid.) samt ***Narcissus* 'Ice Follies'** (*Narcissus* x *incomparabilis* 'Ice Follies', sortklass 2)

Sparsam förekomst av narcisser på spridda ställen i parken. Narcisserna vid huvudbyggnadens sydöstra gavel är planterade under senare tid. Övriga narcisser har sannolikt en blandad ålder och historia vid Grönsö. Sorten 'Ice Follies' är noterad. Övriga narcisser är ej identifierade.

***Paeonia lactiflora* Pall.**, (luktpion, oid., japansk blomform alt. underutvecklad fylldbl. sort)

Enstaka exemplar på Rundelen/Hemträdgården. Fanns förr i den numera borttagna perennrabatten i Lilla fruktträdgården. Skarpt rosa yttre kronblad som framträder tydligt ett och ett. Ljusrosa fyllt mittparti.

***Paeonia lactiflora* Pall. ('Duchesse de Nemours')?** (luktpion, osäker id.)

Enstaka exemplar nära Gula villan, flyttade från den numera borttagna perennrabatten i Lilla fruktträdgården. Fylla vita blommor, gulvitt mittparti.

***Paeonia lactiflora* Pall. ('Edulis Superba')?** (luktpion, något osäker id.)

Enstaka exemplar nära Gula villan, flyttade från de numera borttagna perennrabbatterna i Lilla fruktträdgården. Fylla, skarpt rosa blommor.

Paeonia officinalis* ssp. *microcarpa (Boiss. & Reut.) Nyman (småfruktig bergpion), alt. ***P. officinalis* ssp. *banatica*** (Rochel) Soó (banatpion), alt. en annan underart av ***P. officinalis***.

En planta i Suckarnas gång.

Enkla blommor i avslaget lilarosa nyans. Höjd vid blomningstid ca 65 cm, i knoppstadiet betydligt lägre. Bladen och stjälkarna starkt håriga. Pionen har troligen stått i de numera borttagna perennrabbatterna i Lilla fruktträdgården, och därefter hamnat under träden i Suckarnas gång. Ulla von Ehrenheim nämner i sin beskrivning av Lilla trädgården (1996) att där fanns några plantor av en tidigblommande pion med enkla blommor.

Petasites hybridus (L.) P.Gaertn. & al. (pestskräp, *pestilensrot*)

Vitalt större, kvarstående bestånd på alla sidor om den sedan länge igenlagda dammen öster om Suckarnas gång. Mindre bestånd nära diket utmed stora fruktträdgårdens norra långsida. Okänd historia vid Grönsö. Omnämns på 1800-talet av Erik von Ehrenheim och har sannolikt en lång historia på platsen, mest troligt med början i dammens tillkomst under 1700-talet.

Philadelphus coronarius L. (doftschersmin)

Ett fåtal buskar i gräsmatta i norra strandpartiet.

Populus nigra 'Italica' (italiensk pelarpoppel)

Solitärt exemplar vid flygelns nordöstra gavel. Planterad omkring 1930.

Potentilla fruticosa L. (tok, okänd namnsort)

Växer invid flygelns sydöstra långsida.

Relativt stora, klargula blommor. Uppges vara planterade på 1950-talet.³⁹

Primula veris L. (gullviva)

Spridd i stora delar av parken. Nästan uteslutande den gula formen, endast någon enstaka planta med röda blommor nedanför Rundelens/Hemträdgårdens mur, tillsammans med en röd viva av *Primula vulgaris*-typ (?). En planta med blekt orange, öppna blommor (ospec. *Primula*-hybrid?) noterades i maj 2007 och 2008 nära köksrampens uppfart.

Pyrus communis 'Gråpäron' m. fl. (päron)

Tre äldre träd i Lilla fruktträdgården, varav ett 'Gråpäron'.

Prunus avium 'Allmän Gulröd Bigarrå' (bigarrå)

Tre träd av sorten 'Allmän Gulröd Bigarrå' planterade på 1950-talet i Lilla fruktträdgården.

Prunus domestica 'Victoria' och ***'Czar'*** (plommon)

Två träd av vardera sorterna 'Victoria' och 'Czar' i Lilla fruktträdgården.

Prunus persica-sort (persika, dvärgfrukts-form)

Spaljerad persika planterad invid Lilla fruktträdgården kring 1990-talets mitt.

Quercus robur L. (ek)

Ett fåtal äldre solitärträd i parken. Slyförekomst i allén invid Stora fruktträdgårdens norra långsida. Flera, sannolikt flerhundraåriga träd invid ladugården samt på Ektomten.

³⁹ Ölandstok och spirea skall ha planterats vid flygelns av Tilli och Gustaf von Ehrenheim enligt uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1992).

Ribes nigrum-sort(er) och ***Ribes rubrum***-sort(er) (svarta och röda vinbär)

Ett flertal buskar i Lilla fruktträdgården, planterade kring mitten av 1990-talet.

Ribes uva-crispa, sort(er) eller spontant spridda (krusbär)

Buskar på flertal ställen i parken, enstaka äldre och yngre exemplar.

Inga sammanhängande äldre planteringar finns kvar. Buskar påträffas spridda.

Rosa rugosa Thunb. (vresros)

Stor solitärbuske mellan gräsmattan och strandområdet bakom flygeln. Blomman är enkel och skarpt cerise utan vita eller bleka inslag. Busken flyttades enligt Carl Gustaf von Ehrenheim ca 1969 från en rabatt längs mittgången i Stallträdgården till den nuvarande växtplatsen.

Rosa canina L.-typer, ***Rosa dumalis*** Bechst.-typ(er), ev. hybrider (vildrosor av stenros- och nyponros-typ)

Fyra vildrosbuskar varav två kraftiga och höga exemplar, bredvid vresrosen mellan gräsmattan och strandområdet bakom flygeln. Buskarnas historia okänd. Har möjligen en gång varit grundstammar åt ädlare rosor. Blommor i färgskalan vit – ljusrosa. En del grenar grova, buskarna vitala. Kraftiga klotaggar. Två buskar av *R. canina*-typ, en med tydliga *R. dumalis*-drag, en med möjliga *R. dumalis*-drag.

Rosa (Foetida-Gruppen) 'William's Double Yellow' (buskros). Tydliga drag av *R. spinosissima* L.

Solitär buske på "Mammass holme". Busken har funnits på platsen åtminstone sedan mitten av 1930-talet.⁴⁰ En solitärbuske av samma typ skall tidigare ha stått på terrasserna.⁴¹ Busken är drygt meterhög med spensliga grenar och många skott som bildar en sammanhängande buske. Blommade relativt rikligt säsongerna 2006 och 2007 med fyllda ljusgula-gula blommor. I full blom 26 juni 2006. Få, plattrunda, blanka, släta, svarta nypon. Blomdoft svag.

Busken har studerats som underlag för POM:s pågående inventering och ros-upprop (POM = Programmet för odlad mångfald, kopplat till Jordbruksverket och samordnat av Centrum för biologisk mångfald, CBM). Det preliminära resultatet från POM:s inventeringar av äldre rosor med särskilt fokus på gula buskrosor visar att många av de noterade äldre svenska exemplaren tillhör antingen '*Persian Yellow*'-typen, '*Harison's Yellow*'-typen eller '*William's Double Yellow*'-typen, som alla tillhör

⁴⁰ Uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1992).

⁴¹ Ehrenheim, Carl Gustaf von, muntligt meddelande. Enligt uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1992) fanns en viss skillnad mellan den gula rosen på holmen och den gula rosen på terrasserna. Rosbusken på holmen hade inte riktigt lika stora blommor som terrass-rosen. Den sistnämnda växte intill en berså i ett underlag av vintergröna (*Vinca minor*) och hade stora doftande gula blommor. Den skall ha varit livskraftig och bildat många rotskott. Skillnaderna kan ha berott på konkurrens från andra växter samt läget i övrigt.

Rosa Foetida-gruppen. Grönsöös ros har av POM bestämts som en 'William's Double Yellow'.⁴²

Rubus caesius L. (blåhallon)

Vitala fruktgivande bestånd på spridda ställen i parken.

Rudbeckia laciniata L. var. ***hortensia*** L.H.Bailey (gullboll)

Bestånd i extensivt skött yta mellan flygeln och Mälarviken. Fylld form i guldgul nyans.

Salix x sepulcralis 'Chrysocoma' (kaskadpil)

Solitärt, yngre och fram till nyligen vitalt exemplar nära dammen i norra strandpartiet. Kaskadpilen planterades i samband med en bemärkelsedag. År 2007 togs kronan bort som åtgärd efter en skada.

Saponaria officinalis L., rosa, fylld form (såpnejlika)

Spridd i det extensivt skötta området närmast Kofsan; enstaka kvarstående plantor i Lilla fruktträdgården. Arten kom till Grönsöö på 1930-talet som gåva till Alice och Ulla von Ehrenheim från familjen Karlsson på lilla Nibble, Kungs-Husby.⁴³ Blommorna är av den vanligt förekommande dubbla, ljusrosa formen.

Scilla siberica Haw. (rysk blåstjärna)

Bestånd samt enstaka exemplar på ett flertal ställen i parken. Iögonenfallande förekomst på tomten för den numera borttagna "Tettas stuga" nära Blomsterträdgården. Större bestånd bortom Suckarnas gång i anslutning till Gula villan. Vid blomningen framträder delvis konturerna av "Tettas stuga" eftersom scillan växer tätast där husväggen tidigare fanns. Området hålls klippt efter vårfloret. Scillan förekommer också sedan gammalt på "Mammas holme", där Carl Gustaf von Ehrenheim även förstärkt beståndet med nyplantering i gräsmattan.

Sempervivum sp. (taklök, ospec.)

Växer på en bergsknalle invid flygelns sydöstra långsida. Arten tagen till Grönsöö av Ulla von Ehrenheim, som fått den första plantan av familjen Tamm på Hakestad under 1930-talet.⁴⁴

⁴² Särskilt tack till POM:s representant Eva Stade som fortlöpande under 2006 -2008 försett mig med upplysningar och bilder efter gemensamma Grönsööbesök och diskussioner kring äldre buskrosor, i synnerhet de gula.

⁴³ Uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1996).

⁴⁴ Uppgift i Ehrenheim, Ulla von (1992). Taklöken skall enligt samma uppgift ha spritt sig i parken och flyttats till olika ställen av Ulla von Ehrenheim. Den har idag bara påträffats bakom flygeln, där också Ulla haft den.

Spiraea x vanhouttei (Briot) Zabel (bukettspirea)

Bildar klippt häckinramning kring Olle Piehls blomsterträdgård. Buskarna är de ursprungliga som planterades 1925.

Spiraea chamaedryfolia* L. var. *ulmifolia (Scop.) Maxim. (snårspirea)

Vital buske närmast flygelns sydöstra långsida.

Spiraea chamaedryfolia* L. var. *chamaedryfolia (kvastspirea)

Kvarstående vital spirea i norra strandpartiet.

Tre mycket skottrika buskar i gräsmatta i norra strandpartiet.

Spiraea x billardii (klasespirea)

Kvarstående vitalt och utbrett bestånd i norra strandpartiet vid gamla Vintervägen. Även ett större bestånd utmed Kofsan längs vägen mot brygghuset samt ett större bestånd på Djurgården. Buskaget längs Kofsan planterades på 1980-talet med plantor som hämtats från Djurgården. Djurgårdens bestånd härstammar troligen från rotskott som fraktats med jord från gamla Vintervägen. Artens tidiga historia vid Grönsö är okänd. Kom troligen dit på 1800-talet.

Symphoricarpos albus* (L.) S.F.Blake ssp. *laevigatus (Fernald) Hultén (snöbär)

Mindre bestånd utmed flygelns sydöstra långsida. Okänd bakgrund vid Grönsö.

Syringa josikaea Rchb. (ungersk syren)

Ett fåtal buskar i norra strandpartiet. Okänt planteringstillfälle.

Syringa x chinensis Willd. (parksyren, röd form)

Vitalt exemplar i norra strandpartiet. Okänt planteringstillfälle.

Syringa vulgaris L, flera former (syren, stor variation)

Klippta häckar längs översta terrassen, friväxande vid rampen mot köksingången, klippta exemplar i häcken längs uppfarten mot Rundelen/Hemträdgården samt solitärexemplar i gräsmatta i norra strandpartiet.

Syrenerna längs terrassen uppvisar stor variation i blomfärg, storlek på klasen samt storlek på de enskilda blommorna. Variationen tros åtminstone delvis bero på inslag av fröplantor.

Thuja occidentalis L., trol. '**Aureospicata**' (tuja, form med gulaktiga skottspetsar)

Bildar klippta väggar och hörn i Olle Piehls blomstergård. Thujahäckarna, som planterades 1925, är enligt debetnota från Lantbruks- och Mejeri-Institutet i Alnarp 6 maj 1925 av sorten 'Thuja occidentalis f. aureo-spicata'. De beställdes i 80

exemplar.⁴⁵ De gyllene skottspetsarna på de befintliga häckarna stämmer väl överens med notans sortangivelse.

Tilia cordata Mill.-typ (skogslind eller skogslinds-typ)

Två exemplar av skogslind eller skogslinds-typ längst ner i borggårdsrampens lindalléer.

Tilia x europaea L. (parklind)

I ett flertal åldriga strukturer, främst i borggårdsrampens alléer, samt som solitär-exemplaret Drottning Christinas lind.

Tulipa gesneriana L., sorter (trädgårdstulpaner, sorter oid.)

Tulpaner, som kan ha planterats på 1930-talet eller möjligen något tidigare, växer längs huvudbyggnadens fasad mot sjösidan, huvudsakligen nära entrétrappan. Enstaka blommande tulpaner som förefaller vara av äldre ursprung finns i Suckarnas gång. Ytterligare blommande lökar av en sort som bedöms vara gammal växer vid terrassområdets nedersta grusgång. Åter andra tulpaner, som alla bedöms vara av yngre datum, växer på flera ställen i parken: särskilt längs flygeln, på Rundelen/Hemträdgården, vid huvudbyggnadens sydöstra fasad och i häcken vid borggårdsrampen.

Det finns inga säkra uppgifter om tulpanernas ålder eller sorttillhörighet. Fotografier av ett drygt tiotal av Grönsöös tulpansorter har bedömts av personer knutna till POM, med avseende på sort och tulpanens troliga ålder. Ingen tulpan kunde sortbestämmas. Tre olika tulpaner bedöms dock vara gamla; två är troligen från 1800-talet, en tredje bedöms som "ordentligt gammal".⁴⁶ Se respektive sort. Tulpanerna längs huvudbyggnadens sjöside har enligt Carl Gustaf von Ehrenheim troligen planterats på 1930-talet. Ulla von Ehrenheim nämner i *En blomstervandring* /.../ (1992) att det på 1930-talet växte tulpaner på var sida om trappan, dels enkla, rätt höga gula, dels flera olika rosablommande. De växte då liksom nu direkt i sanden.

Nedan presenteras de tulpaner som har bedömts vara planterade före de nuvarande familjemedlemmarnas tid vid Grönsöö. Ett undantag är tulpan nr. 18, som lär vara

⁴⁵ Nota i kartong, GRÖNSÖÖ Handlingar ang. fruktträdgården G 28, i "Bref och meddelanden om Trädgården". Grönsöö gårdsarkiv.

⁴⁶ Tack till bland andra Karin Persson, POM och Jimmy Persson, Göteborgs Botaniska trädgård, som bedömt Grönsöös tulpaner; e-post Karin Persson 080805. I första hand tre av tulpanerna bedömdes alltså som intressanta för bevarande inom POM:s regi. Fotomaterial och beskrivning av tulpanerna skickades även till Hortus Bulborum i Holland i juni 2007 för att om möjligt få hjälp med sortidentifiering. Inget svar inkom. Min uppfattning är att identifieringsuppgiften generellt är svår; kunskapen om europeiska äldre namnsorter är begränsad. Detta bör vara en uppgift för framtiden med ledning av illustrerade kataloger, planschverk samt äldre och nyare litteratur om tulpanen.

planterad i senare tid. Det kan finnas flera äldre typer eller sorter i parken än de som noterats här. Till exempel vet vi inget om de tulpaner som bara uppvisar blad.

De röda tulpanerna längs huvudbyggnadens långsida har varit svåra att särskilja; det är oklart hur många typer eller sorter det rör sig om. Nr. 4, 6, och 8 har tydliga egenskaper och skiljer sig markant från varandra; även nr. 13 synes vara en urskiljbar sort. De övriga röda tulpanerna förefaller vara snarlika varianter av de ovan nämnda, kanske frösådder?

De flesta tulpaner finns i några få exemplar; ett par av dem uppvisade bara ett blommande exemplar 2007. Den ymnigast förekommande är en klargul sort. När man stiger ut på trappan står tulpan nr. 1, 2 och 3 till höger. Till vänster finns likaså nr. 1 och 3, samt nr. 4-17. Nedan följer en numrering och översikt över sorterna., sorterade efter växtplats.

Växtplats: Utmed huvudbyggnadens långsida mot sjön samt sydöstra gaveln, i grus. Mycket väl-dränerat.

Förekomst: Större antal tulpaner av olika sorter. Blommar sedan decennier utan omplantering. Sannolikt planterade på 1930-talet, med undantag för tulpan nr. 18. Generellt har dessa tulpaner av POM bedömts vara moderna(re) sorter, planterade under 1900-talet; jämför tulpanerna nr. 19, 20 och 21.

- 1) Tulpan av papegoj-typ. Rosa med grön flush. Lätt vågiga blad. Höjd ca 63 cm.
- 2) Tulpan av papegoj-typ. Ceriseröd med gråblå flush. Ej vågiga blad. Höjd ca 60 cm.
- 3) Enkel klargul tulpan, vital. Kalkbladen lätt spetsiga upptill. Bladen ej vågiga eller något vågiga. Höjd 40-45 cm.
- 4) Enkel storväxt orangeröd tulpan med initial bronze-eller olivgrön täckfärg. Skarpt orange botten inuti, utsidans botten gul. Bladen något vågiga. Höjd ca 65 cm.
- 5) Enkel ljusgul tulpan med svag rödprickig flush som blir tydligare när blomman åldras. Blomman ganska liten, i början med en tydligt kantig form. Höjd ca 43 cm.
- 6) Enkel ljusröd eller korallröd tulpan med starkare färg utåt kalkbladens kanter. Blomman liten och tydligt äggformad genom hela utvecklingen från knopp till åldrad blomma. Svart inslag i botten inuti, gulaktig botten på utsidan. Smal stjälk, bladen något vågiga. Höjd ca 45 cm.
- 7) Enkel crèmevit tulpan, gulaktig insida och botten. Påminner om nr. 10 men har gulare inslag och inte påtagligt spetsiga kalkblad.
- 8) Enkel blodröd tulpan med daggig yta. Blomma stor med lätt utställda och spetsiga kalkbladstippar, rundad och öppen blomform, påminnande om en

magnoliablomma. Svart inslag i botten inuti, smörgul botten på utsidan, något grönskiftande. Höjd 40–50 cm.

9) Enkel tulpan, urvattnat röd, varm ton, påminner om nr. 8, men har rundare kalkbladsform.

10) Enkel crèmevit tulpan. Något spetsiga kalkblad. Ljus inuti. Höjd ca 35 cm. Jämför nr. 7.

11) Enkel röd tulpan, skiftar till rödmelerad som äldre. Saknar svart inslag i botten inuti.

12) Enkel röd tulpan, påminner om nr. 8, men förefaller ha rundare kalkblad.

13) Enkel blodröd tulpan, lägre än många av de övriga röda. Distinkt, lite kantig blomform. Svart inslag i botten inuti, gul botten på utsidan. Smal stjälk. Vågiga blad.

14) Enkel röd tulpan, påminner om nr. 8, men har varmare färgton på kalkbladen. Svart inslag i botten inuti.

15) Enkel röd tulpan. Inga svarta inslag i den gulorange botten inuti. Den gula färgen på utsidans botten går relativt högt upp på blomman.

16) Enkel röd tulpan, svart inslag i botten. Eventuellt samma som nr. 14.

17) Enkel röd tulpan, påminner mycket om nr. 8, svagt inslag av svart i botten inuti.

18) Dubbelblommande röd tulpan. Blommar tidigt. Breda blad, något vågiga. Höjd ca 38–39 cm. Denna tulpan uppges ha tillkommit relativt sent under 1900-talet. Växer vid huvudbyggnadens sydöstra gavel.

Växtplats: I det terrasserade områdets lägre partier nära grusgången, ovanför kvarblivna plantor av vintergröna (*Vinca minor* L.).

Förekomst: Mindre grupp, samtliga av samma sort, ca 8 blommande lökar 2007, ca 5 blommande lökar 2008. Beståndet står "omotiverat" utan anknytning till annan plantering; lökarna är sannolikt en flyttad eller bortkastad rest från de äldre tulpanplanteringar som tidigare funnits i sluttningarna mellan terrassplanen. Har av POM bedömts som en påtagligt gammal sort.

19) Enkel tulpan i distinkt mönster, gul med oregelbundet röda kanter; de röda inslagen ökar när blomman åldras. Klara färger. Blommans form tydligt spetsig. Blomman ändrar form och utseende vid visnandet, då formen trycks ihop och rundas, färgen blir orange. Senblommande. Bladen breda, upp till 8,5 cm. Höjd ca 60 cm.

Växtplats: Suckarnas gång, i stark konkurrens av träden. Halvskugga. Växtplatsen bedöms som icke gynnsam.

Förekomst: Mindre förekomst av lökar och blad, enstaka exemplar i blom under säsongen 2006 och 2007. Okänd historia. Ingen känd rabatt har funnits på platsen. Sannolikt av äldre typ. Olika färg och form på blommorna. Sannolikt mycket god överlevnadsförmåga. Har av POM bedömts som troliga 1800-talssorter.

20) Enkel lila tulpan. Blå botten inuti. Ett exemplar i blom 2007. Växer i halvskugga, inte särskilt gynnad. Smal stjälk, 3 mm bred under blomman. Bladen ej vågiga. Höjd 51 cm.

21) Enkel korallröd tulpan med vertikala stråk på kalkbladen. Rundade kalkblad. Ett blommande exemplar 2007. Möjligen samma typ som hittades 2006 i sent stadium, då rosafärgad. Växer i halvskugga, inte särskilt gynnad. Smal stjälk, 3 mm bred under blomman. Bladen ej vågiga. Sen blomning (juni). Höjd 50 cm.

***Tulipa sylvestris* L. (vildtulpan)**

Arten kom till Grönsö via Ulla von Ehrenheim, som flyttat dem från en annan trädgård till sluttningen vid flygeln gavel.⁴⁷ Förekommer främst i den halvskuggiga branta sluttningen nedanför flygeln mot ”Mammas holme”, samt i mindre bestånd i sjönära läge nära kinesiska lusthuset. Enstaka blad har noterats i en av terrasssluttningarna, samt i gräsmattan mellan Stora fruktträdgården och Olle Piehls blomsterträdgård.

På de två sistnämnda platserna hålls gräset så kort att lökarna inte kan blomma; på övriga platser blommade de rikligt under 2006, 2007 och 2008. De lär enligt familjen von Ehrenheim ha blommat mycket sparsamt under tidigare år.

***Ulmus glabra* Huds. (alm)**

Förekommer bland annat i Suckarnas gång som klippt alléträd.

***Viburnum lantana* L. (parkolvon)**

Solitärbuske i kanten av terrasserna, mot norr. Busken tros vara mycket gammal.⁴⁸

***Viburnum opulus* L. (olvon)**

Ett fåtal vitala buskar längs strandpromenaden i norra strandpartiet. Buskarna som tidigare skurits ned blommar och ger rikligt med bär.

***Vinca minor* L. (vintergröna)**

Kvarstående bestånd i nordväst mellan terrassernas lägre delar och sjön. Även förekomst i allén längs Stora fruktträdgården. Tidigare växte vintergröna ymnigt på ett par av terrassernas mellanliggande slänter. De omnämns exempelvis av Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930 och i Ulla von Ehrenheims *En blomstervandring*

⁴⁷ Uppgift Ehrenheim, Ulla von (1992).

⁴⁸ Ehrenheim, Carl Gustaf von, muntligt meddelande 060822.

/.../(1992).⁴⁹ Enligt von Ehrenheims beskrivning skall även de två trekantiga gräsytor nära lusthuset ha varit bevuxna med vintergröna. På grund av skötselsvårigheter togs plantorna bort 1972 för att ersättas med gräsmatta. Arten har dröjt sig kvar i den nedersta sluttningen närmast vattnet, där den knappast varit planterad från början. Sannolikt dumpades material med jord och plantor här då terrassernas slänter blev gräsmatta.

Viola odorata L. (luktkviol)

Växer bland annat uppe på Rundelen/Hemträdgården, nu i sparsam mängd med förr enligt uppgift i stor mängd.⁵⁰

Viscum album (mistel)

Enstaka, nyligen noterade exemplar i äppelträd i Lilla trädgården. Misteln har tidigare funnits på Grönsö i toppen av Drottning Christinas lind, innan toppen (och misteln) blåste av under 1800-talets senare hälft. I *Svenska trädgårdskonsten* noteras den avblåsta toppen, tillsammans med noten *Misteln ingår ej f. n. i trädgårdsanläggningens flora. På holmen Utö växer den emellertid ymnigt på några äldre äppelträd*.⁵¹ Efter en lång paus har alltså misteln återigen fått fäste på Grönsö. Carl Gustaf von Ehrenheim försökte runt 1960 etablera mistel på flera ställen vid Grönsö, men utan resultat.⁵²

⁴⁹ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 43; Ehrenheim, Ulla. von (1992).

⁵⁰ Ehrenheim, Ulla von (1992), luktkviol skall förr ha växt i ”massor” i gräset på Rundelen.

⁵¹ Alm i *Svenska trädgårdskonsten* 1930, s. 44.

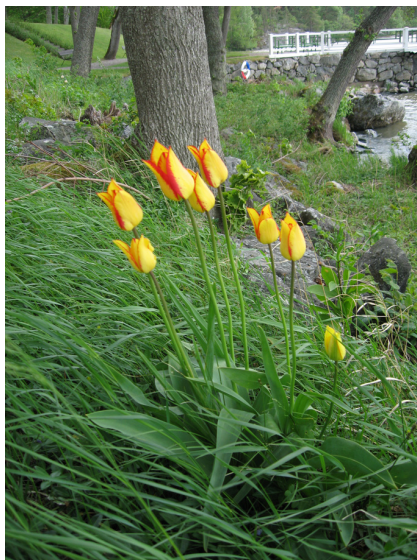
⁵² Om misteln: Ehrenheim, Carl Gustaf von, muntligt meddelande 060822 samt februari 2008.

Bilder av Grönsöös kulturväxter i urval

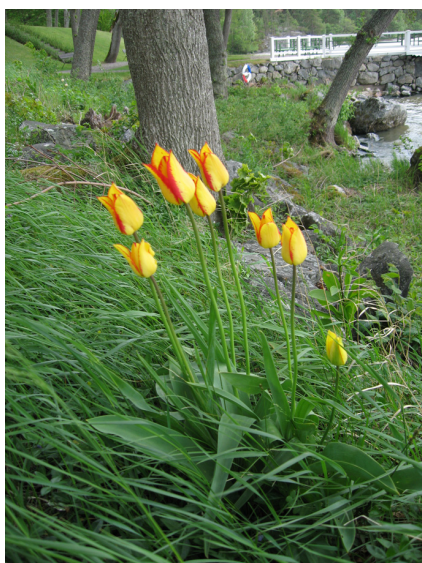
Samtliga fotografier tagna av Anna Tandre.

Tulpan nr. 19 i knopp 14 maj 2008.

Tulpan nr. 19, 25 maj 2007.

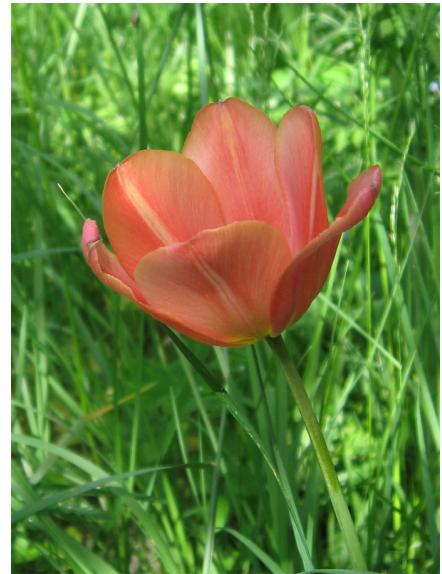
Tulpan nr. 19, fullt utslagen 25 maj 2007.

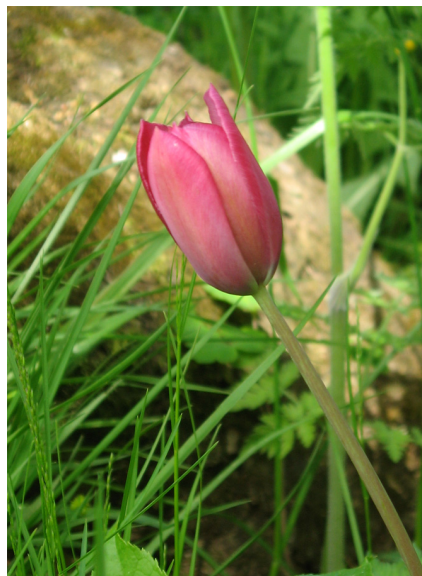
Tulpan nr. 19, åldrad fas 6 juni 2007.

Vildtulpaner vid flygeln 7 maj 2008.

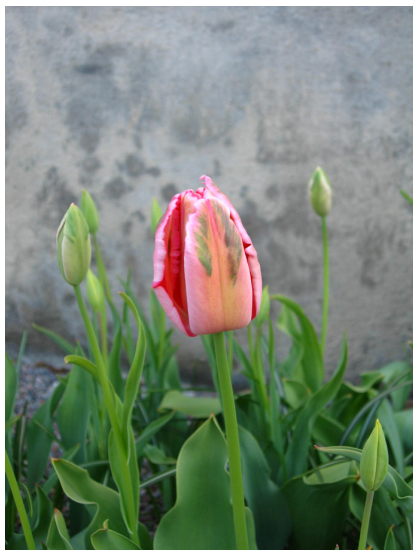
Tulpan nr. 21 i Suckarnas gång 6 juni 2006.

Tulpan nr. 20 i Suckarnas gång 25 maj 2007.

Tulpaner längs huvudbyggnadens
sjösida 7 maj 2008.

Tulpan nr. 1, 3 maj 2007.

Tulpan nr. 2, 7 maj 2008.

Tulpan nr. 6, 14 maj 2008.

Tulpan nr. 5, 14 maj 2008.

Tulpan nr. 8 längs huvudbyggnaden 25 maj 2007.

Några av tulpanerna från huvudbyggnadens sjösida 6 maj 2007.

Exempel på narcisser med 'Ice Follies' i vit-gult högst upp 24 april 2007.

Narcisser 27 april 2007.

Mistel i äppelträd 5 maj 2006.

Exempel på aklejornas färgspridning 16 juni 2006.

En av tujabersåerna i Olle Piehls blomsterträdgård 15 juli 2008.

Drottning Christinas lind med Stora fruktträdgården i bakgrunden 14 maj 2008.

Primula-hybrid 7 maj 2008.

Kvarstående trädgårdsiris 6 juni 2007.

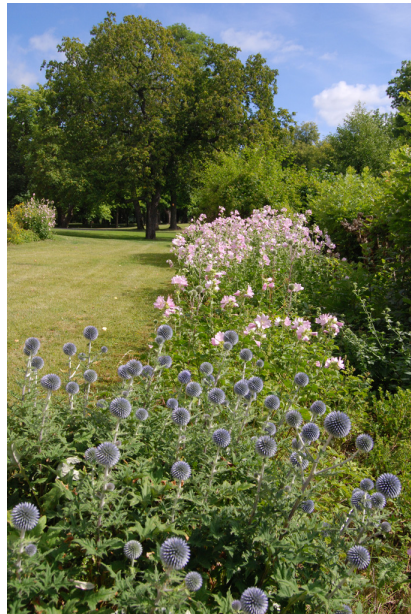
Krollilja 26 juni 2006.

Skogslök på Rundelen/Hemträdgården
26 maj 2006.

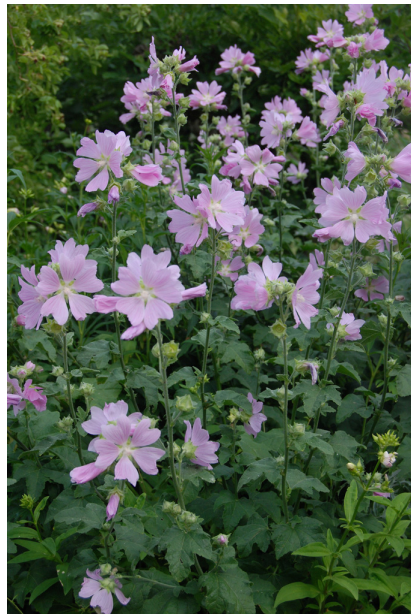
Oidentifierad bolltistel vid flygelväggen
15 juli 2008.

Blå bolltistel och gråmalva bakom
flygeln 15 juli 2008.

Jättevädd bakom flygeln 15 juli 2008.

Gråmalva bakom flygeln 15 juli 2008.

Nutkacypressen 5 maj 2006.

Hasselnötsknippe 31 augusti 2007.

Rosa 'William's Double Yellow' på "Mammas holme" 21 juni 2007.

BILAGA 2

Bilaga 2. Kommenterad artidentifiering utifrån växtlistorna 1840-42

1.1 Syfte och metod

En strävan i avhandlingsarbetet har varit att så långt möjligt identifiera och namnge samtliga taxa i Grönsöös växtlistor. Syftet är att utifrån detta diskutera hur 1840-talets odlingar kan ha sett ut. Den här typen av källmaterial kan också på lång sikt möjliggöra bredare studier, där flera anläggningar studeras med avseende på växtimport, växtkänedom och arters introduktionshistoria i Sverige.

Uppgiften att identifiera växterna har inneburit en del svårigheter. Vid bestämning av äldre växters identitet utifrån icke illustrerade växtnamn uppstår tveksamheter inför såväl vetenskapliga som svenska namn när de har använts synonymt eller felaktigt.

I arbetet har några verk använts återkommande. Svensk Kulturväxtdatabas (SKUD) med hänvisningar till äldre tiders växtnamn och synonymer har använts flitigt. The International Plant Names Index (IPNI) och Plants Database vid United States Department of Agriculture (USDA) har varit till hjälp, liksom flera äldre botaniska illustrerade verk, främst *Paxton's Magazine of Botany* och *Curtis's Botanical Magazine*.

Av uppslagsverken har främst *Paxton's Botanical Dictionary* (ny ed. 1849) och Bosses *Vollständiges Handbuch der Blumengärtnerei*, (del 1-3, 1840, 1841 och 1842) anlitats. Det sistnämnda verket hade hovmarskalken Reinhold Fredrik von Ehrenheim i sitt bibliotek, och böckerna har god överensstämmelse med innehållet i Grönsöös växtlistor. Frö- och plantskolekataloger från Grönsöös tyska leverantörer har studerats, främst för åren 1840-1843.

Utöver dessa källor har andra hortikulturella uppslagsverk, floror, pomologisk litteratur, tidskrifter, internetsidor och inte minst privatpersoner varit nödvändig hjälp i arbetet. Till dem hänvisas särskilt i de fall de varit avgörande för

bestämningen. En hjälp i arbetet har också varit det faktum, att listorna delvis överlappar varandra. Samma arter och ibland samma plantindivider eller fröer återkommer i minst två listor, men ibland med något olika uppgifter.

Växtnamnens presentation i tabellen

I denna bilaga ligger fokus uteslutande på växternas identifikation samt nuvarande vetenskapliga och svenska namn. Jag har valt att presentera växtlista för växtlista, där växterna följer enligt samma ordning som i listorna. Ofta står växtnamnen i alfabetisk ordning redan i originalen. Ibland står samma artnamn två gånger under varandra i originallistorna. Det beror till exempel på att plantor eller lökar har köpts från två olika leverantörer. Därför återkommer de dubbelt även i min tabell. Växters vars namn eller identifiering kräver en kommentar eller diskussion kommenteras med noter som ligger som slutkommentarer.

I kolumnen längst till vänster i tabellen återges växtnamnet och eventuella övriga noteringar som har betydelse för identifieringen av växten. Stavningen följer originalet. I de fall enstaka bosktäver är svårtydda har den mest sannolika tolkningen satts inom hakklammer []. Hakklamrar används också i denna kolumn för att skriva ut hela släktnamn, till exempel [Lilium], vilka indirekt framgår i originallistan vid uppräknings av besläktade växter, men som man valde att inte skriva ut i text annat än första gången ordet användes.

I den mellersta kolumnen återges växtens moderna vetenskapliga namn. Ibland har inte växten fullt ut kunnat identifieras. I de fall där släktet är fastställt, men inte arten, sätts det troligaste artnamnet inom parentes med efterföljande frågetecken. I de fall även växtens släkttillhörighet är tveksam, inleds hela det föreslagna växtnamnet med ett frågetecken. Vissa växter som förr fick namn motsvarande vår tids kultivarnamn på grund av någon utmärkande egenskap har av mig markerats med släkt- och artnamnen samt den tidens "kultivarnamn" inom citationstecken och parentes, att jämföra med moderna, vedertagna kultivarnamn som enligt gängse regler skrivs med enkla anföringstecken.

I den tredje kolumnen anges växtens svenska namn i de fall detta finns. Grönsöo rekviderade ett stort antal växter som aldrig blev särskilt vanliga i svensk kultur, och i några fall är det tveksamt om de över huvud taget existerar i kultur längre. Ibland har det varit svårt att avgöra huruvida ett artnamn är "det senast gällande", det vill säga om det är ett accepterat vetenskapligt namn idag. Det finns ingen världsomfattande bestämmingslitteratur. Växternas ursprungsländer och spridning som kulturväxter har avgjort vilka bestämningsverk och referensverk de noteras i. I flertalet fall noteras de taxa som återfinns i Grönsöos listor i SKUD eller RHS Horticultural Database, (RHS =Royal Horticultural Society). Ibland har dock t.ex. vildarter som förr odlats som prydnadsväxter fått så liten spridning eller mist sin popularitet i så hög grad att de inte noteras i moderna referensverk för kulturväxter.

I dessa fall har utländsk litteratur eller databaser som täcker dessa växter i egenskap av vilda arter använts.

Den moderna bestämningstekniken med genanalyser bidrar till att utvecklingen inom systematiken och namnsättningen går fort. Många både kända och mindre kända växter har under de senaste åren fått andra namn. Under avhandlingsarbetets gång har kunskapen förändrats. När arbetet inleddes var det för sammanhanget grundläggande verket *Kulturväxtlexikon* (1998) tämligen nyutkommet. Efter det har bokens online-version SKUD tillförts många förändringar och tillägg. Utvecklingen lär fortsätta och mina kommentarer och hänvisningar till SKUD och IPNI är därför daterade till den dag som rådde när källan anlätades.

Växtlistornas innehåll i tabellform

Växtlistornas rubriker återges nedan och har försetts med varsin romersk siffra. Dessa siffror återkommer i brödtext, kommentarer och noter i avhandlingen, då hänvisning sker till någon växtlista.

- I. Räkningar å från Hamburg erhållne Växter & Träd
- II. 1842. Requirerade Växter och frön
- III. Blomsterfrön 1842 hösten från Hamburg
- IV. Nota på ankomne Blomster Lökar och Rötter. d. 20 Nov. 42
- V. Blomster frön som finnas vid Grö- 184[2] hösten
- VI. Orangerie Växter vid Grönsö
- VII. Blomsterväxter som finnas vid Grönsö, oberäknat Törnrosor och Georginer -
- VIII. Till minne[s] för Trägårdsmästar Lindqvist
- IX. Trägårdsmästar Lindqvist. till efterrättelse
- X. Planteringskiss över rabatter längs stenhuset
- XI. Georginerkatalog

Två textstycken med växtnamn i listorna IV och VIII har inte tagits med i tabellen eftersom de har bedömts vara underlag och kladd för den övriga texten. Deras respektive växtnamn är överstrukna och återkommer på annat ställe i samma lista. Överstrukna enskilda växtnamn och delar av växtnamn har tagits med i tabellen.

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
(I) Räkningar å från Hamburg erhållne Växter & Träd		
<u>Tulpaner.</u> Senblommande. Hvit botten med Röd Chat ^{as} (<i>chattering</i>)	<i>Tulipa gesneriana</i> , sannolikt <i>Sena Enkelblommiga Gruppen</i>	tulpan, senblommande, vit med mönstring ¹
[Tulipa senblommande] Gulbotten. flerfärgade	<i>Tulipa gesneriana</i> , sannolikt <i>Sena Enkelblommiga Gruppen</i>	tulpan, senblommande, gul med mönstring
[Tulpaner] Peroquet. blandade färger	<i>Tulipa gesneriana</i> <i>Papegoj-Gruppen</i> ⁱⁱ	papegojtulpaner, blandning
[Tulpaner] Dubbla. med namn	<i>Tulipa gesneriana</i> , sannolikt <i>Sena fylld-blommiga Gruppen</i> , namnsorter ⁱⁱⁱ	tulpaner, fylldblommiga namnsorter
<u>Narcissor</u> Svafvelgula (S)	<i>Narcissus</i> sp., sannolikt <i>N. x incomparabilis</i> 'Sulphur Phoenix' syn. 'Codlins and Cream' ^{iv}	narciss, sannolikt stjärnnarciss 'Sulphur Phoenix' syn. 'Codlins and Cream'
[Narcissor] Brandgula. (Orange phenix)	<i>Narcissus x incomparabilis</i> 'Orange Phoenix' syn. 'Eggs and Bacon'	stjärnnarciss 'Orange Phoenix' syn. 'Eggs and Bacon'
Anemoner (alla dubbla, nya pracktf.)	<i>Anemone coronaria</i> L., kultivarer, fylldbl.	bukettanemoner, fylldbl. kultivarer
Ranucler (L'Oeul noir) Svarta	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. 'l'Oeil noir' ^v	bukettranunkel 'l'Oeil noir'
[Ranucler] Hercales (Hvita)	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. 'Hercules' ^{vi}	bukettranunkel 'Hercules'
Dubbla Hvita Liljor	<i>Lilium candidum</i> 'Plenum'	saknar svenskt namn i SKUD 080629
[Dubbla] Scharlakans röda Se not!	<i>Lilium (chalcedonicum L.)</i> ? ^{vii}	trol. turbanlilja, vanliga arten, trots anm. "dito".
Anthemis Arabiça (Guldgul Camille)	<i>Cladanthus arabicus</i> (L.) Cass.	grenkulla
Antirrhinum majus / stora Lejongap i flere färger	<i>Antirrhinum majus</i> L., sannolikt kultivarer	lejongap, sannolikt enfärgade men av olika färg
[Antirrhinum] montevidense (flerfärgade)	<i>Antirrhinum majus</i> L. ("var. montevidense") ^{viii}	lejongap
Chrysantemum carinatum (trefärgad Etterört) ^{ix}	<i>Glebionis carinata</i> (Schousb.)Tzvelev	ringkrage
[Chrysantemum] Elegans – (Guldfärgad)	? (<i>Glebionis</i> sp., gul form) ^x	? ringkrage eller närstående art/hybrid, gul form

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Çlarkia rosa. (ljusröd dubbel)	<i>Clarkia unguiculata</i> Lindl., fylldbl. ^{xi}	clarkia, fylldbl.
[Çlarkia] Grandifolia (stora mörka blommor)	<i>Clarkia pulchella</i> Pursh, form med stora, mörka blmr. ^{xii}	fjärilsclarkia, form med stora, mörka blmr.
[Çlarkia] pulchella. (i flera nyancer, röd)	<i>Clarkia pulchella</i> Pursh	fjärilsclarkia
Çollomia çoççinea (högröd)	<i>Collomia cavanillesii</i> Hook. & Arn.	neonblomster
[Collomia] Grandiflora (storblommig)	<i>Collomia grandiflora</i> Dougl. ex Lindl.	stort limfrö
Delphinium ajaçis elata (högväxta Riddar Sporrar – 6 Sorter)	<i>Consolida orientalis</i> (J.Gay) Schrödinger ^{xiii}	sommarriddarsporre
[Delphinium] tolf sorter – perenna.	<i>Delphinium</i> spp.	riddarsporre, ett flertal taxa
Diantus cariophyllus (särdeles vackra dubbla neglikor)	<i>Dianthus caryophyllus</i> L. kultivarer, alt. <i>D. Caryophyllus</i> -gruppen ^{xiv}	trädgårdsnejlika alt. snittnejlika, fylldbl.
Gomphrena glubosa. (Amarant af flere variet. krukväxt. –)	<i>Gomphrena glubosa</i> L., kultivarer	klotamarant
Impatiens balsamina. (fyllda balsaminer af flere färger)	<i>Impatiens balsamina</i> L., kultivarer	balsamin, fylldbl. sorter
Lupinus albus (hvit lupin)	<i>Lupinus albus</i> L.	vitlupin
[Lupinus] Canaliculatus (ljusblå fr B[ue]nos ajres)	<i>Lupinus canaliculatus</i> Sweet ^{xv}	saknas?
[Lupinus] Grandifolius (m[ac]rophyllus) ^{xvi} mörk purpur.	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl. ssp. <i>polyphyllus</i> var. <i>grandifolius</i> (Lindl. ex J.G. Agardh) Torr. & Gray	varietet av blomsterlupin
[Lupinus] Lit[l]oralis (ljus röda fr Columbia)	<i>Lupinus littoralis</i> Dougl. ^{xvii}	saknas
[Lupinus] Marschallianus (flere sorter –)	<i>Lupinus (marschallianus</i> Sweet) ^{xviii}	saknas
Malope Grandiflora	<i>Malope trifida</i> Cav.	praktmalva
Mesembryanthemum crystallinum (isört)	<i>Mesembryanthemum crystallinum</i> L.	isört
Memosa pudica (Sensativa)	<i>Mimosa pudica</i> L.	sensitiva, rör-mig-ej
Papaver bracteatum (Valmo, stor eldröd)	<i>Papaver bracteatum</i> Lindl.	mörk jättevallmo
[Papaver] Nudicaule (Gul)	<i>Papaver croceum</i> Ledeb.	sibirisk vallmo, gul form

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Elicryssum macranteum (Hvit Ljusröd ljusgul, Carmosin)	<i>Xerochrysum bracteatum</i> ssp. <i>macranthum</i> (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauktorer) ^{xix}	jätte-eternell (underart)
Verbena pulchella (ljus lila)	<i>Glandularia (pulchella)</i> (Sweet) Tronc.)? ^{xx}	? mossverbena
[Verbena] hastata (Röd)	<i>Verbena hastata</i> L, röd form ^{xxi}	blåverbena, röd form
Elicryssum robustum (fr Svanfloden Hvit mycket högväxt)	<i>Xerochrysum bracteatum</i> ssp. <i>macranthum</i> (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauktorer) ^{xxii}	jätte-eternell (underart)
Escholtzia magnifica (safran gul)	<i>Eschscholtzia californica</i> Cham. ^{xxiii}	sömntuta
Pestemon fruticosus – högröd	<i>Penstemon</i> sp., dock knappast <i>P. fruticosus</i> (Pursch) Greene ^{xxiv}	art av penstemonsläktet
Salvia patens	<i>Salvia patens</i> Cav.	blåsalvia
Broccoli eller Spargelkål	<i>Brassica oleracea</i> L. Broccoli-gruppen	broccoli ^{xxv}
Neue Riesen Zwiebeln extra	<i>Allium</i> sp./spp.	matlök, ospec.
”Steck Zwiebeln von Schalotten – [stor dansk]” ^{xxvi}	<i>Allium cepa</i> L. Schalottenlök-Gruppen, inkluderat i <i>A. c. Aggregatum</i> -Gruppen (schalottenlök)	schalottenlök, (sättlökar)
<u>Äpple</u> . Gravensteiner	<i>Malus domestica</i> Borkh. 'Gravensteiner'	Äpple 'Gravensteiner'
<u>Päron</u> . Vinter höst Bergamotter	<i>Pyrus communis</i> L. ('Höstbergamott') ^{xxvii} ?	päron, sent mognande bergamott sannolikt 'Höstbergamott'
[Päron] Citron de Carme	<i>Pyrus communis</i> L. 'Magdalenapäron'	päron 'Magdalenapäron', syn. 'Citron des Carmes' ^{xxviii}
[Päron] Vinter Bon chretien[e]	<i>Pyrus communis</i> L. ('Bonchrétien') ^{xxix}	päron, en sent mognande bonchrétien-sort
<u>Plommon</u> . Röda Apricos pl: /.../	<i>Prunus domestica</i> L. 'Persikeplommon' ^{xxx}	plommon 'Persikeplommon'
[Plommon] Coe's fine late red.	<i>Prunus domestica</i> L. 'Saint Martin' syn. 'Coe's fine late Red'	plommon 'Saint Martin' syn. 'Coe's fine late Red'
[Plommon] Gula Mirabeller	<i>Prunus domestica</i> L. Mirabell-gruppen ^{xxxi}	mirabell, gul sort

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
<u>Kirsbär</u> . Dubbla Sp hvita	<i>Prunus avium</i> ("Dubbla Spanska Vita") ^{xxxii} [Spanische doppelte weisse]	bigarrå, osäker sortidentitet
[Kirsbär] Röda W[und] kirsbär	<i>Prunus</i> sp. (Rothe W(und))? ^{xxxiii}	körsbär ("Rothe Wund")?
[Kirsbär] Orange eller Earl[y] R[ichmond]	<i>Prunus (cerasus</i> 'Early Richmond')? ^{xxxiv}	surkörsbär 'Early Richmond'?
[Kirsbär] Tidiga Eng: may Duke	<i>Prunus x gondouinii</i> (Poit. & Turpin) Rehder 'May Dukes' ['Majkörsbär'] ^{xxxv}	hybridkörsbär 'May Dukes', typ av majkörsbär
<u>Nectariner</u> . Hvita	<i>Prunus persica</i> var. <i>nucipersica</i> (L.) C.K. Schneid. (sort)? ^{xxxvi}	nektarin, okänd sort
[Nectariner] Gula	<i>Prunus persica</i> var. <i>nucipersica</i> (L.) C.K. Schneid. (sort)? ^{xxxvii}	nektarin, okänd sort
[Nectariner] Black	<i>Prunus persica</i> var. <i>nucipersica</i> (L.) C.K. Schneid. (sort)? ^{xxxviii}	nektarin, okänd sort
[Nectariner] Röda	<i>Prunus persica</i> var. <i>nucipersica</i> (L.) C.K. Schneid. (sort)? ^{xxxix}	nektarin, okänd sort
Apricoser. Ananas	<i>Prunus armeniaca</i> L. sort? ^{xl}	aprikos, okänd sort
[Apricoser] Hvita	<i>Prunus armeniaca</i> L. sort? ^{xli}	aprikos, okänd sort
[Aprikoser] Moorpar[k. Dvärg.	<i>Prunus armeniaca</i> L. 'Moorpark' ^{xlii}	aprikos 'Moorpark'
[Apricoser] Persic[o] - Ananas	<i>Prunus armeniaca</i> L. (sort)? ^{xliii}	aprikos, okänd sort
(II) 1842. Reqvirerade Växter och frön		
Azaléa calendulacéa (orange gul)	<i>Rhododendron calendulaceum</i> (Michx.) Torr.	orangeazalea
[Azaléa] visçosa välluktande dub. bl.	<i>Rhododendron viscosum</i> (L.) Torr	sen azalea
Calycanthus floridus	<i>Calycanthus floridus</i> L.	hårig kryddbuske

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Clematis florida dub:bl.	<i>Clematis florida</i> var. <i>flore-pleno</i> G.Don el. möjl. en hybrid i <i>C. Fortunei</i> -Gruppen, där <i>C. 'Fortunei'</i> ingår, tidigare felaktigt benämnd ' <i>C. florida</i> '.	fylld paradisklematis el. möjl. hybrid i <i>C. Fortunei</i> -Gruppen
[Clematis] flammula välluktande	<i>Clematis flammula</i> L.	Vippklematis
Cupressus Sempervirens	<i>Cupressus sempervirens</i> <i>Stricta</i> -Gruppen ? ^{XLIV}	äka cypress, <i>pelarcypress</i>
Cytisus racemosus.	<i>Cytisus x spachianus</i> Webb	bukettginst
Liriodendron Tulipifera	<i>Liriodendron tulipifera</i> L.	tulpanträd
Mespilus Amelanchier	<i>Amelanchier ovalis</i> Medik	berghäggmispel
Rhododendron maximum	<i>Rhododendron maximum</i> L.	sommarrododendron
[Rhododendron] azaleoides fragrans roseum	Rhododendron ('Azaleoides'), hybrid, rosabl. ^{XLV}	saknas
Vaccinium venustum	<i>Gaylussacia frondosa</i> (L.) Torr & A.Gray ^{XLVI}	saknas, jmf. engelskans dangleberry/blue huckleberry
Vinca minor – dubb. bl. purpur	<i>Vinca minor</i> L. fylldbl. kultivar ^{XLVII}	vintergröna, fylldbl. med purpurfärgade blmr.
Vitis [suderacea] överstruket artnamn	<i>Parthenocissus quinquefolia</i> (L.) Planch. ^{XLVIII}	klättervildvin
[Vitis] Odoratissima	<i>Vitis riparia</i> Michx. ^{XLIX}	doftvin
Rosa – gallica purpre stri[eé] dub: bl.	<i>Rosa gallica</i> -gruppen (' <i>Pourpre strié blanc</i> ')? ^L	gallicaros, sannolikt ' <i>Pourpre strié blanc</i> '
[Rosa] capre[a]lata maxima marmorerad	<i>Rosa Arvensis</i> -gruppen, sannolikt <i>R. arvensis</i> var. <i>capreolata</i> (Neill) Bean, syn. <i>R. capreolata</i> Neill. ^{LI}	ayrshireros, marmorerade blmr.
[Rosa] mushosa alba nova d:b	<i>Rosa Centifolia Muscosa</i> -gruppen ('Alba nova')?	mossros ('Alba nova')? ^{LII} ?
[Rosa] Rubignosa gul dub:	<i>Rosa</i> sp., gul, fylldbl. ^{LIII}	buskros, gul, fylldbl. kanske avsågs foetidrosen 'William's Double Yellow'
[Rosa] Centifolia tricolor de Wazemmes	<i>Rosa gallica</i> -gruppen 'Tricolore de Wazemmes' ^{LIV}	gallicaros, ' <i>Tricolore de Wazemmes</i> '

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Rosa] Harrisonii	<i>Rosa Foetida</i> -gruppen 'Harison's Yellow' ^{LV}	foetidaros 'Harison's Yellow'
[Rosa] <u>Rankande</u> . Boursaulti elegans. dub:b.	<i>Rosa Boursault</i> -gruppen, oidentifierad sort, purpurfärgade fyllda blmr. med vita strimor enl. katalogen 1842 ^{LVI}	boursaultros, purpurfärgade fyllda blmr. med vita strimor
[Rosa] <u>Rankande</u> . Capre[a]lata odratissima dub:bl.	<i>Rosa Arvensis</i> -gruppen, sannolikt <i>R. arvensis</i> var. <i>capreolata</i> (Neill) Bean, syn. <i>R. capreolata</i> Neill., oid. sort med vitrosa fyllda blmr. ^{LVII}	ayrshireros, oid. sort med vitrosa fyllda blmr.
[Rosa] Dunde[a] <u>Rambler</u> dub: bl.	<i>Rosa Arvensis</i> -gruppen 'Dundee Rambler' ^{LVIII} ayshireros,	ayrshireros 'Dundee Rambler'
[Rosa] 38 st. [...]pimpinell[e] rosor	<i>Rosa Pimpinellifolia</i> - gruppen, flertal ^{LIX}	Pimpinellifoliaros(or), sort(er) ej angivet
[Rosa] [Ruga] dub: bl. överstruken	<i>Rosa Arvensis</i> -gruppen 'Ruga' eller en oid. ros, saluförd enl. katalogen 1840 som krukväxt 'Rosa Ruga' utan andra taxonomiska uppgifter ^{LX}	ayrshireros 'Ruga' eller annan, okänd krukros under namn 'Rosa Ruga'.
[Rosa] Bengal florida 2 st. – dub: bl.	<i>Rosa Chinensis</i> - gruppen ^{LXI} oid. sort	kinaros, oid. sort
Jeffersonia diphylla	<i>Jeffersonia diphylla</i> (L.) Pers.	vit presidentsippa
Cypripedium spectabilis	<i>Cypripedium reginae</i> Walter	drottningssko
Liljor. Astrosanguineum	<i>Lilium x maculatum</i> Thunb. (<i>'Atrosanguineum'</i>), äldre syn. ' <i>L.</i> <i>atrosanguineum</i> Siebold ex. Loudon'	thunbergslilja, starkt röd kultivar
[Liljor.] Concolor	<i>Lilium concolor</i> Salisb.	stjärnlilja
[Liljor.] Tenui folium	<i>Lilium pumilum</i> DC.	korall-lilja
[Liljor.] Superbum /.../ Gula Svartprickade	<i>Lilium superbum</i> L.	drottninglilja

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Liljor.] Tigrinum /.../ Orangeröda svartprickade	<i>Lilium lancifolium</i> Thunb.	tigerlilja
[Liljor.] Chalcedonicum /.../ Scharlakan röd	<i>Lilium chalcedonicum</i> L.	turbanlilja
[Liljor.] Longiflorum /.../ hvita vällucktande	<i>Lilium longiflorum</i> Thunb.	trumpetlilja
[Liljor.] Pomponium /.../ mörkröda [.var:] hvita och Gula.	<i>Lilium</i> sp./spp., troligen <i>L.pomponium</i> L. ^{LXII}	lilja/liljor oid., troligen scharlakanslilja
[Liljor.] Cham[t]chate[-]nse	<i>Fritillaria camschatcensis</i> (L.) Ker Gawl.	svart klocklilja
Erythronium dens canis /.../ hvita, purpur eller köttfärgade	<i>Erythronium dens-canis</i> L.	hundtandslilja, flera färgformer
Fritillaria persica - purpur röd	<i>Fritillaria persica</i> L.	mörk klocklilja
Galantus nivalis /.../ dub.bl /.../ hvita.	<i>Galanthus nivalis</i> L. 'Flore Pleno'	fylld snödroppe
Leucojum plicatilis	<i>Galanthus plicatus</i> M.Bieb. ^{LXIII}	veckad snödroppe
[Leucojum] vernalis dub. b.	<i>Leucojum vernalis</i> L. fylld form, ("Multiplex") ^{LXIV}	snöklocka, fylld form, saknar modernt svenskt namn
Pancratium maritimum kr. w. hvita	<i>Pancratium maritimum</i> L.	strandlilja
Tigridia pavonia	<i>Tigridia pavonia</i> (L.f) DC.	påfågelslilja
Iris – Susiana. /.../ Svart chatterad med purpur – [stor] bl.	<i>Iris susiana</i> L.	sorgiris
[Iris] Tuberosa	<i>Hermodactylus tuberosus</i> (L.) Mill.	hermesfinger
[Iris] Xiphoides	<i>Iris latifolia</i> (Mill.) Voss	engelsk iris
Al[iu]m odorum	<i>Allium tuberosum</i> Spreng.	kinesisk gräslök
Hemerocallis fulva och alba /.../ brunröd – och vit.	<i>Hemerocallis fulva</i> (L.) L och <i>Hosta plantaginea</i> (Lam.) Asch. ^{LXV}	brunröd daglilja och doftfunkia
Acacia alata	<i>Racosperma alatum</i> (R.Br.) Pedley ^{LXVI}	(vingad) art av akacia

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Alstromeria aurantia	<i>Alstroemeria aurea</i> Graham.	guldalströmeria
[Alstromeria] hirtella	<i>Bomarea edulis</i> (Tussac) Herb. ^{LXVII}	saknas?
Amaryllis Johnsonii	? (<i>Hippeastrum</i> x <i>johnsonii</i>) ^{LXVIII}	saknas
Agapantus multiflorus	<i>Agapanthus (praecox</i> Willd. ssp. <i>orientalis</i> Leight.) ^{LXIX}	? underart av Afrikas blå lilja
Brugmansia lutea	<i>Brugmansia (sanguinea</i> (Ruiz & Pav.) D.Don), gul variant? ^{LXX}	? gul form av röd änglatrumpet
Calceolaria C[-]hiloensis	<i>Calceolaria</i> sp. ^{LXXI}	taxon inom toffelblommessläktet
[Calceolaria] hybrida	<i>Calceolaria</i> spp. (hybrider saluförda som <i>Pracht-Calceolarien</i> , perenna sorter enligt J.G.B., kataloger)	hybrider inom toffelblommessläktet
Camellia Japonica (Imperat[--- --] de [Br[a]sile])	<i>Camellia japonica</i> L. 'Impératrice du Brésil' ^{LXXII}	kamelia, 'Impératrice du Brésil'
Clerodendron [-] p[---]ocissimum	<i>Clerodendrum (speciosissimum</i> Drapiez)?	? eldklerodendrum
[Clerodendron] fragrans — dub:bl.	<i>Clerodendrum chinense</i> (Osbeck) Mabb.	doftklerodendrum ^{LXXIII}
Cobaea scandens	<i>Cobaea scandens</i> Cav.	klockranka
[Cobaea scandens] /.../ 50 frön	<i>Cobaea scandens</i> Cav.	klockranka
Cyclamen europaeum	<i>Cyclamen purpurascens</i> Mill.	alpcyklamen
[Cyclamen] coum	<i>Cyclamen coum</i> Mill.	dvärgcyklamen
Cactus cereus speciosissimus	<i>Disocactus (speciosus</i> (Cav.) Barthlott)? ^{LXXIV}	? solkaktus
[Cactus cereus] grandiflor[aus]	<i>Selenicereus grandiflorus</i> (L.) Britton & Rose	nattens drottning
Datura arborea	? <i>Brugmansia arborea</i> (L.) Lagerh., <i>Brugmansia</i> x <i>candida</i> Pers. eller <i>B. suaveolens</i> (Willd.) Bercht. & J.Presl. ^{LXXV}	? liten änglatrumpet, änglabasun eller änglatrumpet

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Datura] fastuosa hvita bl:	<i>Datura metel</i> L.	indisk spikklubba
[Datura fastuosa] gredelina dub.bl.	<i>Datura metel</i> L., kultivar, dubbla, lila blmr.	indisk spikklubba, dubbla lila blmr
Draco[ce]phalum argunense	<i>Dracocephalum (argunense</i> Fisch. ex Link) ^{LXXXVI}	art av drakblomma
Eççremoçarpus saçber	<i>Eccremocarpus scaber</i> Ruiz & Pav.	fackelranka
[Eccremocarpus] (Calempelis scabra)	<i>Eccremocarpus scaber</i> Ruiz & Pav.	fackelranka
Escholtzia californiça	<i>Eschscholzia californica</i> Cham.	Sömntuta
[Escholtzia] croçça	<i>Eschscholzia californica</i> Cham. ssp. <i>californica</i> ^{LXXVII}	sömntuta
[Escholtzia] magnifiça	<i>Eschscholzia californica</i> Cham. ^{LXXVIII}	sömntuta
Elychryssum robustum	<i>Xerochrysum bracteatum</i> ssp. <i>macranthum</i> (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauktorer) ^{LXXIX}	jätte-eternell (underart)
Fuchsia coççinea bicolor	<i>Fuchsia coccinea</i> Dryand. eller <i>Fuchsia magellanica</i> Lam. ^{?LXXX}	svenskt modernt namn på <i>F. coccinea</i> saknas? <i>F. magellanica</i> = scharlakansfuchsia
[Fuchsia] fulgens	<i>Fuchsia fulgens</i> DC ^{LXXXI}	spikfuchsia
Hibiscus Rosa sinen[s]is röda bl. dub:	<i>Hibiscus rosa-sinensis</i> L., kultivar	hibiskus, röd fylldblommig sort
[Hibiscus] Abel moschus	<i>Abelmoschus moschatus</i> Medik.	myskokra
[Hibiscus] moschu[s]tus bicolour	<i>Hibiscus Moscheutos</i> -gruppen, tvåfärgad kultivar (bicolor)	prakthibiskus, tvåfärgad sort
[Hibiscus] rubra	<i>Hibiscus (Moscheutos</i> -gruppen) ^{?LXXXII}	? prakthibiskus, röd
[Hibiscus] palustris	<i>Hibiscus palustris</i> L., syn. <i>H. moscheutos</i> L. ssp. <i>palustris</i> (L.) Clausen ^{LXXXIII}	saknas, ibland räknad som underart till sumphibiskus
Heliotropium peruvianum	<i>Heliotropium arborescens</i> L.	heliotrop
Lophospermum saçdens	<i>Lophospermum scandens</i> D.Don	lejongapsranka, jmf. <i>L. erubescens</i>

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Lophospermum] spectabile	<i>Lophospermum erubescens</i> ("spectabile")	lejongapsranka, avvikande form (?) med fläckiga blommor
[Lophospermum] erubescens	<i>Lophospermum erubescens</i> D.Don	lejongapsranka
Loasa aurantiaca (Caiphora lateriata)	<i>Caiphora lateritia</i> (Hook.) Klotzsch	brännreva
Lobelia grandis	? <i>Centropogon grandis</i> (L.f.) Presl.	saknas
[Lobelia] princeps	<i>Lobelia</i> (<i>princeps</i> Otto & A.Dietr.)? alt. (<i>Lobelia cardinalis</i> L. ssp. <i>graminea</i> (Lam.) McVaugh)? ^{LXXXIV}	? praktlobelia
Nerium Oleander atropurpureum dub. bl.	<i>Nerium oleander</i> L. fylldblommig kultivar ^{LXXXV}	oleander, kultivar med mörkt rosa (?) fyllda blommor
[Nerium Oleander] Splendissimum	<i>Nerium oleander</i> L., kultivar	oleander, kultivar, sannol. fylldbl., jmf. lista VI.
Polygala bracteolata	<i>Polygala bracteolata</i> L. ^{LXXXVI}	saknas
[Polygala] mixta	? <i>Muraltia mixta</i> (L.f.) DC ^{LXXXVII}	saknas
Petunia hybrida /.../ = Salpiglossis	<i>Petunia x hybrida</i> Vilm. ^{LXXXVIII}	petunia
Penstemon fruticosus	<i>Penstemon</i> (x <i>hybridus</i> Groenl. & Rümpler)? ^{LXXXIX}	purpurhatt?
Phl[-]ox Drumondii	<i>Phlox drummondii</i> Hook.	sommarflox
Pasiflora [g]vadrangularis Rosa Röd	<i>Passiflora quadrangularis</i> L.	barbadin
Rosa odor[a]ta théa	<i>Rosa Odorata</i> -gruppen ^{XC}	teros
[Rosa] Banksia — dub:gul.	<i>Rosa banksiae</i> 'Lutea'	(banksros), sorten 'Lutea' ^{XCI}
Rudbeckia purpurea	<i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench	röd rudbeckia
Salvia splendens	<i>Salvia splendens</i> Etl. ^{XCII}	praktsalvia
[Salvia] patens	<i>Salvia patens</i> Cav.	blåsalvia
[Salvia] [patens]	<i>Salvia patens</i> Cav.	blåsalvia
Salpiglossis 4 species	<i>Salpiglossis sinuata</i> Ruiz & Pav. ^{XCI}	trumpetblomma

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Schizantus [Ho]okerii	<i>Schizanthus hookeri</i> Gill. ex Graham	art av fjärilsblomster
Thunbergia coççinea	<i>Thunbergia coccinea</i> Wall.	klätterthunbergia
[Thunbergia] aurantiaca	<i>Thunbergia alata</i> J. Sims 'Aurantiaca'	sort av svartöga, orange med svart öga
[Thunbergia] grandiflora	<i>Thunbergia grandiflora</i> Roxb.	klockthunbergia
Anemoner. dubbla praktfulla nya. 50 blomfärdiga rötter	<i>Anemone coronaria</i> L. Fylldblommiga Gruppen	bukettanemon fylldbl.
Georginer [dubbla, blomfärdiga]	<i>Dahlia x pinnata</i> Cav.	dahlia, fylldbl. sorter
Gladiolus Cardinalis	<i>Gladiolus cardinalis</i> Curtis ^{XCIV}	saknas
Iberis umbelata Superba	<i>Iberis umbellata</i> L. ("Superba")	roseniberis, kultivar
[Iberis] odorata	<i>Iberis odorata</i> L.	doftiberis
Lupinus Hartwegii	<i>Lupinus mexicanus</i> Lag.	ull-lupin
L[eu]koijor åtskilliga	<i>Matthiola incana</i> (L.) R.Br. <i>Annua-gruppen</i> ^{XCIV}	sommarlövkoja, sorter
Stockrosor [åtskilliga]	<i>Alcea rosea</i> L. kultivarer ^{XCVI}	stockros, sorter
Styfinor[sv] blommor [åtskilliga]	trol. <i>Viola x wittrockiana</i> Gams, men möjl. <i>Viola tricolor</i> L., kultivarer ^{XCVII}	trol.penséer, men möjl. styvmorsviolor
Queen Victoria hallon buskar	<i>Rubus Hallon</i> -Gruppen 'Queen Victoria'/'Reine Victoria' ^{XCVIII}	trädgårdshallon 'Queen Victoria'
Smultron stånd Myatt's Eliza	<i>Fragaria</i> 'Myatt's Eliza' ^{XCIX}	jordgubbe 'Myatt's Eliza'
[Smultron] Drottningen af Britanien. (Wictoria Sm)	<i>Fragaria</i> 'British Queen' ^C	jordgubbe 'British Queen'
Salvia tubifera	<i>Salvia tubifera</i> Cav. ^{CI}	saknas
Goldfussia glomerata	<i>Strobilanthes glomeratus</i> (Nees) T. Anderson ^{CII}	art av ametistbusksläktet
Thunbergia Ba[rk]erii	<i>Thunberia alata</i> J. Sims var. <i>bakeri</i> Hasselbring	helt vit sort av svartöga
Eparcis heteronema	<i>Epacris heteronema</i> Labill. ^{CIII}	saknas
(III) Blomsterfrön 1842 hösten från Hamburg		
Antirrhinum majus caryophytoides	<i>Antirrhinum majus</i> L. ['Caryophylloides'] ^{CIV}	sort av lejongap, strimmiga blmr i rött och vitt

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Antirrhinum] majus eximium	<i>Antirrhinum majus</i> L. (‘Quadricolor’)? ^{CV}	sort av lejongap, fyrfärgad
Fuchsia fulgens dependens	<i>Fuchsia (fulgens</i> DC., kultivar?) ^{CVI}	spikfuchsia, kultivar?
Ipomea purpurea hög slinger växt.	<i>Ipomea purpurea</i> (L.) Roth	purpurvinda
[Ipomoea] azurea	(<i>Ipomoea (nil</i> (L.) Roth)? ^{CVII}	? kejsarvinda
[Ipomoea] rubra coerulea	<i>Ipomoea (purpurea)</i> (L.) Roth), röd form?, bör normalt tolkas som <i>Ipomoea tricolor</i> Cav. ^{CVIII}	? purpurvinda, röd form i vanliga fall bör tolkningen vara blomman för dagen
[Ipomoea] purpurea (convolvulus major[])]	<i>Ipomoea purpurea</i> (L.) Roth	purpurvinda
Impatiens glanduligera. (Jette balsamin)	<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	jättebalsamin
Lobelia Cardinalis	<i>Lobelia cardinalis</i> L.	kardinallobelia
Lobelia Siphilitica	<i>Lobelia siphilitica</i> L.	blå axlobelia
Linaria triphylla – trefärgad bladi[g] Lejongap	<i>Linaria triphylla</i> (L.) Miller	saknas
Lupinus mutabilis bruiks hanksii:	<i>Lupinus mutabilis</i> Sweet ‘Cruckshanksii’	doftlupin
[Lupinus] Hartwegii	<i>Lupinus mexicanus</i> Lag.	ull-lupin
Penstemon speciosus <u>himelsblå</u>	<i>Penstemon speciosus</i> Dougl. ex Lindl. ^{CIX}	saknas
Geum. coççineum <u>scharlakan</u> röd	<i>Geum coccineum</i> Sibth. & Sm. ^{CX}	röd nejlikrot
[Geum] Chiloense <u>högröd</u>	<i>Geum chiloense</i> Balb. ex. Ser.	saknas
[Geum Chiloense] dubbel	<i>Geum chiloense</i> Balb. ex. Ser., dubbelbl. form ^{CXI}	saknas
Nemop[h]ila insignis major	<i>Nemophila menziesii</i> Hook. & Arn., storbl. form enl. katalog 1841	prins Gustafs öga, storbl. form enl. katalog
Lupinus nanus	<i>Lupinus (nanus</i> Dougl.)? ^{CXII}	? dvärglupin
Scabiosa atropurpurea gradifl	<i>Scabiosa atropurpurea</i> L. (‘Grandiflora’)? ^{CXIII}	praktvädd
Verbena venosa	<i>Verbena rigida</i> Spreng.	violverbena
Escholtzia magnifica	<i>Eschscholtzia californica</i> Cham.	sömntuta

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
(IV) Nota på ankomne Blomster Lökar och Rötter. d. 20 Nov. 42		
[Lilium] Candidum fl. pl.	<i>Lilium candidum</i> 'Plenum'	monstruös madonnalilja, saknar svensk benämning
[Lilium] Chalcedoniçum	<i>Lilium chalcedonicum</i> L.	turbanlilja
[Lilium Chalcedoniçum] do	<i>Lilium chalcedonicum</i> L.	turbanlilja
[Lilium Chalcedoniçum] do	<i>Lilium chalcedonicum</i> L.	turbanlilja
[Lilium] Superbum	<i>Lilium superbum</i> L.	drottninglilja
[Lilium] Superbum do	<i>Lilium superbum</i> L.	drottninglilja
[Lilium] Tigrinum	<i>Lilium lancifolium</i> Thunb.	tigerlilja
[Lilium] longiflorum	<i>Lilium longiflorum</i> Thunb.	trumpetlilja
[Lilium longiflorum] do	<i>Lilium longiflorum</i> Thunb.	trumpetlilja
[Lilium] Pomponicum	<i>Lilium (pomponium</i> L.)? ^{CXIV}	? scharlakanslilja lilja
[Lilium] Pomponicum do	<i>Lilium (pomponium</i> L.)? ^{CXV}	? scharlakanslilja lilja
[Lilium] ^{CXVI} Camts[c]hacense	<i>Fritillaria camschatcensis</i> (L.) Ker Gawl. ^{CXVII}	svart klocklilja
[Lilium] [Camts[c]hacense]	<i>Fritillaria camschatcensis</i> (L.) Ker Gawl.	svart klocklilja
[Lilium] Astrosangvineum	<i>Lilium x maculatum</i> Thunb. (‘Atrosanguineum’), äldre syn. ‘L. atrosanguineum Siebold ex. Loudon’	thunbergslilja, starkt röd kultivar
[Lilium] Tenuifolium	<i>Lilium pumilum</i> DC.	korall-lilja
Röda kronliljor	<i>Fritillaria meleagris</i> L. ^{CXVIII}	kungsängslilja (röd form)
Röda och hvita [kronliljor]	<i>Fritillaria meleagris</i> L. inkl. vit form	kungsängslilja, både röd och vit form
Erytronium dens canis	<i>Erythronium dens-canis</i> L.	hundtandslilja
Galantus nivalis	<i>Galanthus nivalis</i> L. (Flore Pleno)? ^{CXIX}	snödroppe, trol. den fyllda formen
Iris Xiphoides hybr	<i>Iris latifolia</i> (Mill.) Voss, kultivar, alt. hybridiris med <i>I. latifolia</i> som en föräldraart ^{CXX}	engelsk iris, kultivar, alt. hybridiris
Iris Sibirica fl p.	<i>Iris (sibirica 'Flore</i> Pleno')? ^{CXXI}	? strandiris, rabattiris eller indianiris med någon form av dubbla blmr.

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Iris] Bergii	<i>Iris (variegata</i> x [?] 'De Bergii')? ^{CXXII}	trädgårdsiris, hybridsort med skäggiris som en föräldraart
[Iris] German[i]a versicolor	<i>Iris</i> sp. ^{CXXIII}	? trädgårdsiris
[Iris] Susiana	<i>Iris susiana</i> L. ^{CXXIV}	sorgiris
[Iris Susiana]	<i>Iris susiana</i> L.	sorgiris
[Iris] Tuberosa	<i>Hermodactylus tuberosus</i> (L.) Mill.	hermesfinger
Gladiolus cardinalis	<i>Gladiolus cardinalis</i> Curt. ^{CXXV}	saknas
[Gladiolus cardinalis] do	<i>Gladiolus cardinalis</i> Curt.	saknas
50. Dubbla Anemoner	<i>Anemone coronaria</i> L., kultivarer , fyllbl.	bukettanemon, fylldbl.
6 Georgin blommande do [anemoner]	<i>Anemone coronaria</i> L., kultivarer, "dahliablommande"	bukettanemon, fylld, storblommig scharlakansröd form, "dahliablommande"
Guldgula Turban Ranu[n]kler	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. kultivar, guldgul ^{CXXVI}	bukettranunkel, turbanformad blomma, gul
Eldröda – [Turban Ranu[n]kler]	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. kultivar, röd ^{CXXVII}	bukettranunkel, turbanformad blomma, röd
12 Ophir [Turban Ranu[n]kler]	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. 'Ophir' ^{CXXVIII}	Bukettranunkel 'Ophir', turbanformad blomma, ljusgul med svarta spetsar
50. Ranunkler med namn	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. kultivarer ^{CXXIX}	bukettranunkel, namnsorter
[Ranunkler] Oeil noir	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. 'l'Oeil noir' ^{CXXX}	bukettranunkel 'l'Oeil noir', svart
[Ranunkler] Her[cu]les	<i>Ranunculus asiaticus</i> L. 'Hercules' ^{CXXXI}	bukettranunkel'Hercules'
Pancretium maritim	<i>Pancretium maritimum</i> L.	strandlilja
Leucojum plicatilis och vernum	<i>Galanthus plicatus</i> M.Bieb ^{CXXXII} samt <i>Leucojum vernum</i> L., trol. fylld form ("Multiplex")? ^{CXXXIII}	veckad snödroppe samt trol. fylldbl. snölocka, vilken saknar modernt svenskt namn, jmfr. lista II

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
(V) Blomster frön som finnas vid Grö- 184[2] hösten		
Le[v]cojor Sommar half Engelsk. ljus tegelröd, köttfärgad, ljusblå, Laxfärgad , ljus askgrå, rosenröd, Carminröd, Mörk askgrå, karmosinröd, Äppel blomig, violette, ljusröd, ljus lilla, mörk svartbrun, Zimmet brun (kanelbrun), Hvit	<i>Matthiola incana</i> (L.) R.Br. <i>Annua</i> -gruppen sorter ^{CXXXIV}	sommarlövkoja, 15 specificerade färgsorter
[Le[v]cojor Sommar] Engelsk. ljus gredelin, ljus askgrå, karmosinröd, kastanje brun, ljus violette, röd grå, ljus brun, röd brun, mohn grå (Vallmogrå), mörk m[o]rdorée, ljusröd, ljus mordorée, ljus tegelröd, Svartbrun, kopparröd, ljus kopparröd, Rosenröd, D ^a tidig, Mörk violett, blek blå, Zimmet brun (kanelbrun), Carmin röd, blek brun, Mörk svartbrun, tegelröd, Köttfärgad, Mörk Carminröd, ljus Köttfärgad, Svartbrun tidig, Mörk askgrå, Hvit, Violette, Chamois gul	<i>Matthiola incana</i> (L.) R.Br. <i>Annua</i> -gruppen sorter ^{CXXXV}	sommarlövkoja, 33 specificerade färgsorter
[Le[v]cojor Sommar] Dito med Glatta blad Hvit-pyramid	<i>Matthiola incana</i> (L.) R.Br. <i>Annua</i> -gruppen ^{CXXXVI}	sommarlövkoja ("sjöviol")?
Alceer. Dubbla. körsbärs röd, Blek gul, Rosa, Svart, ljusrosa, Hvit med Violett kalk, Mörkbrun, Röd med hvita ränder, Purpur med ljus kalk, Mörk violett, Violett, ljusaste rosa, Mörkröd, röd, Guldgul, ljus violett med Purpur kalk, Rödbrun, Purpur med ljus röd ränder, brun med rosa ränder, Svartbrun.	<i>Alcea rosea</i> L, kultivarer	stockros, färgsorter
<i>Datura fastuosa</i> . Hvit.	<i>Datura metel</i> L.	indisk spikklubba
[<i>Datura fastuosa</i>] violette.	<i>Datura metel</i> L., kultivar, (dubbla?) lila blmr. jmf. lista II	indisk spikklubba, (dubbla?) lila blmr

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Cal[ce]olaria hybrida	<i>Calceolaria</i> spp., hybrider i blandning, saluförda som <i>Pracht-Calceolarien</i> , perenna sorter enligt J.G.B. kataloger	hybrider inom toffelblomsläktet
Elichrysum robustum. hvita bl.	<i>Xerochrysum bracteatum</i> ssp. <i>macranthum</i> (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauktorer) ^{CXXXVII}	jätte-eternell (underart)
Vinca rosea. hvit bl.	<i>Catharanthus roseus</i> (L.) G.Don vita blommor (‘Album’)?	rosensköna, vit
[Vinca rosea] röd bl	<i>Catharanthus roseus</i> (L.) G.Don, rosa bl.	rosensköna, röd
Heliotropium peruvianum	<i>Heliotropium arborescens</i> L.	heliotrop
Coboea Scandens	<i>Cobaea scandens</i> Cav.	klockranka
Hibiscus mosch[eu]tus bicolor	<i>Hibiscus Moscheutos</i> - gruppen, tvåfärgad form, (bicolor)	prakthibiskus, tvåfärgad sort
[Hibiscus mosch[eu]tus] röd	<i>Hibiscus Moscheutos</i> - gruppen, röd form	prakthibiskus, röd sort
[Hibiscus] palustris	<i>H. moscheutos</i> L. ssp. <i>palustris</i> (L.) Clausen ^{CXXXVIII}	saknas, ibland räknad som underart till sumphibiskus
[Hibiscus] abel moschus.	<i>Abelmoschus moschatus</i> Medik.	myskokra
Escholtzia crocea – safransgul	<i>Eschscholzia californica</i> Cham. ssp. <i>californica</i>	sömntuta, underart jmf. växtlista II.
[Escholtzia] californica – Gul	<i>Eschscholzia californica</i> Cham.	sömntuta
Schizantus retusus	<i>Schizanthus retusus</i> Hook.	saknas? art av fjärilsblomstersläket
Lophospermum e[su]bischens	<i>Lophospermum erubescens</i> D.Don	lejongapsranka
Rudbeckia purpurea	<i>Echinacea purpurea</i> (L.) Moench	röd rudbeckia
Penstemon fruticosus	<i>Penstemon</i> (x <i>hybridus</i> Groenl. & Rümpel) ^{CXXXIX}	? purpurhatt

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Penstemon] gentiano[j]des	<i>Penstemon</i> (hartwegii Benth.)? ^{CXL}	trol. höstskäggört
[Penstemon] pulchellus	<i>Penstemon</i> (<i>campanulatus</i> (Cav.) Willd.)? ^{CXLI}	? klockpenstemon
[Penstemon] nitidus	<i>Penstemon</i> (<i>acuminatus</i> Douglas ex. Lindl.) ^{CXLII}	saknas
Calampelis Scaber	<i>Eccremocarpus scaber</i> Ruiz & Pav.	fackelranka
Salpiglossis hybrida	<i>Petunia</i> x <i>hybrida</i> Vilm) ^{CXLIII}	petunia
Lupinus Hartwegii	<i>Lupinus mexicanus</i> Lag.	ull-lupin
Dracocephalum argunense	<i>Dracocephalum</i> (<i>argunense</i> Fisch. ex Link.)? ^{CXLIV}	art av drakblomma
Potentilla Ruseliana	<i>Potentilla</i> x <i>russelliana</i> ^{CXLV}	hybrid av blodfingerört (Russells hybrid?)
[Potentilla] colorata	<i>Potentilla nepalensis</i> Hook? ^{CXLVI}	indisk fingerört
Iberis umbelata superba	<i>Iberis umbellata</i> L. ("Superba")	rosenberis, kultivar
(VI) Orangerie Växter vid Grönsö		
Amaryllis Johnsonii	? (<i>Hippeastrum</i> x <i>johnsonii</i>) ^{CXLVII}	saknas
[Amaryllis] formocissima	<i>Sprekelia formosissima</i> (L.) Herb.	jakobslija
Clerodendron Speciosissimum	<i>Clerodendrum</i> sp.	? eldklerodendrum
Cobaea Scandens	<i>Cobaea scandens</i> Cav.	klockranka
Cactus. Cereus Speciosissimus	<i>Disocactus</i> (<i>speciosus</i> (Cav.) Barthlott)? <i>jmf. samma taxon i lista II</i>	? solkaktus
[Cactus. Cereus] Phyllantoides	<i>Disocactus phyllantoides</i> (DC.) Barthlott	drottningkaktus
[Cactus. Cereus] Alatus	? <i>Disocactus phyllantoides</i> (DC.) Barthlott alt. det taxon som förr hette 'Cactus alatus Swarz' ^{CXLVIII}	? drottningkaktus eller annan bladväxt
[Cactus. Cereus] grandiflorus	<i>Selenicereus grandiflorus</i> (L.) Britton & Rose	nattens drottning
Goldfussia glomerata	<i>Strobilanthes glomeratus</i> (Nees) T. Anderson	art av ametistbusksläktet

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Hibiscus rosa sinensis	<i>Hibiscus rosa-sinensis</i> L.	hibiskus
Passiflora quadrangularis	<i>Passiflora quadrangularis</i> L.	barbadin
[Passiflora] palmata	<i>Passiflora filamentosa</i> Cav. ^{CXLIX}	saknas?
Thunbergia coççinea	<i>Thunbergia coccinea</i> (Nees) Wall.	klätterthunbergia
[Thunbergia] aurantiaca	<i>Thunbergia alata</i> J. Sims 'Aurantiaca'	sort av svartöga, gulorange med svart öga
[Thunbergia] grandiflora	<i>Thunbergia grandiflora</i> Roxb.	klockthunbergia
[Thunbergia] Bakerii	<i>Thunbergia alata</i> J. Sims var. <i>bakeri</i> Hasselbring	helt vit sort av svartöga
Alstroemeria aurantiaca	<i>Alstroemeria aurea</i> Graham	guldalströmeria
Fuchsia, biçolor, coccinea	<i>Fuchsia coccinea</i> Dryand. eller <i>Fuchsia magellanica</i> Lam. ^{?CL} , jmfr. lista II.	svenskt modernt namn på <i>F. coccinea</i> saknas? <i>F. magellanica</i> = scharlakansfuchsia
[Fuchsia] fulgens	<i>Fuchsia fulgens</i> DC. (ev. kultivar "dependens"), jmfr. lista III.	spikfuchsia, (kultivar "dependens"?)
Lophospermum scandens	<i>Lophospermum scandens</i> D.Don	lejongapsranka, jmfr. <i>L. erubescens</i>
[Lophospermum] speçtabile	<i>Lophospermum (erubescens</i> D.Don), variant "speçtabile"	lejongapsranka, fläckig variant
Nerium odorum formosum fl pl.	<i>Nerium oleander</i> L., kultivar	nerium, kultivar
[Nerium] Oleander atropurpureum. fl. pl	<i>Nerium oleander</i> L., kultivar	nerium, kultivar
[Nerium Oleander] splendidissimum fl. pl	<i>Nerium oleander</i> L., kultivar	nerium, kultivar
[Nerium Oleander] album enkel	<i>Nerium oleander</i> L.	nerium, kultivar
Pelargonium [ett flertal]	<i>Pelargonium</i> spp.	pelargoner
Polygala braçteolata	<i>Polygala bracteolata</i> L.	saknas
[Polygala] mixta	? <i>Muraltia mixta</i> (L.f.) DC	saknas
Salvia coççinea	<i>Salvia</i> sp. ^{CLI}	salvia, oid.
[Salvia] patens	<i>Salvia patens</i> Cav.	blåsalvia
[Salvia] Tubifera	<i>Salvia tubifera</i> Cav. ^{CLII}	saknas

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Salvia] splendens	<i>Salvia splendens</i> Etl.	praktsalvia
Verbena	<i>Verbena</i> sp.	verbena, oid.
Eçremocarpus saçber	<i>Ecchremocarpus scaber</i> Ruiz & Pav.	fackelranka
Eparçis heteronema	<i>Epacris heteronema</i> Labill.	saknas
Cyclamen europaeum	<i>Cyclamen purpurascens</i> Mill.	alpcyclamen
Camelia Imperatrice de Brésil	<i>Camellia japonica</i> 'Impératrice du Brésil' ^{CLIII}	kamelia 'Impératrice du Brésil'
Acacia alata	<i>Racosperma alatum</i> (R.Br.) Pedley	(vingad) art av akacia
Alstromeria aurantiaca	Se samma taxon på annan plats	
(VII) Blomsterväxter som finnas vid Grönsö, oberäknat Törnrosor och Georginer -		
Antirrinum Majus fler[e] färger	<i>Antirrhinum majus</i> L., (kultivarer i olika [enfärgade] nyanser)? ^{CLIV}	lejongap
[Antirrinum] Bicolor	<i>Antirrhinum majus</i> L. ('Bicolor')	lejongap, tvåfärgad
[Antirrinum] Röd	<i>Antirrhinum majus</i> L., röd ^{CLV}	lejongap, röda blmr
Aster Chinensis af fler[e] färgor Dubbla	<i>Callistephus chinensis</i> (L.) Nees, fylldbl. kultivarer	sommaraster, fylldbl.
Clarkia elegans rosea	<i>Clarkia unguiculata</i> Lindl. ^{CLVI}	clarkia
[Clarkia] pulchella	<i>Clarkia pulchella</i> Pursch	fjärilscarkia
[Clarkia] pulchella grandiflora	<i>Clarkia pulchella</i> Pursch, form med stora, mörka blmr. (jmf. lista I.)	fjärilscarkia, form med stora, mörka blmr.
Çolomia çoççinea Röd	<i>Collomia cavanillesii</i> Hook. & Arn.	neonblomster
[Çolomia çoççinea] kyllerfärgad	trol. felskrivning ^{CLVII} som avser nedanstående art	-
[Çolomia] grandiflora	<i>Collomia grandiflora</i> Dougl. ex Lindl.	stort limfrö

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Dianthus caryophyllus. Neglikor af flere slag	<i>Dianthus caryophyllus</i> L., kultivarer alt. <i>D.</i> <i>Caryophyllus</i> -gruppen	trädgårdsnejlika alt. snittnejlika
Delphinium ajacis elata.	<i>Consolida orientalis</i> (J.Gay) Schrödinger, jmf. lista I.	sommarriddarsporre
Elychryssum robustum	<i>Xerochrysum bracteatum</i> ssp. <i>macranthum</i> (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauctorer)	jätte-eternell (underart)
[Elychryssum] macrantheum	<i>Xerochrysum bracteatum</i> ssp. <i>macranthum</i> (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauctorer)	jätte-eternell (underart)
Erysimum perowschianum. gul.	<i>Erysimum</i> L. Allionii- gruppen ^{CLVIII}	sommarkårel
Celosia christata	<i>Celosia argentea</i> Cristata- Gruppen	tuppkam, ev. i många olika färger enligt J.G.B.:s katalog
Escholzia californica	<i>Eschscholzia californica</i> Cham.	sömntuta
Gomphrena globosa – k.w.	<i>Gomphrena glubosa</i> L. (kultivarer)?	klotamarant
Godetia lepida	? <i>Clarkia purpurea</i> ssp. <i>quadrivulnera</i> (Dougl. ex Lindl) H.F. & M.E. Lewis.	saknas
Dahlia Glabrata	<i>Dahlia merckii</i> Lehm. ^{CLIX}	jungfrudahlia
Lupinus albus	<i>Lupinus albus</i> L.	vitlupin
[Lupinus] caniculatis	<i>Lupinus canaliculatus</i> Sweet ^{CLX}	saknas?
[Lupinus] grandifloris macrophyllus	<i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl. ssp. <i>polyphyllus</i> var. <i>grandifolius</i> (Lindl. ex J.G. Agardh) Torr. & Gray ^{CLXI}	varietet av blomsterlupin
[Lupinus] Littoralis	<i>Lupinus littoralis</i> Dougl. ^{CLXII}	saknas?
[Lupinus] marchallianus	<i>Lupinus (marschallianus</i> Sweet) ^{CLXIII}	saknas?

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Papaver bracteatum	<i>Papaver bracteatum</i> Lindl.	mörk jättevallmo
[Papaver] nudicaule	<i>Papaver croceum</i> Ledeb.	sibirisk vallmo
[Papaver] röd och hvit. vanlig	<i>Papaver</i> (<i>somniferum</i> L., kultivar)? ^{CLXIV}	? röd och vit sort i grupp under opievallmo
Penstemon fruticosus	Penstemon fruticosus (Pursch) Greene)? ^{CLXV}	? buskhatt
Verbena bilidus	? ^{CLXVI}	okänd
[Verbena] hastata	? (<i>Verbena hastata</i> L. kultivar)? ^{CLXVII}	?blåverbena
Primula acaulis	<i>Primula vulgaris</i> Huds., arten eller kultivar	jordviva
[Primula] auricular	<i>Primula</i> x <i>pubescens</i> Tausch ^{CLXVIII} alt. <i>Primula auricula</i> L.	trädgårdsaurikel alt. vildaurikel
[Primula] sinens	<i>Primula</i> (<i>praenitens</i> Ker Gawl)? ^{CLXIX}	? kinesisk viva
Penstemon	<i>Penstemon</i> sp.	
Digitalis ferruginea	<i>Digitalis ferruginea</i> L.	brun fingerborgsblomma
Convolvulus tricolour	<i>Convolvulus tricolor</i> L.	blåvinda
Impatiens balsamina	<i>Impatiens balsamina</i> L. (kultivarer)?	balsamin
Agrostemnia coeli rosa	<i>Silene coeli-rosa</i> (L.) Godr.	nejlikglim
[Agrostemnia] coronaria	<i>Lychnis coronaria</i> (L.) Desr.	purpurklätt
Coreopsis tinctoria	<i>Coreopsis tinctoria</i> Nutt.	tigeröga
Ipomea purpurea	<i>Ipomoea purpurea</i> (L.) Roth	purpurvinda
Iberis umbellata	<i>Iberis umbellata</i> L.	roseniberis
[Iberis] Superba	<i>Iberis umbellata</i> L. ("Superba")	roseniberis, kultivar
[Iberis] odorata	<i>Iberis odorata</i> L.	doftiberis
Schizanthus pinatus	<i>Schizanthus pinnatus</i> Ruiz & Pav.	fjärilsblomster
Lavatera trimestris	<i>Lavatera trimestris</i> L.	sommarmalva
[Lavatera] flava	Troligen <i>Lavatera agrigentina</i> Tineo, syn. <i>L. triloba</i> ssp. <i>agrigentina</i> (Tineo) Fernandes	saknas
Reçeda odorata	<i>Reseda odorata</i> L.	luktreseda

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Petunia _____ vit	<i>Petunia axillaris</i> (Lam.) Britton & al., alt. <i>Petunia x hybrida</i> Vilm. ^{CLXX}	vitpetunia alt. petunia (hybridsort)
Lobelia fulgens	<i>Lobelia (cardinalis ssp. graminea</i> (Lam.) McVaugh)?	? praktlobelia
Senecio elegans. k.w	<i>Senecio elegans</i> L. ^{CLXXI}	trädgårdskorsört
Campanula pyramidalis	<i>Campanula pyramidalis</i> L.	pyramidklocka
[Campanula] medi[cans]	<i>Campanula medium</i> L. ^{CLXXII}	mariaklocka
Silene alpina – vit och röd	? (<i>Heliosperma quadrifidum</i> (L.) Rchb.)? ^{CLXXIII}	? alpglim
Aconitus napellus	<i>Aconitum napellus</i> L.	äka stormhatt
Malva alcea	<i>Malva alcea</i> L.	rosenmalva
Pelargonier	<i>Pelargonium</i> spp.	pelargoner
Hemerocallis punctata alba	<i>Hosta plantaginea</i> (Lam.) Asch. ^{CLXXIV}	doftfunkia
Phlox canadensis paniculata	<i>Phlox paniculata</i> L. ^{CLXXV}	höstflox
[Phlox] Drumondii pyramidalis	<i>Phlox maculata</i> L. ssp. <i>pyramidalis</i>	underart av prickflox (Sm.) Wherry ^{CLXXVI}
[Phlox] S[v]areolens	<i>Phlox maculata</i> L. var. <i>suaveolens</i> (Aiton) Torr ^{CLXXVII}	varietet av prickflox
Cal[uo]laria hybrida	<i>Calceolaria</i> spp. (hybrider, saluförda som <i>Pracht-Calceolarien</i> , många perenna sorter enligt J.G.B, kataloger)	perenna hybrider inom toffelblommesläktet
Gaillardia picta	<i>Gaillardia pulchella</i> Foug. var. <i>picta</i> (D.Don) A. Gray	varietet av sommarmarkokardblomster
Lupinus [arbustus]?	<i>Lupinus arbustus</i> Dougl. ex Lindl. ^{CLXXVIII}	saknas?
[Lupinus] grandiflorus hybridus	<i>Lupinus</i> sp.	lupin, oid.
Nerium odoratum dubbel	<i>Nerium oleander</i> L., fylldbl.	oleander, fylldbl.
[Nerium] Album Simplex	<i>Nerium oleander</i> L., vita enkla blmr	oleander, enkla vita blmr

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Rhododendron azaleoides fragrans alba [överstruken i originalet]	Rhododendron (‘Azaleoides’), vitbl. jmf. not till <i>R. azaleoides</i> i växtlista II.	saknas
[Rhododendron] [ar]boreum hybrid: Roseum. [överstruken i originalet]	<i>Rhododendron arboreum</i> Sm., hybrid	hybrid av trädodendron
Latyrus odoratus	<i>Lathyrus odoratus</i> L. sannolikt kultivarer	luktärt
Salvia coççinea	<i>Salvia</i> sp. ^{CLXXIX}	salvia, oid.
Cytisus laburnum	<i>Laburnum anagyroides</i> Medik.	sydgullregn
Agapantus umbelatus	<i>Agapanthus praecox</i> Willd. ^{CLXXX}	Afrikas blå lilja
Cactus flagelliformis	<i>Disocactus flagelliformis</i> (L.) Barthlott	ormkaktus
[Cactus] Alatus – phyllantoides	<i>Disocactus phyllantoides</i> (DC.) Barthlott	drottningkaktus
[Cactus] grandiflorus	<i>Selenicereus grandiflorus</i> (L.) Britton & Rose	nattens drottning
[Cactus] coccinellifera	<i>Nopalea cochenillifera</i> (L.) Salm-Dyck	kochenillkaktus
Fuchsia coççinea	<i>Fuchsia coccinea</i> Dryand. eller <i>Fuchsia magellanica</i> Lam.? jmf. växtlista II.	svenskt modernt namn på <i>F. coccinea</i> saknas? <i>F. magellanica</i> = scharlakansfuchsia
Samets rosor bry vi oss ei om	<i>Tagetes</i> L. sp./spp. alt. <i>Bellis perennis</i> L. (fl. pl. – kultivar(er)) ^{CLXXXI}	tagetes alt. tusensköna (fylldbl. kultivar)
Euçomis punçtata	<i>Eucomis comosa</i> (Houtt.) H.R. Wehrh.	tofslilja
Törnrosor	<i>Rosa</i> spp. ^{CLXXXII}	buskrosor, ospec.
Ljus röda dubbla	<i>Rosa</i> sp., ospec., fylldbl.	ros, sannolikt buskros, fyllda ”röda” blmr
Rosa Damaschena de Roi	<i>Rosa Portland</i> -gruppen ’Rose du Roi’ ^{CLXXXIII}	portland-ros ’Rose du Roi’
[Rosa] Muscosa Menstr Alba	<i>Rosa Centifolia Muscosa</i> - Gruppen ’Alba monstrabilis’ eller ’monstrualis’ ^{CLXXXIV}	mossros ’Alba monstrabilis’ eller ’Alba monstrualis’

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Rosa Muscosa] Carnea	<i>Rosa Centifolia Muscosa</i> -Gruppen ('Carnea' syn. 'Coeur de chair') ^{CLXXXV}	mossros ('Carnea')
[Rosa Muscosa] Luxenburg	<i>Rosa Centifolia Muscosa</i> -Gruppen ('de Luxembourg')? ^{CLXXXVI}	mossros ('de Luxembourg')?
[Rosa] Noisette lutea	<i>Rosa Noisette</i> -Gruppen alt. <i>R. Odorata</i> -Gruppen ^{CLXXXVII}	noisette-ros eller teros, gul
Mosros[e]r röda vanliga	<i>Rosa Muscosa</i> -Gruppen ('Communis')? ^{CLXXXVIII}	mossros, trol. 'Communis'
(VIII) Till minne[s] för Trädgårdsmästar Lindqvist		
Iris Xiphoides	<i>Iris latifolia</i> (Mill.) Voss ^{CLXXXIX}	engelsk iris
Leucojum plicatilis	<i>Galanthus plicatus</i> M.Bieb.	veckad snödroppe
Leucojum Vernum	<i>Leucojum vernum</i> L. trol. fylld form, ("Multiplex"), jmf. lista II.	snöklocka, trol. fylld form, saknar modernt svenskt namn
Gladiolus communis	<i>Gladiolus communis</i> L	småblommig sabellilja
Iris Siberica (jmf. växtlista IV, som noterar en dubbel form, som sannolikt är samma plantor som noterats i lista VIII).	<i>Iris</i> (sibirica 'Flore Pleno')? ^{CXC} <i>Iris sibirica</i> L., dubbel form alt. <i>Iris Sibirica</i> -Gruppen, dubbel form alt. <i>Iris missouriensis</i> Nutt, dubbel form	antingen strandiris, rabattiris eller indianiris, dubbelblommig form?
Iris Bergii	<i>Iris (variegata</i> x [?]) 'De Bergii')? ^{CXCI}	trädgårdsis, hybridsort med skäggiris som ena föräldraarten
[Iris] Germanica	? (<i>Iris Germanica</i> -Gruppen, oid.), jmf. lista IV.	? trädgårdsis
Anemoner	Se anemoner i listorna I och II	bukettanemon
Ranuncler	Se ranunkler i listorna I och IV.	trädgårdsrunkel
Hyacinter 3 af hvarje sort – således 12 st	<i>Hyacinthus orientalis</i> L., fyra olika sorter ^{CXCII}	hyacint
Verbenor	<i>Verbena</i> sp./spp.	verbena, trol. flera arter
Phloxar	<i>Phlox</i> sp./spp.	flox, trol. flera arter

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Erythronium dens canis	<i>Erythronium dens-canis</i> L.	hundtandslilja
Biggaråträden	<i>Prunus avium</i> L., klon(er), ospec.	biggarå
Gladiolus communis	<i>Gladiolus communis</i> L.	småblommig sabellilja
Verbenor	<i>Verbena</i> sp./spp.	verbena, trol. flera arter
Phloxar	<i>Phlox</i> sp./spp.	flox, trol. flera arter
Hundrofvorna	<i>Bryonia alba</i> L. alt. <i>B. dioica</i> Jacq.	hundrova eller röd hundrova
Rosa Rubignosa	<i>Rosa</i> sp., gul, fylldbl.	buskros, gul, fylldbl., kanske avsågs foetidariosen 'William's Double Yellow'
Province rosbuskar	<i>Rosa</i> spp. ^{CXCIII}	buskrosor, oid.
Aristolochia Siphio	<i>Aristolochia macrophylla</i> Lam.	pipranka
Celastrus Scandens	<i>Celastrus scandens</i> L.	amerikansk trädödare
Timotej frö	<i>Phleum pratense</i> L.	timotej
Mespilus Canadensis	<i>Amelanchier lamarckii</i> F.G.Schroed.	praktäggnispel
Amygdalus nana	<i>Prunus tenella</i> Batsch	dvärgmandel
[Amygdalus] persica	<i>Prunus persica</i> (L.) Batsch	persika
Province rosbuskar	<i>Rosa</i> spp., se ovan.	buskrosor, oid.
Lycium barbarum	<i>Lycium barbarum</i> L.	bocktörne
Atragea Alpina	<i>Clematis alpina</i> (L.) Mill.	alpklematis
Atragea Siberica	<i>Clematis alpina</i> ssp. <i>sibirica</i> (L.) Kuntze	sibirisk klematis
Caprifolie buskarn[a]	<i>Lonicera</i> sp/spp.	kaprifol, ospec.
Cobea Scandens	<i>Cobaea scandens</i> Cav.	klockranka
Vitis odora[l]issima	<i>Vitis riparia</i> Michx.	doftvin
Häng Asken	<i>Fraxinus excelsior</i> L. 'Pendula'	hängask
Georginer	se georginer/dahlia i växtlista II	dahlia
Penséer	trol. <i>Viola x wittrockiana</i> Gams ^{CXCIV}	trol. pensé
Bellis	<i>Bellis perennis</i> L. sannolikt kultivarer	tusensköna, sannolikt kultivarer

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Verbenor	<i>Verbena</i> spp., samma verbenor som i växtlista X, avsedda som kantväxt	
Convolvulus	<i>Convolvulus tricolor</i> L., samma 'convolvulus' som i växtlista X, avsedda som kantväxt	blåvinda
Liljorn[e]	<i>Lilium</i> / <i>Fritillaria</i> ospec., avser sannolikt arter som återkommer i övriga listor	
[lilja] ponponi[c]um	<i>Lilium</i> sp. jmf. not till samma taxon/taxa i lista II <i>Lilium pomponium</i> L.?	lilja, osäker id., kanske scharlakanslilja
[lilja] chalcedonicum	<i>Lilium chalcedonicum</i> L.	turbanlilja
[lilja] kamschatcense	<i>Fritillaria camschatcensis</i> (L.) Ker Gawl.	svart klocklilja
Leijongap af alla sorterne som vi ha	<i>Antirrhinum</i> / <i>Linaria</i> spp., avser sannolikt de arter av <i>Antirrhinum</i> och <i>Linaria</i> som återkommer i listorna	
Stormhattarn[e]	<i>Aconitum</i> sp./spp.	stormhattar, ospec., dock ej samma individer som noteras nedan
Aconitum versicolorum	<i>Aconitum</i> (x <i>cammarum</i> L. 'Bicolor')? ^{CXCV}	sort av trädgårds stormhatt?
[Aconitum] [R]uber	<i>Aconitum</i> (<i>napellus</i> L. 'Rubellum')? ^{CXCVI}	rödaktig sort av äkta stormhatt?
Anntirrihnum Peloria	<i>Linaria vulgaris</i> Mill. 'Peloria'	pelorisk gulsporre/peloria
[Anntirrihnum] caryophyl[o]des	<i>Antirrhinum majus</i> L. ("Caryophylloides")? ^{CXCVII}	sort av lejongap strimmiga blmr i rött och vitt
4 st olika phlox	<i>Phlox</i> spp.	flox, ospec., fyra taxa
Lyçium barbarum	<i>Lycium barbarum</i> L.	bocktörne
Mespilus Amelanchier	<i>Amelanchier ovalis</i> Medik.	berghäggmispel
Luçkt hallonen (Rubus odoratus)	<i>Rubus odoratus</i> L.	rosenhallon

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
(IX) Trädgårdsmästar Lindqvist. till efterrättelse		
Alla <u>Iris</u> . Xiphioides. Su[s]iana. Tuburosa. Sibirica. Bergii och Germanika	se iris nedan	
[Iris] Xiphioides	<i>Iris latifolia</i> (Mill.) Voss	engelsk iris
[Iris] Su[s]iana	<i>Iris susiana</i> L.	sorgiris
[Iris] Tuburosa	<i>Hemodactylus tuberosus</i> (L.) Mill.	hermesfinger
[Iris] Sibirica	<i>Iris (sibirica</i> L. 'Flore Pleno')? ^{CXCVIII} se växtlista IV	
[Iris] Bergii	<i>Iris (variegata</i> x [?] 'De Bergii')? ^{CXCIX}	trädgårdsisir, hybridsort med skäggiris som ena föräldraarten
[Iris] Germanika	? (<i>Iris Germanica</i> -Gruppen, oid.), jmf. lista IV.	? trädgårdsisir
Tigridiorna	<i>Tigridia pavonia</i> (L.f.) DC.	påfågelslilja
Gladiolus Cardinalis	<i>Gladiolus cardinalis</i> Curtis	saknas
öfriga Gladiolus	<i>Gladiolus</i> sp./spp.	arter av <i>Gladiolus</i> -släktet
Alla Liljorna med undantag af Astro Sangvineum	<i>Lilium</i> / <i>Fritillaria</i> spp., se övriga liljor/Fritillaria	
[Lilium] Astro Sangvineum	<i>Lilium</i> x <i>maculatum</i> Thunb. ('Atrosanguineum'), äldre syn. 'L. atrosanguineum Siebold ex. Loudon'	thunbergslilja, starkt röd kultivar
7 st ^[n] nya Georginer	<i>Dahlia</i> x <i>pinnata</i> Cav., namnsorter	dahlia
De utländska Rosbuskarna	Se nedanstående fyra sorter	rosor, se nedan
Rosa Boursaulti	<i>Rosa Boursault</i> -gruppen, ospec. sort, sannolikt samma exemplar som i växtlista II	boursaultros
[Rosa] Muscosa alba	<i>Rosa Centifolia Muscosa</i> -gruppen ('Alba nova')? Jmf. växtlista II	mossros, vita blmr

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
[Rosa] rubignosa lutea	<i>Rosa</i> sp., gul, fylldbl.	buskros, gul, fylldbl., kanske avsågs foetidarosen 'William's Double Yellow'
[Rosa] Centifolia tricolor de Wa[l]zemm[es]	<i>Rosa</i> (<i>gallica</i> -gruppen) 'Tricolore de Wazemmes'	gallicaros, 'Tricolore de Wazemmes'
Amaryllis Johnsonii	? (<i>Hippeastrum</i> x <i>johnsonii</i>) ^{CC}	saknas
Spiraea bella	<i>Spiraea amoena</i> Spae	smalspirea
Cytisus elongates	<i>Chamaecytisus elongatus</i> (Waldst. & Kit.) Link	vidjeginst
Philadelphus floribundus	<i>Philadelphus</i> sp. ^{CCI}	schersmin, oid.
Rosbuskarne	<i>Rosa</i> spp., sannolikt avses de rosor som uppräknas i samma lista, se ovan	rosor, sannolikt desamma som figurerar ovan
(X) orubricerad: [Planteringsskiss över rabatter längs stenhuset]		
En odaterad och orubricerad planteringsskiss visar hur någon (sannolikt hovmarskalken Reinhold von Ehrenheim) tänkte sig dahlior (georginer) och liljor omväxlande med varandra i vad som ser ut att kunna kallas en tvådelad 'paradrabbatt' längs stenhusets långsida mot sjösidan. Som kantväxter är verbena (<i>Verbena</i> sp., okänt vilken art), nejlikglim (<i>Silene coeli-rosa</i>) och 'blå convolvler' – sannolikt blåvinda (<i>Convolvulus tricolor</i>) – markerade.		
Georginer /.../ Alla af olika namn	<i>Dahlia</i> x <i>pinnata</i> Cav., namnsorter	dahlior, minst 13 namnsorter
hvita Liljor	"hvita Liljor" associerar främst till <i>Lilium candidum</i> L. och <i>Lilium candidum</i> 'Plenum'. Men om hovmarskalken med vita liljor bokstavligen menade vitfärgade liljor i kontrast mot de brokiga i samma rabatt, kan även andra vita liljor ha avsetts, exempelvis <i>Lilium longiflorum</i> Thunb.	sannolikt madonnalilja och monstros madonnalilja, kanske även trumpetlilja m. fl.

Växtnamn i originallistorna	Modernt vetenskapligt namn	Modernt svenskt namn
Brokig Lilja	brokig lilja tolkas här som ”färgad” i motsats till vit lilja; listorna visar att flera färgade och ibland prickiga liljor samt troligen minst en <i>Fritillaria</i> -art var avsedda för dahlia- och liljerabatten	
Verbener	<i>Verbena</i> sp./spp. så vitt verbenan som avses här omnämns i de övriga listorna, så är violverbena (<i>Verbena rigida</i> Spreng.) i växtlista III en trolig kandidat	ospec. verbenaart(er), kanske violverbena
Agrostemnia Coeli rosa	<i>Silene coeli-rosa</i> (L.) Godr.	nejlikglim
blå convolver	<i>Convolvulus tricolor</i> L.	Blåvinda
(XI) Georginerkatalog		
I Grönsöo gårdsarkiv finns en odaterad förteckning med 34 dahliaamn i alfabetisk ordning. Förteckningen har rubriken ”Georginerkatalog”. En del av dahlia-sorterna följs av kortfattade, positiva omdömen. Georginerkatalogen är kanske en avskrift av en sortimentslista från någon plantskolas dahlia-sortiment. Det kan också vara Grönsöos eget innehav av dahlia, i så fall troligtvis kring tiden 1840–42. Den del av James Booth & Söhnes katalog som förtecknar ett specificerat dahlia-sortiment från denna tid har inte kunnat studeras eftersom den enligt uppgift är förkommen. En kontroll av dahlia-sorternas introduktion skulle kunna fastställa georginerkatalogens ålder, men detta låter sig inte göras lätt.^{ccii} Dahlia-sorter, sortnamn och synonymer i stor mängd har kommit och gått. Tills vidare får georginerkatalogen vänta på ytterligare studier. Katalogens dahliaamn återges i not.^{cciii}		

ⁱ Detta var sannolikt de tulpaner som i J. G. Booth & Co:s prislista för blomsterlökar 1843 salufördes som senblommade tulpaner i en kollektion där alla hade vit grundfärg med mönstring av antingen rött eller purpur/lila, i katalogen kallade Rosen och Bybloemen.

ⁱⁱ I J. G. Booth & Co:s prislista över lökar från Haarlem 1843 erbjuds papegojtulpaner (*Monstrueuse oder Perroquet*) i både namnsorter och blandning. Blandningarna salufördes i dussin eller i hundratal. De sorter som specificeras, och som kan förväntas ha ingått i

Grönsöös blandning på två dussin lökar, var 'Admiral von Constantinopel', 'Belle jaune', 'Markgraaf', 'Monsire rouge' och 'Perfecta' (röd och gul).

^{III} I J. G. Booth & Co:s prislista över lökar från Haarlem 1843 erbjuds dubbla tulpaner om 50 lökar, som levererades som specificerade namnsorter efter leverantörernas utval. Namnen framgår ej i katalogen. Siffran "5" är lite svårläst i katalogen och påminner om siffran "3", vilken kan förklara Grönsöö-listans noterade lökantall "30". Det framgår inte de dubbla tulpanerna var tidig- eller senblommande. Sannolikt var de senblommande, eftersom de tidiga fyllda sorterna med få undantag har sitt ursprung i sorten 'Murillo', framtagen först 1860. Ett undantag är sorten 'Scarlet Cardinal', som dock togs fram ännu senare – 1914. Se Anna Pavords *The Tulip*, 1999, s. 348-354, 387, 396.

^{IV} Det begränsade utbudet av narcisser i exempelvis J. G. Booth & Co:s prislista över lökar från Haarlem 1843, indikerar att Grönsöös svavelgula narciss var stjärnnarcissen 'Sulphur Phoenix', ofta kallad 'Codlins and Cream' m.fl. namn. I listan står den – enligt en rimlig tolkning av synonymiken – som 'Sulphur Kroon'. (Ang. synonymer, se exempelvis Jansson & Persson, *Narcisser, folkära lökar*, 2008, s. 58, 61, 74-77; Bowles, *A Handbook of Narcissus*, 1934, s. 92; Jefferson-Brown, *Narcissus*, 1991, s. 157f). Ett i Grönsöös lista eventuellt påbörjat sortnamn, som bara syns som ett "S", tyder också på att det var frågan om 'Sulphur Phoenix'/'Sulphur Kroon'. Det skall tilläggas att J. G. Booths katalog 1843 upptar ytterligare en phoenix-narciss med "S" som initial bostav i sortnamnet: 'Silber-Phoenix'. Hur denna såg ut är för mig okänt.

^V Sorten salufördes 1843 av J. G. Booth & Co. och beskrevs som svart och extra vacker.

^{VI} J. G. Booth & Co saluförde 1843 den helt vita sorten 'Hercules', jmf. sorten Turban blanc (HERCULE) i *Fleurs de Pleine Terre* (1909, s. 925). Bukettranunklerna delades tidigare in i en mängd olika grupper beroende bland annat på blommans form. I *Fleurs de Pleine Terre* delas de dessutom upp i två skilda arter. Således noteras där dels 'R. asiaticus Lin.' (Renoncule des fleuristes, syn. lat. 'Ranunculus hortensis Pers, R. orientalis Hort., syn. franska: Renoncule d'Asie ou asiatique, Renoncule des jardins, Renoncule de Perse, Rouma), dels 'R. africanus Hort.' (Renoncule Pivoine, syn. franska: Renoncule d'Afrique, R. d'Alger, R. turque/Turquie, Rouma, Turban). Samtliga hör nu till arten *R. asiaticus* L., bukettranunkel. Grönsöö sort 'Hercules' hörde till dem som förr räknades till "arten" Renoncule Pivoine, som ofta hade så många och tätt sittande kronblad att blomformen blev nästan sfärisk. Sortvariationen skall inom denna grupp inte ha varit så stor, eftersom de tätt fylld blommorna inte satte frö. Inom den andra gruppen – Renoncule des fleuristes – var variationen i färgskalan däremot enorm, och blommorna antingen fyllda eller halvfyllda (s. 924f).

^{VII} I listan står två liljor uppräknade nedanför varandra. På översta raden står "4 st. Dubbla Hvita Liljor – ". På raden nedanför står "2 st. d. [= dito] Scharlakansröda". Ditotecknet står under det ovanstående ordet "Dubbla", vilket föranledde funderingar på om det var fråga om den dubbelblommande formen av turbanlilja som i äldre tid odlades som prydnadsväxt, men som nu sedan länge är försvunnen. I exempelvis Patrick Taylors *Gardening with Bulbs* (1996, s. 169) noteras om turbanliljan att "a double form, now extinct, was seen in 18th-century gardens"; den omnämns även i *Plants from the Past* (Stuart & Sutherland 1987, s. 170). Formen, som har ca dubbelt antal kronblad, finns avbildad i flera botaniska verk från 1600- och 1700-talen. Om den hade importerats till Grönsöö, skulle det ha varit ett mycket sent exempel på denna

lilja i levande kultur. Till exempel är den inte noterad i *Paxton's Botanical Dictionary* (ny ed. 1849), där man däremot noterar fylldblommiga former av såväl 'L. candidum', 'L. Martagon', 'L. Pomponium' som 'L. pyrenaicum' (s. 185).

Ingen av de studerade katalogerna och listorna från Booths firmor upptar detta taxon. Inte heller finns någon antydning om denna lilja i de övriga Grönsöo- listorna. Förklaringen till "dito" och "dubbla" på rad två är troligen att "d" står för lilja i allmänhet, och att det var fråga om den röda (liljan) och inte den vita (liljan). Det är inte ens säkert att det var fråga om turbanliljan över huvudetaget, men det är det troligaste alternativet eftersom denna art med säkerhet fanns vid Grönsöö.

^{viii} 'Antirrhinum montevidense' har inte fullt ut gått att identifiera trots att den var relativt vanlig. Att det rörde sig om en variant av lejongap, *A. majus* L., är klart. Ingen illustration har återfunnits trots att den förekommer i flera trädgårdsböcker från den aktuella tiden. Ett herbarieexemplar finns i National Botanic Garden of Belgium, men detta saknar blomma. (Kontakt: Dr. Piet Stoffelen, National Botanic Garden of Belgium, Meise, e-post 070322 samt länk med bild av herbarieexemplaret från 1931) Enligt Bosse (del 1, 1840, s. 281) var 'A. montevidense' både vacker och lätt att få tag på. Beskrivningarna skiljer sig åt med avseende på blomfärgen. 'A. montevidense' förekommer under två olika auktorsnamn men dessa avsåg troligen samma taxon. Artepitetet 'montevidense' talar om dess ursprung i Uruguay. Se *Flora Brasiliensis* on-line, <http://florabrasiliensis.cria.org.br>.

Originalbeskrivningen av växten publicerades 1831 i den italienska tidskriften *Memorie della Accademia delle Scienze di Torino*, Tomo 35 (Sectio Altera, Horto Ripulensi, Appendix quarta [sektion 2, fjärde tillägget till *Hortus Ripulensis*], fotnot 3, s. 178). Det var botanisten Aloysius [Luigi] Colla som med illustrationer och beskrivningar presenterade sällsynta växter som blommade i hans trädgård i Rivoli 1827-28. Någon illustration av 'Antirrhinum montevidense' finns inte men det framgår att en sådan planerades. Collas beskrivning av växten lyder i utdrag och i översättning från latin som följer:

Antirrhinum montevidense. Cl. Martius skickade frön under detta namn, som jag inte funnit nämnt hos auktorerna. Plantor sådda i april 1827, placerade i kallväxthus under den följande vintern, därefter flitigt odlade utomhus i kruka, blommade ymnigt juni – september 1828. Efter att jag jämfört dem med andra växter av detta släkte, som jag har levande eller torkade, ser jag att jag kan konstituera en ny art, som jag anser bör behållas under detta namn för att undvika förvirring, om de händelsevis skulle ha beskrivits av någon annan. Den liknar vad beträffar blomningen *antirrhinum majus*, men skiljer sig (från den) genom att kalkens flikar är något spetsiga och kortare, och genom blommorna som är motsatta och försedda med helt glatta kronblad”.

Luigi skriver att då han får möjlighet att visa sin planerade illustration skall han beskriva växten så som följer (enligt en något friare översättning från latin):

A. med tre kranställda, lansliknande blad, som är glatta och skärliknande nedtill; axliknande motstående blommor; flikig kalk – flikarna är glandellika, duniga och något spetsiga; glatta kronblad; skaft, som är något vedigt, upprätt och något hårigt mot toppen; (stora, purpurfärgade blommor).

TACK till Monica Hedlund och Maria Berggren, Uppsala universitet, för er översättning från latin!

Så långt denna beskrivning, som hade sin grund i en frösändning från den tyske botanisten Karl Friedrich Philipp von Martius (1794-1868), berömd för sina upptäckter i Sydamerika. I övrigt har jag funnit följande uppgifter om 'A. montevidense', förutom i Grönsöo växtlista I, där de betecknas som 'flerfärgade'.

1. *Loudon's Hortus Britannicus* (1830 + suppl. 1 [1832], suppl. 2 [1839], s. 484). 'Antirrhinum montevidense Lk. 1829'.
2. Nils Lilja i *Flora öfver Sveriges odlade vexter* (1939-1940) s. 47 suppl.): *A. majus*; β *montevidense*, med nedtill mer eggrunda, upptill smalare blad och större blommor med längre ofvanläpp och med något urnupna likar. (*A. montevidense* Link.)
3. Bosse, (del 1, 1840 s. 281): "A. montevidense ist eine Abart mit prächtigen, grossen weissen Blumen" [...är en sort med praktfulla, stora vita blommor].
4. *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, suppl. s. 5): röda blommor, annuell, ursprung Monte Video, 1829.
5. Alm, C. G. (odat.) Anteckningar om trädgårdsväxter. Opubl. 'Antirrhinum montevidense Mart. ex Colla (1831)' noteras som synonym med *Antirrhinum majus*, lejongap.
6. IPNI 060526: *Antirrhinum montevidense* Mart. ex Colla

Johann Heinrich Friedrich Link (1767-1851) var preussisk botanist och är vid sidan av Martius den andre auktor för 'A. montevidense'. Blommorna hos 'A. montevidense' beskrivs som både röda, vita och flerfärgade i olika källor. 'Flerfärgade' tolkas i detta fall inte som brokiga utan som förekommande i mer än en enskild färg.

^{ix} "Etterört" har tidigare använts som svenskt namn för *Chrysanthemum segetum* L., gullkrage. Den är en ettårig ört, ingår i den svenska floran och har helt gula prästkrageliknande blommor. Se *Lyttkens* I-II (1981) s. 4-6, III (1981) s. 1611-1612. Gullkragen står ringkragen nära, och man har här uppfattat ringkragen som en trefärgad gullkrage/"etterört".

^x J. G. Booth & Co:s frökatalog 1841 noterade 'Chrysanthemum elegans' (*Goldwucherblume, schön*) i anslutning till ringkrage 'Chrysanthemum carinatum' (*dreifarbiges Wucherblume*). Se även Bosse (del I, 1840, s. 642) där varieteten [trädgårdsformen eller sorten] 'elegans Hort' av ringkragen beskrivs som mycket vacker, med helt och hållet gula strålblommor. Sorten upptas även av Lilja (del II, 1843 s. 270).

^{xi} I J. G. Booths frökatalog 1841 saluförs flera *Clarkia*-taxa, däribland 'Clarkia elegans rosea fl. pl.', vilken beskrivs som ljusröd (hellroth), fylld och mycket vacker. Det torde vara den som avses. I växtlista VII återkommer en snarlik benämning: 'Clarkia elegans rosea'. Detta avsåg antingen den enkelblommande formen av arten ('Clarkia elegans rosea' i katalogen), alternativt samma taxon som i växtlista I, men utan att notering gjorts om fylldblommighet. Katalogens 'Clarkia elegans' heter idag *Clarkia unguiculata* Lindl. (clarkia), till vilken SKUD 080823 hänvisar från det äldre namnet 'Clarkia elegans Douglas non Poir.' IPNI 080823 anger även en annan hänvisning till 'Clarkia elegans', således 'Clarkia elegans Poir.', med hänvisning till synonymen *C. pulchella* (= *C. pulchella* Purch, fjärilsclarkia). Denna art noteras under eget namn i katalogen 1841, och förekommer också under samma namn på annan plats i Grönsöos växtlista.

^{xii} Grönsöös notering är, så när som på stavfelet 'grandifolia' i stället för 'grandiflora', en direkt avskrivning ur J. G. Booths katalog (1841). I denna noteras 'var. grandiflora' som en varietet av 'Clarkia pulchella' (fjärilsclarkia). I katalogen beskrivs varieteten som storblommig med mörka blommor.

^{xiii} Grönsöös riddarsporre var enligt katalogbeskrivningen (J. G. Booth & Co 1841) ettårig och högväxande. Med stor sannolikhet var detta sommarriddarsporre (*Consolida orientalis* (J.Gay) Schrödinger). Booths katalog delar upp 'Delphinium ajacis'-kollektionerna i två höjder, dels 'nana'-låga/dvärg, dels 'elata' – höga.

Taxonomi hos ettåriga riddarsporrar i äldre tid är inte entydig och namnförbistringen var stor, inte minst genom handelsträdgårdarnas felaktiga benämningar. Idag har de delats upp på släktena *Delphinium* och *Consolida*. I korthet ser förhållandena ut så här:

Den vildväxande ettåriga riddarsporren i Sverige, *Consolida regalis* Gray, förekom tidigare under namnet 'Delphinium consolida'. Arten var dock normalt inte i odling, utan den riddarsporre som (felaktigt) förekom i växtlistor med namnet 'Delphinium consolida' var egentligen ett taxon som då hette 'Delphinium Ajacis' (= 'D. ajacis L.'), vilken idag heter *Consolida ajacis* (L.) Schur, romersk riddarsporre.

Samtidigt figurerade namnet 'Delphinium Ajacis' i växtlistorna, men då som felaktig benämning på det taxon som förr kallades 'Delphinium orientalis', men som numera heter *Consolida orientalis* (J.Gay) Schrödinger (sommarriddarsporre). Av denna art odlades ofta en variant med tjock, hyacintliknande blomställning, *C. orientalis* var. *hyacinthiflora* hort., (hyacintriddarsporre).

Av ovanstående sluter jag mig till att Grönsöös riddarsporre lär ha varit sommarriddarsporre.

Tack till Svengunnar Ryman EBC, Uppsala, för redogörelse för taxonomi och nomenklatur i e-post 050113. Se även Hylanders notering om 'Delphinium Ajacis' och 'D. orientale' i *Våra prydnadsväxters namn på svenska och latin* 1948, s. 140.

^{xiv} Grönsöös nejlikor var sannolikt former av trädgårdsnejlika, *Dianthus caryophyllus* L., men eftersom hybrider med andra nejlikearter inte kan uteslutas kan de också ha ingått i det hybridkomplex som idag hänförs till *Dianthus Caryophyllus*-gruppen, snittnejlika.

^{xv} Grönsöös lupin var *Lupinus canaliculatus* Sweet, men med ett frågetecken kring dess nomenklatoriska hemvist idag. Den upptas i IPNI 060430 såsom beskriven av Sweet, och beskrivs i *Paxton's Botanical Dictionary* (1949, s. 191) som en blåblommig, städsegrön buske, med ursprung i Buenos Aires och introducerad i Europa 1828.

^{xvi} Denna lupin har med största sannolikhet blivit utsatt för ett par felstavningar i växtlistorna. '[*Lupinus*] *Grandifolius* (*murophyllus*)' i växtlista I och '[*Lupinus*] *grandifloris macrophyllus*' i växtlista VII är sannolikt samma taxon. Artepitetet '*Grandifolius*' (växtlista I) syftar på stora blad, medan '*grandifloris*' (växtlista VII) syftar på stora blommor. Jag tolkar stavningen i växtlista I som korrekt, medan stavningen i växtlista VII sannolikt är en felstavning (även om varken stora blommor eller epitetet '*grandifloris*' rimmar illa med släktet *Lupinus* och dess många övriga arttaxa). I fråga om de två lupinnamnens artepitet nummer två ('*murophyllus*' inom parentes i växtlista I) och '*macrophyllus*', växtlista VII) tror jag däremot att det omvända förhållandet råder: Stavningen i växtlista VII är korrekt, däremot inte den i växtlista I. Utan felstavningar bör Grönsöös lupin(er) ha skrivits '*Lupinus Grandifolius (macrophyllus)*'. Jag tolkar då (*macrophyllus*) som en synonym till det föregående namnet '*Grandifolius*'. Förvirrande nog förekommer dock både '*grandifolius*' och '*macrophyllus*' som artepitet för två *skilda* lupiner i

den tidens aktuella hortikulturella litteratur, vilket *Paxton's Botanical Dictionary* (1949, s. 191–192) visar genom att notera både 'L. grandifolius' [Purple, N.Amerika], 'L. macrophyllus' [Blue, California 1834] och 'L. polyphyllus' [Blue, Columbia 1826] som tre skilda arter. 'P. polyphyllus' uppges blomma i juni, de andra i juli. Den moderna nomenklaturen berättar något annat: USDA Plants Database 060516 noterar *Lupinus polyphyllus* Lindl. ssp. *polyphyllus* var. *grandifolius* (Lindl. ex J.G. Agardh) Torr. & Gray som accepterat taxon. Flera synonymer uppges, däribland *Lupinus grandifolius* Lindl. ex J.G. Agardh och *Lupinus macrophyllus* Benth. Härmed verkar frågetecknen kunna rätas ut kring de olika lupinerna och deras stavningar i Grönsöös växtlistor.

^{xvii} Se illustration och beskrivning i *Botanical Register* 1828, vol. 14, nr. 1198. 'Lupinus littoralis' upptas av RHS Horticultural Database 060512 som "tentatively accepted name". Den är en kustnära art som växer i ett område från kanadensiska British Columbia till Kalifornien. Lange (1999) noterar den inte. Den har sannolikt inte varit utbredd i svensk kultur.

^{xviii} IPNI 060515 noterar *Lupinus marshallianus* Sweet, och den noteras i *Paxton's Botanical Dictionary* (1949 s. 192) som en hybrid och lövfällande buske med blå blommor, introducerad 1830. Sedan dess förefaller den ha fallit i glömska, så vitt den inte har ändrat namn. RHS Horticultural Database 060515 upptar den inte, inte heller den vanliga nordiska litteraturen. Grönsöös växtlista nämner att den fanns i flera sorter, vilket sannolikt avser flera färgvariationer. Huruvida den verkligen är en hybrid eller inte kan jag inte bedöma.

^{xix} I Grönsö växtlistor förekommer 'Elicryssum' [= *Helichrysum*] *macranthemum* och 'Elicryssum [*Helichrysum*] *robustum*'. Bägge ingår i den västaustaliensiska floran. I J. G. Booth & Co:s frökatalog 1841 beskrevs de som nyheter. 'Helichrysum robustum' hade året innan beskrivits i Paxton's *Magazine of Botany* 1840, vol. 7, s. 188.

I databasen FloraBase the Western Australian Flora 080823 anges *Helichrysum macranthemum* Benth. som gällande vetenskapligt namn. Klassificering och namnsättning av detta taxon är under revision, detsamma gäller 'H. robustum' (Cheryl Parker, Collections Manager/Curator Western Australian Herbarium, Perth, e-post 070423. <http://florabase.calm.wa.gov.au>). Enligt Parker förbereder Paul Wilson (*Asteraceae*-specialist) namnbytet genom att beskriva både 'Helichrysum macranthemum' och 'Helichrysum robustum' som underarter till *Xerochrysum bracteatum* (Vent.) N.N. Tzvelev (jätte-eternell), och de skall då enligt Wilson skrivas *Xerochrysum bracteatum* ssp. *macranthemum* (Benth.) Paul G. Wilson (+ ev. medauktorer). (Källa: Wilson, manus *Xerochrysum* N.N. Tzvelev subgenus *Xerochrysum*, sänt med e-post via Parker 070423). Tack till Parker och Wilson för informationen.

^{xx} 'Verbena pulchella' (Pretty Vervain) är beskriven i *Sweet's British Flower Garden* (ser. I, , 1829, vol. 3, t. 295). Uppgifterna kring detta taxon skiljer sig åt i moderna referensverk. SKUD 081005 anger att 'V. pulchella Sweet' = *Glandularia pulchella* (Sweet) Tronc., mossverbena. IPNI 081005 uppger att 'V. pulchella Sweet' = *Verbena tenera*. Lange (1999, s. 365) anger likaså att 'V. pulchella' = 'V. tenera Spreng'. Men SKUD uppger att 'V. tenera Spreng' numera heter *Glandularia tenera* (Spreng.) Cabrera, dillverbena. Således hänvisas 'Verbena pulchella Sweet' till två skilda taxa. För referenser m.m., se databasen "Atlas of Florida Vascular Plants", Institute for Systematic Botany, <http://www.plantatlas.usf.edu/synonyms.asp?plantID=409>.

^{xxi} I J. G. Booth & Co:s frökatalog 1841 lanseras en ny röd form av blåverbena med namnet 'Verbena hastata fl. roseo'.

^{xxii} Se kommentar i not till 'Helichrysum macranthum' ovan.

^{xxiii} I J.G. Booth & Co:s frökatalog 1841 uppges 'E. magnifica' vara en produkt uppkommen 1840 i den Boothska trädgården vid Flottbeck, uppdragen ur frö och uppmärksammas för sina stora, saffransgula blommors skull.

^{xxiv} Tveksamheten kring detta taxons identifiering och dess vetenskapliga namn ligger i växtlistans färgnotering "högröd". Det är väl känt att just färgnyanser i skalan rosa-röd-lila-blå i botaniska sammanhang skall tolkas med stor försiktighet, eftersom exempelvis "röd" kan beteckna färger inom ett färgspektrum som i de flestas ögon innehåller så vott skilda färger som purpurlila och köttfärgad och ljusrosa. Ofta föreligger dels en vit form, dels en "röd" form av en art, och i kontrast mot den vita betecknas då allt som drar åt det rosa eller röda hållet såsom just "rött". Samma situation är det i de fall då en normalt blå eller lila art uppvisar en rödaktig färgform, som i den botaniska beskrivningen ofta beskrivs lite trubbigt som "röd". Vad som egentligen avses med färgbeteckningen "högröd" kan diskuteras, eftersom det har bäring på identifieringen av Grönsöös penstemon-art.

När Grönsöö rekvirerade sin "Pestemon fruticosus" så upptas den inte i fler än ett par av de hortikulturella verken som jag studerat, åtminstone inte under detta namn. Bosse (del 3, 1842, s. 81) upptar dock '*Pentastemon fruticosus* Hort. Angl.' som en nyhet och beskriver dess blommor som mörkt eller dystert scharlakansröda [*dunkel scharlachroth*]. Den liknas vid *P. gentianoides*. I *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel* I-II (1841-1842 s. 254-255) presenteras '*Pentastemon fruticosus*' i berömmande ordalag, också med en liknelse vid *P. gentianoides*, men med noteringen om att den bildar "större, mera greniga buskar". Blommorna beskrivs här som ljus [!] scharlakansfärgade. Den uppges vara uppdragen av J. G. Both i Hamburg, och "derifrån utspridd kom den 1840 till Stockholm, i ett par tre exemplar, blommade samma år, och är nu genom sticklingar mycket förökad och spridd". Medan Bosse uppgift antyder engelskt ursprung [Hort. Angl.] talar *Tidskrift för trädgårdsodling* /.../ om tyska firman J. G. Booth som källan.

Om vi antar att den "högröda" penstemon som rekvirerades till Grönsöö är samma taxon som åtminstone någon av de taxa som enligt ovan beskrivs i de samtida källorna, (vare sig man nu kallar färgen för ljus eller mörkt scharlakansröd eller högröd) så vet vi fortfarande inte dess systematiska och nomenklatoriska hemvist idag. Förvisso finns idag en art som heter *Penstemon fruticosus* (Pursh) Greene, buskhatt på svenska, men denna har som vildart sitt ursprung i NV USA. Här bör det snarare vara fråga om en hybrid, kanske *Penstemon x hybridus* Groenl. & Rümpler, purpurhatt.

^{xxv} För tysk och svensk synonymik i äldre tid rörande broccoli, Spargenkohl och sparriskål, se Lyttkens, del 2, [1906-1910] 1981, s. 899.

^{xxvi} De sista orden är svårtydda, men det torde stå "stor dansk" i enlighet med beskrivning av schalottenlök i exempelvis katalogen från J. G. Booth & Co. 1841: "Schalotten, grosse haltbare dänische".

^{xxvii} Noteringen om *höst* (och det överstrukna ordet *vinter*) är möjligen endast en allmän notering om mogningstid, och ingår alltså inte nödvändigtvis i sortnamnet, även om sorten '*Höstbergamott*', även kallad '*Vinterbergamott*' är en trolig kandidat här. Men även andra sent mognande päron gick under namnet bergamott, t ex '*Gansels Bergamott*' och '*Esperens Bergamott*'; den senare sortens introduktion i svensk odling skedde dock möjligen några år efter den aktuella tiden då Grönsöo beställde sin bergamott. '*Gansels Bergamott*' har enligt Dahl odlats vid Grönsöo, men under det felaktiga namnet '*Beurré Blanc*', som egentligen tillhör en annan päronsort. Se Dahl (1943 s. 129–130, 170–171). Enligt Grönsöos fruktkatalog från 1796 odlades såväl '*Herr le Blan[es] päron*' och '*vinter Bergamott*' vid tiden då katalogen skrevs. Den förra sorten torde vara '*Buerré Blanc*', möjligen redan då som felaktigt angivet namn för '*Gansels Bergamott*'. Fruktkatalogen i kartong märkt "Äldre handlingar", G 10, Grönsöo gårdsarkiv).

^{xxviii} Se exempelvis Carl G. Dahls *Pomologi II Päron och Plommon* (1943, s. 27–28).

^{xxix} 'Bonchrétien' (bunkakängor i folkmun) är att betrakta som ett samlingsnamn. Namnet tillhör de äldsta päronsortsbenämningarna i Sverige. Anton Nilsson (1989 s. 118–122) beskriver Olof Eneroths försök att med utländsk hjälp identifiera och sortbenämna olika svenska bonchrétien-päron, varav flera former hade odlats flitigt under 1800-talet i Stockholmstrakten och i övriga mellersta Sverige. Vid identifieringsförsöken framkom att flera svenska typer av bonchrétien föreföll okända i utlandet. Vad Grönsöos importerade bonchrétien-päron var för något är lika okänt.

^{xxx} 'Persikeplommon' är det namn som Carl G. Dahl och Anton Nilsson använde för denna sort, vilken tidigare har kallats 'Nektarinplommon' i södra Sverige, och 'Rött aprikosplommon' i Svealand. Dahl nämner att sortens härkomst och ålder inte är känd men att sorten "torde ha odlats rätt länge i landet" och exemplifierar detta med att träd av sorten noterats i Åtvidaberg med omnejd, med troligt planteringsdatum på 1870-talet. (Dahl 1943, s. 218–221, Nilsson 1989 s. 246–247). Vid Grönsöo odlades sorten sannolikt redan på 1840-talet, och kanske redan 1796. Vid läsning av originalet tolkar jag ett av plommonnamnen i katalogen som "Persi[e] plomon fr Brunsholm", med en liten tveksamhet endast kring bokstaven "e". Detta var sannolikt ett persikeplommon! Nilsson (s. 203) har tolkat namnet som "Pefie plommon fr Brunsh" och lämnat det utan kommentar. Däremot uppmärksammar han Grönsöos "Aprikos plomon fr Åkersbruk" från 1796, som han noterar i sin beskrivning av 'Gult aprikosplommon' (s. 255f). Nilsson skriver att [gula, får man förmoda] aprikosplommon odlades på Mälareöarna och i Sörmland under 1860-talet för att sedan tappa i popularitet.

Ytterligare små felciteringar har smugit sig in i Nilssons avskrifter av fruktkatalogen. Han citerar ur katalogen plommonsorten "mycket stora gula fr. Hesselby" (s. 203), medan originalet snarare skall tolkas "mycket Stora gula fr [Hu]seby" med otydlig skrift endast i godsets initiala bokstäver. Godset i fråga är då Huseby utanför Enköping, som liksom Grönsöo var i familjen von Schulzenheims ägo vid den aktuella tiden. Likaså skall päronets härkomst i Nilssons citat (s. 17) gällande "stall päron fr Hussby", enligt min mening läsas Huseby.

^{xxxi} Mirabellen var sannolikt den sort som James Booth & Söhne saluförde 1840 under namn av 'Mirabelle jaune, gelbe Mirabelle'. Möjligen är detta den mirabell som Axel Phil beskrev som 'Mirabell gul' i "Fruktodling på kalljord, tredje afdelningen", [1872], ingående i *Handbok*

i *svenska trädgårdsskötseln* (Lindgren et. al), 4:e upplagan 1900. Carl G. Dahl nämner flera gula mirabeller, bl a 'Liten gul mirabell' (Dahl 1943, s. 261), som möjligen är densamma som den ovan nämnda i Pihl.

^{xxxii} Detta körsbär saluförs 1840 under namnet "Spanische doppelte weisse" av James Booth & Söhne, Hamburg. Spanska körsbär med olika färgbeteckningar (vita, gula, röda, svarta) förekommer flitigt i äldre svenska och utländska fruktsortslistor och i litteratur. Idag finns knappast någon som kan hävda att systematiken och nomenklaturen är klar kring den här typen av körsbär. Se för övrigt Eneroth/Smirnov (1901, s. 68-70), om *hvita Spanska* under rubriken "Gula hjärtekörsbär". Vi bör i alla fall kunna säga att Grönsöös vita, spanska körsbär var en typ av sötkörsbär, vare sig de var en bigarrå eller ett hjärtekörsbär.

^{xxxiii} Sortnamnet är svårläst. Det står sannolikt "Röda Wund kirsbär", en sort som salufördes under namnet Rothe Wund i James Booth & Söhnes katalog 1840. Möjligen står det i stället "Röda Wiens [Wins] kirsbär", jmf. exempelvis Weinkirsche i Eneroth/Smirnov (1901, s. 104, i not) och Weinkirschen i Nilsson (1989, s. 301).

^{xxxiv} Namnet är svårläst, möjligen står det 'Early Richmond'. James Booth & Söhne saluförde 1840 körsbärssorten 'Early Richmond'; kopplingen till epitetet 'Orange' är ännu oklar. Frukten hos 'Early Richmond' beskrivs i katalogen som stor och vacker. Sorten är ett surkörsbär som saluförs än idag.

^{xxxv} Majkörsbär tillhör gruppen hybridkörsbär som är en korsning mellan surkörsbär (*P. cerasus*) och sötkörsbär (*P. avium*). 'Majkörsbär' upptas av såväl Anton Nilsson (1989 s. 359-360) som *Kulturväxtlexikon* (1998) som ett sortnamn under gruppen hybridkörsbär, att jämföras med andra sortnamn. Men majkörsbär innefattar i sig flera typer och sorter av körsbär. Nilsson anger att majkörsbär är en benämning på *närstående typer av hybridkörsbär*, och anger som sortexempel inom majkörsbärskomplexet de bägge sorterna 'Dubbla Majkirschen' och 'May Dukes'. James Booth & Söhne saluförde 1840 "frühe englische Mai Duke, extra" som det allra tidigaste körsbäret. Majkörsbär fanns också redan vid 1700-talets Grönsöö enligt fruktkatalogen från 1796, där '[m]aij kirchen fr. Åkersbruk' noteras.

^{xxxvi} I äldre pomologisk litteratur beskrivs kultivarer av nektariner, persikor och aprikoser ofta med enbart en färgangivelse, ibland tillsammans med en särskiljning i mognadstiden: "tidig" eller "sen". Se exempelvis Eneroth/Smirnov (1902, s. 33-40).

Ett vackert och vägledande exempel på ett pomologiskt verk, illustrerat i färg, är den trespråkiga och kommenterade nytugåvan (2002) av tecknaren och gravören George Brookshaws (1751-1823) planschverk *Pomona Britannica*, ursprungligen publicerat 1812. Frukter och bär har här parallella namn på engelska, tyska och franska.

I Grönsöös växtlista nr I förekommer både nektariner och aprikoser vars enda identifikation är färgen: "Hvita", "Gula", "Black", "Röda" (R[e]d). Identifieringen av alla de fruktslag som förekommer i växtlistan försvåras av att man blandat fruktsorternas namn från olika länders språkbruk. Här förekommer sortepitet på såväl svenska, engelska, franska och eventuellt också tyska. James Booth & Söhnes katalog från 1840 ger ingen vidare ledning: där står följande nektariner namngivna: *Gelbe Nectarine*, [*Orange Nectarine*], *Rothe [Nectarine]*, *Schwarze [Nectarine]*, *Weisse [Nectarine]*, *Red Roman*, *Newington*, *Etruge*, *Brugnon*, *Temple*, *New yellow*, [*New*] *white*, *Fairchild etc. etc.*

Vi kan inte räkna med att det som framstår som "sorter" i äldre material var åtskilda sorter i modern botanisk mening.

^{xxxvii} Växtlistans uppställning av nektarinsorter under varandra samt uppgifter om antal är inte entydig. Min tolkning är, att man beställt två (2) exemplar av "Hvita" nektariner, dessutom ett (1) exemplar av "Gula", ett (1) exemplar av "Black", ett (1) exemplar av "Röda. R[e]d".

^{xxxviii} Se föregående noter.

^{xxxix} Se föregående noter.

^{xl} Sorten är troligen densamma som "Die Ananas-Aprikose", omnämnd i Lundströms *Handbok i trädgårds-skötseln* (1841, s. 266). "Ananas-Aprikoser" omnämns också i Laurells *Handbok i svenska trädgårds- och blomster-skötseln* (1841, s. 175). Bägge böckerna finns i Grönsöo bibliotek och har hovmarskalkens signatur. Någon ananas-aprikos omnämns dock inte i James Booth and Söhnes kataloger 1840 och 1842. Jag har inte funnit någon modern källa som omtalar denna aprikoskultivar. Möjligen har den koppling till aprikossorten (sorterna) 'Breda'; se Lauche, *Deutsche Pomologie* (ca 1880), där 'Apricose von Breda' omnämns som synonym med sorten 'Holländische Ananas'.

^{xli} Liksom i fallet med nektariner är identifiering av Grönsöös "Hvita" aprikos inte möjlig. Efter "hvita" står troligen "Stora ~~helle~~" med tillägg av ordet "ljusa" (tyskans hell= ljus, klar). Det rör sig sannolikt om en storfruktig, "vit" aprikos.

^{xlii} 'Moorpark' är en gammal sort som ännu odlas. Den förordas för drivning, det vill säga odling i växthus i Eneroth/Smirnoff (1902, s. 36). En tidigmognande variant lämplig för kalljordsodling beskrivs som 'tidig Moor Park' i Pihls *Fruktodling på kalljord* ([1872] 1900 s. 137f). Noteringen "dvärg" i Grönsöös växtlista visar att man betällt sorten som dvärgträd enligt James Booth & Söhnes erbjudande om olika storlekar på fruktträden. I katalogen förtecknas sorten som 'Englische Moorpark'.

^{xliii} För denna oidentifierade sort vill jag endast hänvisa till föregående noter angående sortnamnen. Jag har inte hittat någon aprikos som skulle vara namnsatt efter en eventuell likhet med både persika och ananas. En teori är att författaren av växtlistan har gjort ett skrivfel, och skrivit "Ananas" en gång till av misstag, efter att först ha skrivit detta som en sortbenämning ett par rader tidigare. Byter man ut "Ananas" mot "Apricos" får man nämligen (minst) ett identifierat sortnamn på en äldre aprikoskultivar, se följande: 'Ouillins tidiga persike-aprikos' (Pihls *Fruktodling på kalljord*, s. 137, "Persike-aprikosen" (L'Abri-cot-pêche, Peach Apricot) som beskrivs som mycket storfruktig och smaklig i Pihls *Fruktodling under glas* s. 60). Eneroth och Smirnoff (1902 s. 35 nämner aprikossorten *Apricot-Pêche*, och observera ordföljden, att jämföra med det snarlika persikenamnet 'Apricot-Peach' = 'Admirable Jaune' i samma verk, s. 39.). Vidare nämns i Eneroth & Smirnoff en 'Pfirsich-Apricose', s. 37. I *Pomona Britanica* nämns, förvirrande nog, en 'Pfirsichaprikose' som tyskans synonym till 'Moorpark', s. 80. Utan att till fullo kunna reda ut vari skillnaden och synonymerna ligger i de ovan nämnda snarlika aprikoserna, kan vi säga att minst en, sannolikt flera, persikoliknande storfruktiga aprikoskultivarer har funnits i utbredd odling und 1800-talet. Om detta var den aprikostyp som figurerar under namnet 'Persik[o]-Ananas' i Grönsöös växtlista förblir en tolkningsfråga.

^{XLIV} James Booth & Söhne saluförde 1840 'Cypressus sempervirens' (immergrüne Cypresse), 'C. s. horizontalis' (immergrüne aufrechte Cypresse), och 'C. s. pendula' (immergrüne hängande Cypresse). Dessa salufördes som träd respektive buskartat träd. Under beteckningen buskar salufördes 'C. sempervirens' per dussin, beskrivna som pyramidformade, 2-3 fot höga plantor, planterade i kruka. Huruvida noteringen i Grönsöös växtlista angående "kruka" härrörde från denna katalognotering eller ej framgår inte; i alla händelser torde man ha odlat sin cypress som krukväxt vid Grönsöö, se exempelvis Lilja (1839, s. 147), där 'C. sempervirens L., Vanlig Cypress' beskrivs som krukväxt. Det är troligt att Grönsöös cypress var det taxon som i SKUD 081004 beskrivs som *Cupressus sempervirens Stricta*-Gruppen (äka cypress, *pelarcypress*), använd som rumsväxt m.m.

Eftersom man generellt i Grönsöös listor ofta noterade om en planta hade fyllda blommor eller var av annan typ än den vanliga arten, kan Grönsöös cypress utan ytterligare notering antas ha varit den vanliga *C. sempervirens*.

^{XLV} Detta är troligen fråga om den eller de rhododendron som i samtida litteratur kallades 'Rhododendron azaleoides Desf.'. I James Booth & Söhnes katalog 1840 varur Grönsöös rhododendron beställdes, salufördes dels 'R. azaleoides fragrans album', dels 'R. a. fragrans roseum'.

Enligt Bean (1980, vol. 3, s. 905) beskrivs i äldre källor två olika taxa under namnet 'R. azaleoides', där den ena troligen är en hybrid mellan *R. viscosum* och *R. maximum*, och den andra troligen en hybrid mellan *R. nudiflorum* och *R. ponticum*. Eftersom *R. viscosum* företrädesvis är vitblommande, är det troligast att denna hybrid utgjorde 'R. azaleoides fragrans album', medan hybriderna med *R. nudiflorum* som en föräldraart troligen motsvarade 'R. a. fragrans roseum', med tanke på blomfärgen.

I Bosse (del 3, 1842, s. 238f) uppges 'R. azaleoides Desf.' vara synonym med en okänd varietet av *R. ponticum*, beskriven av De Candolle. Bosse upptar 'fragrans (odoratum) album' och 'fragrans (odor.) roseum', med hänvisning till Flottbeck, således Grönsöös leverantör. Se även Krüssmans uppgifter om 'R. azaleoides' (1937, s. 245).

^{XLVI} 'Vaccinium venustum Ait.' från östra Nordamerika är en *Ericaceae* (ljungväxt), och beskrivs under namnet *Vaccinium frondosum* L. i *Species Plantarum* I, [1753]/1907, s. 351. Den heter idag *Gaylussacia frondosa* (L.) Torr & A. Gray, och tillhör alltså bockbärssläktet. Den påminner om blåbär, med de ätliga bären hängande på långa skaft. SKUD 0808018 noterar den ej; enligt Lange (1999), s. 149, fanns arten i dansk kultur år 1871.

^{XLVIII} Det taxon som figurerar i växtlistan bör vara samma som saluförs i James Booth & Söhnes katalog 1840 som 'Vitis hederacea (Ampelopsis hederacea)'. Se SKUD sökord 'Ampelopsis'; se även Krüssmann *Die Laubgehölze* (1937) 188f och USDA Plants Database för synonymik.

^{XLIX} Enligt IPNI 080826 heter 'Vitis odoratissima' numera *Vitis riparia* Michx. (doftvin). Hur detta taxon skall klassificeras och namnsättas har det funnits flera uppfattningar om. Jag har följt SKUD 080826.

Kort går frågan ut på att reda ut hur doftvin förhåller sig till frostvin (*Vitis vulpina* L.). Clausen (*Checklist of the Vascular Plants of the Cayuga Quadrangle*, 1949, s. 8, 24) menar att doftvinet skall räknas som en underart till frostvinet, således 'Vitis vulpina L. ssp. riparia (Michx.) Clausen'. Krüssmann (1937 s. 339) anger såväl 'V. odoratissima, Don' (skall vara

Donn) som 'V. riparia, Mchx. som synonyma till *Vitis vulpina* L. (frostvin). SKUD 080826 anger dock *Vitis vulpina* L. och *Vitis riparia* Michx. som två skilda taxa. Däremot anger SKUD 'Vitis vulpina Leconte' som (äldre) synonym till *Vitis riparia* Michx. James Booth & Söhne saluförde 1840 förutom 'Vitis odoratissima' samtidigt 'Vitis vulpina', vilket visar att frågan är gammal.

^L James Booth & Söhne saluförde 1840 en 'Rosa gallica pourpre striée' med purpurfärgade blommor och vita strimmor. Det torde vara samma gallicaros som i Bosse (del 3, 1842, s. 275) noteras som "pourpre striée de blanc (la picotée)". Jäger (1970, s. 579) beskriver en ros 'Pourpre strié blanc', en purpurfärgad tätt fylldblommig provinsros [gallica-ros] med vita strimmor, okänt ursprung och okänd ålder. Detta torde vara samma ros.

^{LI} James Booth & Söhnes kataloger 1840 och 1842 noterar ett flertal R. capreolata-taxa, men ingen med epitetet 'maxima'. Närmast finns 'R. capreolata marmorea fl. pl.', med marmorerade, fyllda blommor vilket kan ha varit den ros som rekvirerades till Grönsö. Rosa capreolata förs numera till *Rosa arvensis*-gruppen. *Rosa arvensis* var. *capreolata* uppfattas ibland som den ursprungliga ayshirerosen, och har tidigare saluförts i Sverige. Möjligen är sorten identisk med några växande exemplar på olika platser i Sverige (Gustavsson 1998, s. 249). Jämför Bosse (del 3, 1842, s. 293–294), där *marmorea* med vita blommor och röda strimmor är en av många varieteter av 'R. sempervirens L.' ('R. capreolata Hort.').

^{LI} James Booth & Söhne saluförde 1840 och 1842 en 'Rosa muscosa alba nova'. Det är rimligen samma taxon som i Bosse (1842, s. 266) noteras som (*Rosa centifolia muscosa*) "alba nova (blanche nouvelle, neue w. M.), w., gef." (ny vit mossros, vit fylld). Bosse presenterar alltså 'Alba nova' som synonym till 'blanche nouvelle', vilket språkligt sett är rimligt. Jäger (1970, s. 8) däremot noterar, utan synonymer, mossrosen 'Alba nova' med rent vita, tätt fyllda blommor, utan känt ursprung eller angiven ålder. Som ett annat taxon noterar Jäger (s. 81) kortfattat mossrosen 'Blanche nouvelle' som vit, fylld, av okänd härkomst och ålder. Den noteras som synonym med 'Blanc de neige', vars ålder anges till före 1857 (s. 80). Huruvida dessa tre vita mossrosor är samma taxon är oklart.

^{LI} Grönsöös fyllda gula 'Rosa rubiginosa' var med största sannolikhet inte alls en fylld, gul variant av äppelros (*Rosa rubiginosa*). 1840 presenterade dock James Booth & Söhne en ny, fylld, rent gul och mycket vacker ros: '*Rosa rubiginosa fl. luteo pl.*', *wohlriechende gefüllte reingelbe, sehr schön und neu*, till en kostnad av 3 Mark/planta. Priset var långt högre än för de flesta andra rosor. Den rekommenderades särskilt på grund av sin blomvillighet, anspråkslöshet och sitt växtsätt, som inte krävde spaljéstöd. Ett par år senare, 1842, kom ännu en gul fylldblommig nyhet – den guldgula 'Rosa Harrisonii'. Den betingande ett ännu högre pris, 3 Mark, 8 Shilling. Priset på den förra gula introduktionen ('Rosa rubiginosa fl. luteo pl.') hade sjunkit till 2 Mark, men rekommenderades, nu tillsammans med 'Rosa Harrisonii', för sin rika blomning och anspråkslöshet.

Bosse (del 3, 1842, s. 293) hade uppmärksammat ett taxonomiskt problem rörande 'Rosa rubiginosa fl. luteo pl.' i Booths katalog. Bosse ansåg att den var felaktigt hänförd till äppelrosorna. I Bosses presentation av äppelrosen (*R. rubiginosa* L.) står följande: *Herr James Booth zu Flottbeck führt in seinem Cataloge von 1840 eine Variet. mit gelben, gefüllten Blumen an; diese ist sehr niedrig, hat zahlreiche, schön gelbe, halbgefüllte Blumen, u. gehört eigentlich als Varietät zu R. Eglanteria.*

Bosse, som sannolikt själv sett rosen, beskrev den gula rosen som en rikblommande, mycket lågvuxen rosbuske med gula, vackra, semidubbla blommor. Enligt Bosse hörde den till gruppen 'R. eglanteria' (= *Rosa lutea* i detta sammanhang). Bosse menade alltså att det var fråga om en fylldblommig form av (eller en hybrid med) *Rosa foetida* Herrm, turkisk gulros (synonym *R. lutea* Miller). Bosse uppgift om att Booths "falska" gula rubiginosa-ros var anmärkningsvärt lågvuxen för dock tankarna även till en del pimpinellifoliarosor. Anteckningen om att Grönsö-rosen var "välluktande" antyder möjligen inblandning av en annan ros än den turkiska gulrosen, så vitt inte anteckningen härrörde från en allmän uppgift om äppelrosors äppeldoftande blad, jmf. t.ex. pimpinellifolia-sorten 'Marx' från omkring 1825, som hos både Bosse (del 3, 1842, s. 292) och Jäger (1970, s. 461) uppges dofta citron, och som enligt Jäger vara liten och sirlig till växten. 'Marx' är inte noterad bland Booths 99 pimpinellifolia-sorter 1840.

En rosbuske som har funnits vid Grönsö åtminstone sedan 1930-talet är *Rosa* (*Foetida*-Gruppen) 'William's Double Yellow' (Ulla von Ehrenheims beskrivning av parken 1992, Grönsö gårdsarkiv). Busken var redan då uppvuxen. Kanske är denna buske den ros som hovmarskalken beställde som en gul *Rosa rubiginosa*?

Generellt är systematiken och nomenklaturen kring rosor som i äldre tid figurerade under namnen 'R. rubiginosa', 'R. eglanteria' och 'R. lutea' svårutredd; se exempelvis Lyttkens (del 2, [1906-1910] 1981, s. 773-777). För gula rosor tillkommer de varianter som finns inom *Spinosissima*-gruppen (*spinosissima*-rosor, "pimpinellrosor"). Det skall också tilläggas, att flera fyllda gula rosor salufördes av Booth, vars taxonomiska hemvist kan diskuteras. Exempelvis salufördes 1840 nyheten 'Rosa pimpinellifolia sulphurea fl. pl.' med svavelgula, fyllda blommor samt en 'Rosa lutea fl. pl. (sulphurea)'.

^{LIV} James Booth och Söhne saluförde 1940 'Rosa centifolia de Wazemmes'. Av katalogens 198 olika centifolierosor var 'Tricolore de Wazemmes' den dyraste, och därtill den näst dyraste av alla enskilda rosor. Sorten hade karminröda blommor med vita inslag. Trots noteringen om centifoliaros var sorten sannolikt en gallicaros. Jäger (1970, s. 751) upptar en provinsros (gallicaros) med namnet 'Tricolore de Wazemmes', med okänt ursprung, små, fyllda, flata blommor i färgerna violett-purpur, med vita strimmor. Många gallica-rosor ansågs förr höra till centifoliorna, vilket påpekas redan av Bosse (del 3, 1842, s. 268). Trots mina eftersökningar inom och utanför Sverige har denna rossort inte hittats i levande kultur. Inte heller har jag funnit uppgifter om att den skulle vara synonym med någon annan, liknande rossort.

^{LV} 'Harison's Yellow' har synonymerna *Rosa x harisonii* Rivers, 'Harisonii' och 'Yellow Rose of Texas', där den sistnämnda påminner om rosens nordamerikanska ursprung. Den uppges i Gustavsson (1998, s. 65) ha uppstått spontant i advokat George Harisons trädgård i New York. Den skall snabbt ha blivit populär, och uppges ha introducerats i Europa omkring 1830.

^{LVI} Boursaultrosorna, som utgör en mindre grupp klätterrosor, antas ha uppstått i Frankrike i början av 1800-talet. Under loppet av 1800-talets första decennier introducerades ett 50-tal sorter, varav endast ett fåtal existerar idag (Gustavsson, 1998, s. 202). James Booth & Söhne saluförde 1842 fem boursault-sorter, varav den till Grönsö rekvirerade 'Boursaulti elegans fl. pl.' var den enda strimmiga sorten (*purpur weissgestreift*).

^{LVII} Enligt James Booth & Söhnes katalog 1842 hade 'Rosa capreolata odoratissima fl. pl.' fyllda vitrosa blommor med lavendeldoft. Sorten beskrivs som utsökt (*köstlich*). Se i övrigt tidigare not om 'Rosa capreolata'.

^{LVIII} 'Dundee Rambler' är en ayshireros som sannolikt aldrig levererades till Grönsö; i växtlistan är den överstruken och saknar anteckning i marginalen.

^{LIX} Det framgår inte av växtlistan om man rekvirerat 38 exemplar av en och samma pimpinellifoliaros, eller om man velat utforska utbudet och beställt upp till 38 olika sorter. Utbudet vid denna tid var stort. Bosse (del 3, 1842, s. 291-293) noterar knappt 60 olika sorter/trädgårdsvarieteter av pimpinellifoliaros, sorterade efter färg. James Booth & Söhne saluförde 99 sorters pimpinellifoliarosor 1840, varav 93 var namnsorter. För de som ville ha många rosor erbjöds också fylldblommiga pimpinellifoliasorter om 6, 12, 18, 24 eller 36 buskar, med endast en buske av varje sort. I Booths katalog 1840 rekommenderades att amatören (beställaren, *der Liebhaber*) på detta sätt överlät till plantskolan att sätta samman ett sortiment av fyllda sorter med väl avvägda färger. Detta var billigare och skulle borge för en vackrare rossamling, än om beställaren själv på måfå valde ur de 93 icke specificerade namnsorterna, varav en del vara "bara" halvfyllda och i färger som kanske inte passade tillsammans. Grönsöos rosor var avsedda att planteras vid "kabinetten", och möjligen skulle de då utgöra en roshäck. I marginalen på växtlistan står "1/38".

^{LX} Rosen är överstruken i växtlistan, den saknar anteckning i marginalen och levererades sannolikt aldrig. Det kan antas ha varit fråga om ayshirerosen 'Ruga'. 'Ruga' fanns i kultur före 1830 och har okänt ursprung, men har nu hänförs till ayshirosor, *Arvensis*-gruppen (Gustavsson 1998 s. 251). Lange (1999 s. 302) förtecknar den som *Rosa x ruga* Lindl. och noterar att den salufördes i Norden 1861. James Booth & Söhne saluförde tio 'Rosa capreolata'-sorter 1840, 14 sorter 1842. Bland de sistnämnda fanns 'Rosa capreolata Ruga' beskriven som storblommig, doftande med blekt köttfärgade blommor (*blassfleischfarb. grossblum., duftend*). Rosen 'Ruga' på Grönsöos lista kan antas ha avsett denna ros, men det är inte säkert. I katalogen 1840 saluförs nämligen krukrosen 'Rosa Ruga', utan annan beskrivning än att den var vacker. Den kostade 1 mark/planta, medan ayshirerosen 'Ruga' i katalogen 1842 kostade 12 Shilling. Eftersom ayshirerosen inte är med i katalogen 1840, och katalogen 1842 i sin tur saknar avdelningen med krukväxter (Topf-Pflanzen), och därför inte noterar 'Rosa Ruga', har inte dessa två taxa kunnat studeras i en och samma källa. Introducerades ayshirerosen kanske först som krukväxt 1840, och flyttades över till R. capreolata-rosorna till ett något lägre pris 1842? Angående den saknade delen om krukväxter 1842, hänvisas i denna katalog i fråga om vissa rosgrupper till just denna avdelning med krukväxter. Möjligen återanvände firman 1840 års katalogdel även 1842 utan att trycka en ny 1842?

^{LXI} James Booth & Söhne saluförde 1840 'Rosa bengal florida', *vielblumige, schöne*. Vilken sort det var fråga om är okänt. Se exempelvis Gustavsson (1998 s. 428ff) för en redogörelse för de så kallade "bengalrosorna", kinarosorna. På Grönsö skulle ett exemplar stå vid den nya spaljén (var?) och ett vid grinden (var?).

^{LXII} Noteringen i Grönsöos lista att 'Lilium pomponium', betecknad "mörkröd", beställts i en gul och vit variant väcker först misstanken att det inte var fråga om arten *Lilium pomponium* L. (scharlakanslilja), utan om en eller två andra liljor. Det framgår inte var den vita och gula

variationen fanns – i en bladmönstring eller i blomman – men det troligaste är att man avsåg blomfärgen. Vilka liljor som kan ha avsetts i stället för scharlakanslilja berör nedan. Men – det troliga är ändå att Grönsöös lilja var en scharlakanslilja. James Booth & Söhne saluförde ingen variant av *L. pomponium*, endast arten. Grönsöös markering om gul och vit variant liknar mycket de svenska beskrivningar av arten som finns i samtida trädgårdslitteratur, varav en del stod i hovmarskalkens eget bibliotek. Således beställdes troligen arten scharlakanslilja från Hamburg samtidigt som man letade uppgifter i handböckerna om denna lilja, se nedan.

Liljornas släktskap har sysselsatt många botanister. Liljorna med turbanlik blomma (uppåtrullade kronblad), har i flera sekel beskrivits under felaktiga namn. I hovmarskalkens beställningar fanns ett flertal liljor med turbanlik blomma, förutom *L. pomponium* även *LL. chalcidonicum*, *pumilum (tenuifolium)*, *tigrinum (lancifolium)* och *superbum*. Den kanske mest typiska liljan i gruppen, krollilja (*Lilium martagon* L.), noterades inte i Grönsöös listor, men växer sedan gammalt i parken.

De Boothska plantkatalogerna 1840 och 1842 ger ingen ledning angående den vita och gula varianten av 'L. pomponium'. Där saluförs endast 'L. pomponicum', utan varianter. Däremot saluförs en [*Lilium Martagon luteum*] album", tillsammans med ett flertal andra färgvarianter av 'Lilium Martagon'. Vad denna lilja utgjorde för taxon är oklart, men med ledning av de övriga färgbeteckningarna, t.ex. [*Lilium Martagon luteum*] plenum, kan man misstänka att det fanns pyreneisk lilja (*Lilium pyrenaicum* Gouan) insmugen bland "krolliljorna". Arten var känd vid denna tid, men omnämns inte i katalogerna med eget namn. Den fanns för övrigt i en fylld form enligt *Paxton's Botanical Dictionary* (ny ed. 1849, s. 185), vilket korrelerar med ovanstående.

Minst två svenska författare (Wennström i *Handbok i Blomsterkulturen för Fruntimmer* (1831, s. 127) samt Laurell i *Handbok i svenska trädgårds- och blomster-skötsel* (1841, s. 238) beskriver 'Lilium pomponium. *Lis de Pomponne. Turban.*' respektive 'L. pomponium L.' med avseende på färgvarianter. Deras beskrivningar liknar varandra. Bägge böckerna ingick i hovmarskalkens trädgårdslitteratur. Wennström skriver:

".../ har mörkröda mindre glänsande blommor, med tillbakarullade blad, som invändigt äro besatta med vårtor. Varieteter finnas med dubbla, samt hvita eller gula enkla blommor. Växer vild på Pyreneerna och odlas utan svårighet".

Med avseende på den ovan nämnda proveniensens (Pyreneerna) och dess lättodlade natur torde man i själva verket ha avsett pyreneisk lilja. Ett senare exempel på förväxling mellan *Lilium pomponium* och *Lilium pyrenaicum* är det illustrerade verket *Familiar Garden Flowers* (Hibberd & Hulme, vol. 1, 1879–1887? s. 17ff), där beskrivningens titel är 'Yellow martagon Lily. *Lilium pomponium.*', medan den tillhörande illustrationen uppvisar en gul lilja, av allt att döma en pyreneisk sådan, med figurtexten 'Turk's Cap or Yellow Martagon Lily'.

Att *Lilium pomponium* och *Lilium pyrenaicum* förväxlats i äldre tid beror bland annat på att man salufört en röd varietet (var. *rubrum*) av pyrenisk lilja under namn av 'L. pomponicum' se exempelvis Drysdale Woodcock and Coutts (1936, s. 179); Drysdale Woodcock and Stearn (1950, s. 319).

Även turbanliljan (*Lilium chalcidonicum* L.) figurerar i äldre tid i källor där man påstått att den kunde uppträda i gul och någon gång vit variant (se Lundquist 2005, s. 139 ang. den Rudbeckianska tidens "gula" turbanliljor och referens till de vita dito, även Martinsson & Ryman, 2007, s. 147f). Läget var inte mindre förvirrat vid tiden för hovmarskalkens beställning ca 1840. Ett samtida svenskt exempel är Nils Lilja i *Flora öfver Sveriges odlade vexter* (1839, suppl. 1840, s. 45) där han kallar den varmt röda turbanliljan (*Lilium chalcidonicum* L.)

för *Gul Lilja*. Dess blommor beskrivs som långskaftade, gula, brunpunkterade och inuti strävprickiga. I den något senare boken *Handbok i de odlade vexternas flora och deras kultur*, (första häftet 1842, s. 31) beskrev Lilja ett ännu mera fantasifullt färgspektrum för 'L. chalcedonicum L.' vars blommor uppgav vara "vackra, röda, purpuröda, mönjeröda ända till rent gula, hvita, brunfläckiga, inuti köttigt vårtknöliga". Vidare beskrevs en varietet β som "pyrenaicum, bladen i kanten hvitaktiga, blna skönt gula, rödprickiga (L. pyrenaicum Guan., L. flavum Lam.)". Här framgår att Lilja räknade pyreneisk lilja som en varietet av turbanlilja. Uppgiften om vitaktiga bladkanter torde däremot höra samman med turbanlilja.

Bosse beskriver i sin *Vollständiges Handbuch der Blumengärtnerei* (1841 s. 404, 405) såväl 'L. pyrenaicum Gouan' som *L. pomponium* L. på ett sätt som bland annat med avseende på blomfärg stämmer bra, även om en tidigare förväxling mellan *L. pomponium* och *L. chalcedonicum* av Redouté inte påtalas utan tvärtom vidarebefordras okommenterad.

Däremot ger Bosse anmärkningsvärda beskrivningar av dels turbanlilja/Chalcedonische Lilie (*L. chalcedonicum* L.), dels krollilja/Gelbwurzlige Lilie (*Lilium Martagon* L.). Möjligen hade de snarlika tyska benämningarna för dessa liljor bidragit till detta; som synonymer till Chalcedonische Lilie (turbanlilja) anges scharlachrother Türkenbund och Krull-Lilie, för Gelbwurzlige Lilie (krollilja) anges bland annat Türkenbund och Krull-lilie.

Bosse anger att turbanliljan (*L. chalcedonicum* L.) fanns i saffrangula, gula, vita, mönjeröda och scharlakansröda varianter, därtill prickiga. (s. 402). En prickig/fläckig variant har funnits i senare tid (se 'L. c. var. maculatum' i DWS, 1950, s. 194), men de gula och vita färgvarianterna framstår som frågetecken. Bosse meddelar vidare att blommister i Harlem sålde turbanlilja i ett sortiment om 100 lökar, i vilket påstods ingå 30-35 varianter av turbanlilja. Här tillägger Bosse, att man inbegripit även 'L. pomponium' och 'L. martagon' med respektive varianter i utbudet. Det är i sammanhanget intressant att studera hur Bosse beskriver krolliljan (s. 403f.), och vad som ansågs höra till denna liljas hägn. Beskrivningen av själva blommorna är fullt igenkännlig för arten, med tillbakarullade kronblad i en pyramidal blomställning och röd, ibland fläckad, blomfärg. Därefter kommer en uppräknig av varianter i en mängd färger, samt en fylld form: "Variirt mit weissen, purpurrothen, gefüllten, gelben, goldgelben, orangefarb. u. hellrothen Blumen". Dessa skall ha saluförts i Haarlem, Hamburg, Cassel m fl. Även här förundras man över de påstådda färgerna orange och gult.

Sammanfattningsvis visar Bosse med sina beskrivningar hur knappast någon av de nu berörda arterna med turbanformade blommor hölls skild från de övriga arterna i litteraturen. Av detta sluter vi oss till att Grönsöös rekvirerade 'Lilium pomponium' i vit och gul variant kan ha varit allt möjligt utom kanske just en äkta *Lilium pomponium*.

^{LXIII} 'Leucojum plicatilis' omnämns även i växtlista IV. Med detta taxon avses utan tvekan *Galanthus plicatus* (veckad snödroppe). Att man noterat denna snödroppe som en 'Leucojum' torde ha berott på en felskrivning, inte så mycket från Grönsöös sida, utan från leverantörens. James Booth & Söhne saluförde den korrekt under perennsortimentet 1840 och 1842 som 'Galanthus plicatus', utan tysk benämning. 1843 salufördes den via fröfirman J. G. Booth & Co. som 'Leucojum plicatilis' (*neue sehr grosse* – ny, mycket stor), tillsammans med övriga *Leucojum*-taxa. I samma lista erbjöds på annat ställe *Galanthus* (snödroppe), både den vanliga och den fyllda formen. (Prislista: "Preise für den Herbst 1843, Harlemer Blumen-Zwiebeln", in der Samen-Handlung von J. G. Booth & Co., Hamburg).

Detta var en av många och upprepade sammanblandningar i äldre botanisk och hortikulturell litteratur mellan taxa i släktena *Galanthus* (snödroppe) och *Leucojum* (snöklocka). Se exempelvis Kenneth Lorentzons artikel *Vem känner den älskliga vårlevkojen?* i *Trädgårdsamatören*

nr 1993:2, där han belyser vilka arter som med säkerhet eller sannolikhet i äldre tider sorterat under släktnamnet *Leucoion*.

En exposé över flera länders nomenklatur och sammanblandning av snödroppe och snökllocka finns i Lyttkens (del 3, [1911–1915] 1981, s. 1283–1290). Det som möjligen förvånar i Grönsöös fall är den sena tidpunkten – det var trots allt 1840-tal. Lorentzon påpekar i sin artikel att förvirringen mellan släktena får sitt slut i och med Linnés nomenklaturarbete i *Species Plantarum* 1753/1759). Enligt Lyttkens och Lorenzons respektive genomgång av litteratur rörande denna fråga borde en förväxling mellan de vetenskapliga släktnamnen *Galanthus* och *Leucojum* inte ha skett så sent som 1842. Så skedde alltså ändå, i den separata listan över lökar från Haarlem, dock ej i de ordinarie katalogerna från James Booth & Söhne 1840 och 1842.

^{LXIV} Med anledning av den redan nämnda sammanblandningen mellan släktena *Galanthus* och *Leucojum* förtjänar den växt som uppges vara en dubbel- eller fylldblommig snökllocka i Grönsöös växtlista II 1842 särskild uppmärksamhet. Det var vid den aktuella tiden inte bara snödroppen som såldes i både enkel och fylld form, utan även snökllockan. Medan den fyllda snödroppen är vanlig och ofta sedd som kvarstående idag, är den fyllda snökllockan försvunnen. Men den var vid denna tid beskriven och spridd i flera länder. De tidigaste uppgifterna jag funnit om den är dels i en tysk priskurant från 1832 där den beskrivs som 'Leucojum vernum fl. pl.', dels i Loudon's *Hortus Britannicus* (1830, First Additional Suppl. [1832], s. 592); där den noteras som 'Leucojum vernum multiplex Penny full-flowered ... gardens'. Inget introduktionsår el. dyl. anges där. Georg Penny var Botanical cultivator vid Epsom Nursery, och var sannolikt den som först upptäckte den bland sina odlade snökllockor. Den ovan nämnda priskuranten var "Preis-Courant von Blumen-Zwiebeln aus Haarlem /.../" 1832.

Den återkommer sedan i svensk och utländsk litteratur. I Bosse (del 2, 1841 s. 390) omnämns en snökllocka med fyllda blommor, James Booth & Söhne saluförde den 1840 och 1842 som 'Leucojum fl. pl.'. Lilja nämner i sin *Handbok i de odlade vexternas flora och deras kultur* (första häftet, 1842, s. 74) en varietet av *Leucojum vernum* "med dubbla vackra" blommor. I *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, s. 184) noteras en *Leucojum vernum* 'Multiplex', med trädgårdsursprung. Odlingen var spridd, den förekommer exempelvis i den belgiska priskuranten *Prix Courant de Louis Van Houtte /.../* Gand (Gent), 1849–1850. Vid Kew Gardens fövaras ett herbarieexemplar av en fylld form, "Leucojum vernum flore pleno", inlämnat 1892 av James Allen. Sannolikt var samtliga ovan nämnda taxa ett och detsamma.

^{LXV} Något förvånande har man så sent som vid den här aktuella tiden – 1840-talet – slagit ihop en *Hemerocallis*-art och en *Hosta*-art under det gamla gemensamma släktnamnet *Hemerocallis*. Det rör sig för det första om två skilda arter här – något som först inte var alldeles självklart. Normalt särskiljs arter och även varieteter noggrant i Grönsöös växtlistor genom att växtnamnen skrivs under varandra med nedflyttningstecken för gemensamma släkt- eller artnamn. I det här fallet har man istället skrivit ihop två 'Hemerocallis' [fulva och alba] så att det nästan kan tolkas som ett enda taxon med brunröda och vita blommor. Så är det inte, det är i stället fråga om dels den vanliga brunröda dagliljan, *Hemerocallis fulva* (L.) L., dels den ömtåliga doftfunkian, *Hosta plantaginea* (Lam.) Asch., förr även kallad bland annat 'Hemerocallis alba' och andra synonyma namn under några decennier närmast före 1840-talet. Vid tiden omkring 1840 visar en del hortikulturell litteratur att man övergivit släktnamnet *Hemerocallis* för *Funkia* [numera *Hosta*], medan andra hängde kvar i den föråldrade namngivningen. Laurells bok *Handbok i svenska trädgårds- och blomsterskötseln* från 1841 (s. 233–

234) noterar ett fåtal taxa under släktet *Hemerocallis*, däribland både '*H. fulva* L.' och '*H. alba* W. (*japonica* Thunb.)', med efterföljande beskrivning av utseende och ömtålighet hos den art som idag heter *Hosta plantaginea*. Denna bok finns i Grönsöo privata bibliotek och hovmarskalken har noterat i kanten för både '*H. alba*' och '*H. fulva*' att han fått dem [efter att ha rekviderat dem]. Bosse å andra sidan (del 2, 1841 s. 119–129, 254f) som också användes av hovmarskalken i eget bruk på Grönsöo, har hunnit bryta ut doftfunkian från *Hemerocallis* genom att under rubriken *Hemerocallis* hänvisa ett antal taxa, däribland '*Hemerocallis alba*', till släktet *Funkia*, där han presenterar arten som '*Funkia alba* Andr.' jämte ett antal synonymer. För en god redogörelse med synonymer, tidsangivelser och litteraturreferenser, se Nils Hylanders *The Genus Hosta in Swedish Gardens, With Contributions to the Taxonomy, Nomenclature and Botanical History of the Genus*, (1954, s. 414f). På s. 337f redovisar Hylander belägg för sitt budskap att släktet *Hosta* alltför länge och på felaktiga grunder har sammanförts med *Hemerocallis* i trädgårdslitteraturen.

^{LXVI} IPNI 060503 uppger det nu gällande namnet *Racosperma alatum* (R.Br.) Pedley med hänvisning till litteratur från 2003 och med länk till det förutvarande namnet *Acacia alata* R.Br. *Acacia alata* förtecknas i *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, s. 1) och beskrivs där som en gulblommande buske introducerad 1803 från New Holland. Den uppges vara lämplig för växthusodling.

^{LXVII} Enligt *RHS Horticultural Database* är *Bomarea edulis* ett accepterat namn, med synonymen '*B. hirtella*'. Grönsöos klängande '*Alstroemeria hirtella*' tillhör *Bomarea edulis* idag.

^{LXVIII} Den amaryllisväxt som gick under namnet '*Amaryllis johnsonii*' eller '*A. x johnsonii*' torde numera ses som ett hybridkomplex tillhörande släktet *Hippeastrum*, där olika hybrider och kloner figurerar som *Hippeastrum x johnsonii*. Föräldraarterna uppges i flera källor vara *Hippeastrum reginae* och *Hippeastrum vittata*. Den kallas på engelska St. Joseph's lily och tillhör de hårdigare representanterna inom släktet. Det skall tilläggas, att synonomiken och IPNI:s uppgift 080805 om att '*Amaryllis johnsonii* Bury' är synonym med *Hippeastrum solandriiflorum* inte har kunnat beaktas här, och att den amaryllis som beställdes till Grönsöo inte kan anses fullt utredd.

^{LXIX} I bestämningen av Grönsöos '*Agapanthus multiflorus*' har jag fått hjälp genom en diskussion med Graham Duncan, Specialist Horticulturist, Sydafrika, personliga meddelanden, ett flertal 070426. Nedanstående resonemang grundar sig på Duncan. Litteraturhänvisningarna är Duncans, och jag har alltså inte studerat dessa källor själv. Grönsöos '*Agapanthus multiflorus*' är sannolikt identisk med underarten *orientalis* Leighton, som tillsammans med underarterna ssp. *praecox* och ssp. *minimus* (Lindl.) Leighton utgör arten *A. praecox* Willd. (Afrikas blå lilja). *A. praecox* Willd. ssp. *orientalis* Leight. är idag vanlig i handeln och utgör ett ogräs i bland annat södra Australien. Enligt F. M. Leightons taxonomiska revision av släktet *Agapanthus* 1965 är *A. multiflorus* ett så kallat *nomen nudum* eftersom inget exemplar har bevarats och därmed saknar vetenskaplig beskrivning kopplat till ett exemplar av växten. I publikationen "Kunth, Enum. 4, 480" står att '*A. multiflorus*' är en robustare variant ["typ", ej varietet i svensk botanisk betydelse] med 60–80 blommor och bredare blad. Därmed skulle det vara uteslutet att '*A. multiflorus*' är identiskt med arten *A. africanus* (L.) Hoffmanns, som inte har den sortens rikliga blomning.

IPNI 070424 upptar ett enda taxon *Agapanthus umbellatus* Willd., med referens till Enum. Hort. Berol. 353. Därtill anges, utan referens, att denna är lika med [*Agapanthus*] *umbellatus*.

Detta är rimligen endast riktigt i det fall man avser '*A. umbellatus* auct. non L'Hér', som felaktigt har använts för arten *A. praeox* Willd. (Afrikas blå lilja). *A. umbellatus* L'Hér är en annan art och äldre synonym till det nu gällande namnet *A. africanus* (L.) Hoffmanns.

^{LXX} '*Brugmansia lutea*' salufördes som planta av James Booth & Söhne 1840. I bestämningen av Grönsöös '*Brugmansia lutea*' har Monika Gottschalk och Dr. Alistair Hay i American Brugmansia and Datura Society, (ABADS) varit behjälpliga (personliga meddelanden, e-post 24, 25 och 26 april 2007). '*Brugmansia lutea*' är enligt Gottschalk och Hay ett ogiltigt namn för en gul variant av röd änglatrumpet (*B. sanguinea* (Ruiz & Pav.) D.Don). IPNI 060504 uppger som enda referens för '*Brugmansia lutea* Hort.' en artikel i *Gardeners' Chronicle* (1888). Artikeln är kortfattad och en slags efterlysning ("What is this plant, and why is it so rare, compared with *B. suaveolens* and *sanguinea*?"). Författaren beskriver minnen från sin egen odling av '*Brugmansia* (*Datura*) *lutea*', som tyvärr blev kortvarig. Vidare konstateras i artikeln, att den gula brugmansian inte var omnämnd i "Dictionary of Gardening", som för tillfället var under press (*Gardeners' Chronicle*, Jan. to June 1888, vol III, s. 404).

Den moderna nomenklaturen kring bland annat *Brugmansia sanguinea* var. *flava* diskuteras i artikeln *Nomenclature notes on Brugmansia* (Shaw, 1999). Huruvida denna 'flava' är densamma som 1840 års 'lutea' är för mig obekant. Det skall tilläggas här, att det förefaller ha funnits en annan gul Brugmansia i omlopp under 1840-talet – i *Paxton's Botanical Dictionary* (ny ed. 1849, suppl. s. 10) noteras en '*Brugmansia suaveolens flava*' med svavelgula blommor. Oavsett den taxonomiska hemvisten, lär Grönsöös gula brugmansia ha varit en stor nyhet.

^{LXXI} Grönsöös '*Calceolaria chilensis*' var sannolikt betälld som planta från James Booth & Söhne, men återfinns inte bland toffelblommorna i katalogen 1840. Bosse (del 1, 1840, s. 421-427) beskriver en mängd arter och kultivarer av toffelblomma. Han noterar inte '*C. chilensis*' som en art utan som en guldgul kultivar. IPNI 081005 anger under "notes" utan referens att '*C. chilensis* Lindl.' = *C. dentata*. *C. Chilensis* Lindl. är beskriven i *Botanical Register* 1832, vol. 17, nr. 1476). IPNI visar också att '*C. chilensis*' publicerades 1907 under namn av *Calceolaria ascendens* Lindl. var. *chilensis* (Lindl.) Kraenzl. Hur dessa taxa förhåller sig till varandra är för mig oklart, liksom huruvida Grönsöös '*C. chilensis*' var en vild art eller ej.

^{LXXII} Se kommentar om detta taxon i växtlista VI.

^{LXXIII} Noteringen om att Grönsöös exemplar har dubbla [fyllda] blommor visar att det inte är den vilda arten utan en fylldblommig kultivar som inköpts. Eldklerodendrum ses ibland med det snarlika namnet eldklerodendron.

^{LXXIV} Att detta taxon numera tillhör släktet *Disocactus* är nog tveklöst. Osäkerheten ligger i arttillhörigheten. I äldre trädgårdslitteratur särskiljs en kaktus *speciosus* och en *speciosissimus*, vilka förefaller ha varit mycket lika eller synonyma. Min tolkning är att de bägge förts samman under det nu gällande namnet *Disocactus speciosus* (Cav.) Barthlott (solkaktus). N. J. Ericsson beskriver i sin *Handledning vid blomsterodling i boningsrum* (1855, s. 58) om "[Cereus] *C. speciosissimus* DC." att dess vackra blommor är scharlakansröda med blåviolett centrum och vita ståndare. Den sågs enligt Ericsson "nästan i hvarje fönster" och förekom allmänt under namnet '*Cactus speciosus*'. I James Booth & Söhnes katalog 1840 noteras de som synonymer: '*Cereus speciosissimus* (*speciosus*)', och därtill räknas en mängd

kultivarnamn upp. Bosse (del 1, 1840, 523f) noterar också 'C. speciosissimus' som synonym med 'Cactus speciosus Hort.' och beskriver en mängd hybridformer som fanns i omlopp redan då. Se även Lilja (1839, tillägg s. 160, samt 1840, s. 34).

^{LXXV} Föreliggande taxon 'Datura arborea' kan ha betecknat minst tre skilda taxa vid denna tid. Lange (1999, s. 114f) menar att arten 'D. arborea L.' (numera *Brugmansia arborea* (L.) Lagerh., liten änglatrumpet) knappast odlats i Danmark, utan hänvisar till 'D. candida' och 'D. suaveolens', eftersom bägge dessa har gått under namnet "D. arborea". Dessa taxa heter numera *Brugmansia* x *candida* Pers., änglabasun samt *Brugmansia suaveolens* (Willd.) Bercht. & J.Presl., änglatrumpet.

^{LXXVI} Se samma taxon i växtlista V

^{LXXVII} Enligt USDA Plants Database 081004 är 'Eschscholzia californica Cham. var. crocea (Benth.) Jeps.' synonym till det gällande vetenskapliga namnet *E. californica* Cham. ssp. *californica*; jmf. IPNI, sökord 'Eschscholzia crocea Benth.' 'E. crocea' finns beskriven och avbildad i *Botanical register* (1835, vol. 20, nr. 1677).

^{LXXVIII} Se kommentar angående *Eschscholzia* i växtlista I.

^{LXXIX} Se kommentar i not om 'Helichrysum macranthum' i växtlista I.

^{LXXX} Enligt växtlista II förefaller en fuchsia med artpitetet 'coccinea bicolor' ha beställts och troligen också levererats från James Booth & Söhne. Ingen fuchsia med namnet 'coccinea' eller 'coccinea bicolor' salufördes dock enligt katalogen 1840. Kanske levererades den vid sidan om det ordinarie sortimentet. Det rörde sig eventuellt om det taxon som idag heter *Fuchsia coccinea* Dryand., med ursprung i södra Brasilien., men frågetecknet gäller exempelvis en uppgift i Bosse (del 2, 1841, s. 113) som noterar 'F. coccinea Ait., Scharlachrote F.' från Chile, Magellanska sundet. Därtill uppges synonymer, bland annat 'F. magellanica Lam.' som är ett ännu idag gällande namn (*F. magellanica* Lam., scharlakansfuchsia), med ursprung i Chile och Argentina.

Bosse hänvisar i synonymiken också till en beskrivning och illustration i Curtis' *Botanical Magazine* vol 3, t. 97, 1789, som synonym till 'F. coccinea Ait.'. Enligt uppgift (notes) i IPNI 080917 är denna illustration i Curtis's Bot. Mag. lika med 'F. macrostemma'; detsamma gäller enligt IPNI och SKUD *F. magellanica* Lam., som således är synonym med det äldre namnet 'F. macrostemma Ruiz. & Pav'. Lilja (1939 s. 54 samt suppl. 1840 s. 26) kallar 'F. coccinea Aiton' för Smalbladig Fuchsia och 'F. macrostemma Ruiz och Pavon' kallar han Storkronig Fuchsia. Det skall tilläggas att Booth saluförde 'F. macrostemma' enligt katalog 1840. Det är tyvärr omöjligt att här ytterligare försöka reda ut hur de ovan refererade uppgifterna och deras källor skall tolkas med avseende på Grönsöös fuchsia 'F. coccinea (bicolor)'.

^{LXXXI} Av Grönsöös lista att döma beställdes Grönsöös 'Fuchsia fulgens' troligen som planta. Den salufördes vid samma tid även som frö. *Fuchsia fulgens* beskrivs och illustreras i *Paxton's Magazine of Botany* (1838, vol. 5, s. 221), och sägs där ha introducerats från Mexico till Storbritannien (London) så sent som hösten 1837. Den blev omedelbart uppmärksammas och förutspås i beskrivningen få en snabb spridning. Samma år illustrerades den också i *Botanical Register* 1838, vol. 24, nr. 1). Medan det svenska namnet spikfuchsia alluderar på blommans

smala form, var det dess lysande korall- eller laxröda färg som gav den det engelska namnet ”brilliant fuchsia”.

^{LXXXII} Vilken art och eventuell färgform det är fråga om här är oklart. Någon motsvarighet till ’*Hibiscus rubra*’ som enskild art har jag inte funnit, men det saknas förvisso inte röda *Hibiscus*-kandidater vid den här tiden; möjligen är det en *Hibiscus coccineus* Walt. (scarlet rosemallow). Men det troligaste är dock att detta är samma taxon som nämns i växtlista V under namnet ’[*Hibiscus*] mosch[eu]tus’ röd’. Växtlista II och växtlista V har stora likheter i förteckningarna över *Hibiscus*. ’[*Hibiscus*] rubra’ står dessutom direkt nedanför ’[*Hibiscus*] moschu[s]tus bicolour’ i växtlista II, vilket antyder att *rubra* endast är en färgform av den föregående och inte en egen art.

^{LXXXIII} Grönsöös ’*Hibiscus palustris*’ är samma taxon som Linné noterade [under samma namn] i *Sp. Pl.* 2 (1753) s. 693f. Han noterar i samma verk, bland många andra *Hibiscus*-arter, ’*H. moscheutos*’. Idag råder det något olika bud om dessa två taxas systematik, deras inbördes relation och vetenskapliga namn. USDA Plants Database 060517 anger *Hibiscus moscheutos* L. [crimson-eyed rosemallow] som enskild art, dit en mängd synonymer är kopplade, däribland ’*H. palustris* L.’ och ’*H. moscheutos* L. ssp. *palustris* (L.) Clausen’. Man kan dock fråga sig i vilken grad dessa synonymer verkligen motsvarar *H. moscheutos* L. RHS Horticultural Database 060517 anger dels artnamnet *Hibiscus moscheutos* som ”tentatively accepted name”, (dock utan att ange auktorsnamn) dels *H. moscheutos* ssp. *palustris* som likaledes ”tentatively accepted name”. RHS skiljer alltså ut *palustris* som en underart till *H. moscheutos*. Denna *palustris*-underart är inte förtecknad i *RHS Plantfinder 2005-2006*, och förefaller alltså vara sällsynt (obefintlig?) i handeln, åtminstone under detta namn. SKUD 060517 upptar ’*moscheutos* auct. non L.’ såsom felaktigt använt om *H. Moscheutos*-gruppen (praktibiskus), som är ett hybridkomplex med *moscheutos*, *coccineus*, *militaris*. De taxa som Linné beskrev i *Sp. Pl.* 2 (1753) under namn av ’*H. palustris*’ och ’*H. moscheutos*’ nämns inte i SKUD:s ordinarie förteckning av odlade *Hibiscus*-arter, varken som gällande namn eller ogiltiga namn med hänvisning till annat taxa. Deras (knappa?) historia som odlade växter i Norden kan förklara detta. (Däremot bör den *moscheutos* som uppges ingå i *H. moscheutos*-komplexet vara den av Linné beskrivna växten under samma namn). I fråga om vetenskaplig benämning på Grönsöös ’*Hibiscus palustris*’ ansluter jag mig till uppgifterna i RHS Horticultural Database, med stöd också i USDA:s uppgifter angående auktorsnamnen.

^{LXXXIV} ’*Lobelia princeps*’ beskrivs i *Allgemeine Gartenzeitung* (1839, årg. 7, s. 298) som ’*Lobelia princeps* Nob’ med ursprung i Mexiko. IPNI 081023 hänvisar *Lobelia princeps* Otto & A.Dietr. till denna beskrivning. Den förekommer i trädgårdslitteraturen; den omnämns såsom en ny och rekommenderad växt i J. G. Booths frölista 1842, citerad i *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel* I-II, 1841-1842, s. 250f. Bosse (del 2, 1841 s. 430) upptar den som ”Fürstliche Lobelia” och refererar till *L. cardinalis* L. som den sägs stå nära (s. 425). Själva blomman beskrivs som stor, praktfull och scharlakansröd. IPNI uppgiver i en referenslös uppgift [”notes”] att *Lobelia princeps* = *fulgens*. Om det är *L. fulgens* Willd. som avses, och om noteringen i IPNI är korrekt, så bör ’*L. princeps*’ höra till det taxon som idag heter *Lobelia cardinalis* L. ssp. *graminea* (Lam.) McVaugh, praktlobelia.

^{LXXXV} Färgepitetet ’*atropurpureum*’ betyder egentligen svartröd, men det bör ha rört sig om en mörkt rosa nyans, jämför Bosse (del 2, 1841 s. 587) som upptar sorten ’*Nerium Oleander*

atropurpureum med ”mörkt purpuröda” [dunkelpurpurroth] blommor. Denna sort uppges dock ha enkla blommor medan Grönsöös motsvarighet uppges ha dubbla blommor.

^{LXXXVI} Den afrikanska arten *Polygala bracteolata* L. beskrevs av Linné i *Sp. Pl.* 2, (1753), s. 702–703 (1959, facsimil). Den avbildas och beskrivs som 'Spear-Leaved Milkwort' i Curtis's *Botanical Magazine* vol. 9–10 (1796), nr. 345. Namnet är gällande vetenskapligt namn, se African Flowering Plants Database (080813). Varken Lange (1999) eller SKUD 080901 förtecknar den, inte heller RHS Horticultural Database 080901.

^{LXXXVII} James Booth och Söhne saluförde 1840 ett flertal *Polygala*-taxa som krukväxter, däribland 'Polygala mixta', inom parentes 'Muraltia'. Huruvid detta taxon idag tillhör släktet *Polygala* eller *Muraltia* har inte utretts här.

^{LXXXVIII} Angående den synonyma användningen av namnen *Salpiglossis* och *Petunia*, se kommentar i not till 'Salpiglossis' i samma växtlista.

I James Booth & Söhnes katalog 1840 och J. G. Booth & Co:s katalog 1841 salufördes plantor och frö till flera taxa av *Petunia*, bland annat hybrider. J. G. Booth & Co saluförde 'Petunia hybrida' i en mängd färger som uppnåts via hybridisering (*in diversen Farben, weiss, roth, violett, pfirschblüthig, gestreift (...)*). I katalogen påpekas att eftersom en del sorter inte är fröäkt kan fröplantor få melerade blommor. Katalogen erbjuder 12 olika sorter, dock ej specificerade med namn. J. G. Booth & Söhne specificerar däremot en del hybrider med namn, bland annat sorten 'Earl Grey'. De salufördes styckvis som plantor.

Jämför Bosse (del 3, 1842 s. 93–95), där en något utförligare beskrivning och en del synonymik med släktet *Nierembergia* finns.

^{LXXXIX} Se kommentar för samma växtnamn i växtlista I

^{XC} Enligt James Booth & Söhnes katalog 1840 salufördes 'Rosa odorata (Thea)', och under den gruppen ytterligare 54 rosor, varav många namnsorter. Grönsöös växtlista noterar bara 'Rosa odorata théa' som krukväxt, utan namnsort.

^{XCI} Sorten salufördes av James Booth & Söhne 1840 som 'Rosa Banksie var. lutea'. Sorten går ofta under namnet 'Yellow Lady Banks', och är en form av *R. banksiae* W.T. Aiton, banksros. 'Lutea' förtecknas i SKUD 2006 utan svenskt namn.

^{XCII} Praktsalvian omges av en sällsynt mängd olika auktorsnamn. Arten kopplas ofta till den tyske botanisten Friedrich Sellow, ofta stavat Sello, (1789–1831). Efter att arten hittats i Brasilien beskrevs den av ett flertal personer i flera olika publikationer. Beroende på vilken beskrivning och publikation man lutat sig emot, växlar auktorsnamnen och källhänvisningarna (auktorer Sellow ex. Nees von Esenbeck; Ker-Gawler; Roemer & Schultes; Etlinger m fl). Jag använder mig av SKUD:s nomenklatur *Salvia splendens* Etl. (Etlinger). Arten illustreras och beskrivs i *Botanical Register* (1822), vol. VIII, tab. 687. Namnsättning och artens introduktionshistoria i europeisk odling beskrivs i Carl G. Alms inbundna anteckningar *Anteckningar om trädgårds-växter*. Maskinskrivna ark, odaterade. Boken finns vid Biologibiblioteket, Uppsala.

^{XCI} De fyra olika 'Salpiglossis' som beställdes till Grönsöö som frö var alla med största sannolikhet former av trumpetblomma, *Salpiglossis sinuata*, vilket framgår av J. G. Booth &

Co:s kataloger 1841 och 1843. Den slutsatsen vore dock inte självklar utan katalogerna. Släktnamnet *Salpiglossis* (trumpetblomma) användes vid denna tid synonymt för släktnamnet *Petunia* (petunia). I Booths frökataloger används även de tyska benämningarna 'Petunien' och 'Salpiglossen' som synonymer. 'Salpiglossis integrifolia' anges dessutom som synonym med 'Petunia integrifolia'/'P. mirabilis'. Men i övrigt särskiljs släktet i katalogens utbud. Booth saluförde frö till fyra namnspecificerade taxa av *Salpiglossis*: 'S. atropurpurea', 'S. Barclayana', 'S. intermedia' och 'S. picta'. Dessa fyra kunde också köpas i en mixad fröportion, som kunde förväntas ge en mängd färgvariationer förutom de vanliga färgformerna. Dessa trumpetblommors taxonomiska bakgrund har inte fått utrymme här, men uppgifter i bland annat IPNI (080822) och Bosse (del 3, 1842, s. 317-219) visar att samtliga torde räknas till arten *S. sinuata*.

^{XCIV} *Gladiolus cardinalis* Curtis omnämns i SKUD 070830, se även exempelvis Lange (1999), som noterar odling av arten i Köpenhamns botaniska trädgård (Botanisk Have) år 1803. Svenskt namn inte angivet i SKUD.

^{XCv} Se *Matthiola*, växtlista V.

^{XCvi} Jämför växtlista V, där ett stort antal stockrosor är förtecknade.

^{XCvii} Grönsöös "styvmorsviol" beställdes i en tid, då trädgårdsformer av vanlig styvmorsviol (*Viola tricolor* L.) var vanliga, samtidigt som den moderna pensén (*Viola x wittrockiana* Gams) hade uppstått som hybrider mellan styvmorsviol och andra, storblommiga violer. Vilken av dessa det var fråga om är inte möjligt att avgöra.

Plant- och frökatalogerna ger tveetydig information; J. G. Booth & Co:s frökatalog 1841 saluförde 'Viola tricolor maxima' under rubriken "Neues grösstblühendes Stiefmütterchen, englisches Heartsease (Pensée)". I James Booth & Söhnes katalog 1840 salufördes flera sortiment av plantor under benämningen "Grossblühende Stiefmütterchen. (Pensées.) (Viola hybrida maxima)". Upp till 60 namnsorter kunde beställas som en kollektion.

Enligt frökatalogen 1841 skulle denna nya, storblommande "pensé" ej förväxlas med den välbekanta 'Viola tricolor grandiflora'. I samma listas alfabetiska artuppräknings återfinns dels den ettåriga 'Viola tricolor' (dreif. Stiefmütterchen in allen Farben), dels den perenna 'Viola tricolor maxima' (neue, ungemein grossbl., prächtige, viele Farben / .../).

I Brent Elliots *Flora, trädgårdsväxternas kulturhistoria* ([2001] 2005) s. 74, står att den i England inhemska styvmorsviolen (*Viola tricolor*) var känd i tre färger – violett, gult, vitt – under den elisabethanska perioden, och kallades pensée eller heartsease. Under 1800-talet började växtförädlare göra hybrider mellan denna art och gulviol (*Viola lutea*), med resultat i form av plantor med stora, brokiga kronblad. Dessa fick (också) namnet penséer (*Viola x wittrockiana*). Tillbaka vid Booths katalog ser vi hur inte bara ordet pensée gavs till två olika närstående taxa, utan även namnet "styvmorsviol" (Stiefmütterchen), som hängde kvar som namn på de nya, storblommiga och moderna penséerna. Dessa salufördes bland annat som en frökollektion med 30 olika sorterade färger. En gissning är, att Grönsöös "styvmorsviol" inte var den gamla vanliga styvmorsviolen, utan den nya, moderna nyheten pensée.

^{XCviii} Under sin franska synonym 'Reine Victoria' avbildas och beskrivs den engelska sorten 'Queen Victoria' såsom den största av alla rödfrukta hallon, dessutom med förstklassig smak, i *La Belgique Horticole*, Tome VIII (1857-58, s. 29).

^{xcix} Det ”smultron” som fick namnet ’Myatt’s Eliza’ var med största sannolikhet en korsning som med modern terminologi skulle kallas jordgubbe. Den salufördes 1842 som en ny sort av James Booth & Söhne.

^c ”Smultron”- sorten ’British Queen’ (syn. ’Queen Victoria’) var med största sannolikhet en korsning som med modern terminologi skulle kallas jordgubbe. 1840 saluförde James Booth & Söhne denna i sin katalog under namnet ’Queen Victoria’. Den kom sist i raden av 67 sorters jordgubbar/smultron (*Erdbeeren*), och beskrevs som en alldeles särskild praktsort. Det var den enda sorten som gick att köpa per styck, de övriga salufördes i dussin och hundratal. I 1842 års katalog salufördes den under namnet ’British Queen’, och den var alltså den enda sort som gick att köpa styckvis. Den beskrevs nu som den undantagslöst bästa sorten. Den hade dock fått sällskap av ännu en av Myatt’s nya introduktioner: ’Myatt’s Eliza’, som beskrivs ovan.

’British Queen’ introducerades 1840 av Mr. Myatt of Deptford, och blev hans mest uppskattade sort. Den var söt och välsmakande, och dominerade marknaden under ett halvt sekel. Den ansågs ännu vid 1900-talets början som värdefull, men noterades också för sin dåliga hårdighet. Se uppgifter i Bunyard, ”The History and Development of the Strawberry” i *Journal of the Royal Horticultural Society*, vol. 39 (1914) s. 548; Bunyard, *A handbook of Hardy Fruits, Stone ad Bush Fruits, Nuts Etc.* (1925) s. 239; Darrow, *The Strawberry* (1966), s. 81f. Det skall också nämnas här, att en sort ’Victoria’ kort omnämns i Eneroth & Smirnoff, *Handbok i svensk pomologi*, ny upplaga, del V (*Sydfrukter /...*), (1902) s. 174. Denna sorts identitet i förhållande till ’British Queen’ har inte kunnat fastställas.

^{ci} *Salvia tubifera* Cav. är ett accepterat namn i *RHS Horticultural Database* 080822, och förekommer i flera moderna källor. Den noteras inte i Lange (1999) eller i SKUD 080822. Svenskt namn har inte hittats. Leverantören James Booth & Söhne hade skickat med den på köpet till Grönsö, arten var vid tillfället sannolikt helt ny i sortimentet eftersom den inte förekommer i katalogerna 1840 eller 1842.

IPNI 060504 ger endast ett svar, och det är *S. tubifera* Cav. *Salvia tubifera* är ett accepterat namn i *RHS Horticultural Database* 060504, men upptas inte i SKUD 060504. Den upptas inte heller i Lange (1999). Dess spridning i Norden torde ha försvårats av dess sena blomningstid på året och kravet på växthusodling eller skyddat läge utomhus. Den hade inte heller rekviderats aktivt till Grönsö, eftersom den på växtlistan är antecknad under rubriken ”fått på köpet av J. Booth”. 1841 är den presenterad i såväl *Paxton’s Magazine of Botany*, vol. 8, s. 188 (text) som i *Botanical Register* vol. 27, nr. 44. (text och färgill.)

^{cii} ’Goldfussia glomerata’ beskrivs och illustreras exempelvis i *Paxton’s Magazine of Botany* vol. 8 s. 121 (1841). Den hade då funnits i bara 3–4 år i England, och var fortfarande en raritet 1841. Det är enligt IPNI 080708 samma taxon som *Strobilanthes glomeratus* (Nees) T. Anderson. Den förefaller vara sällsynt som prydnadsväxt idag. Den förekommer inte i vare sig SKUD eller i *RHS Horticultural Database* 080708. *Strobilanthes glomeratus* är noterad i LIVCOL (Living Plant Collections Database, *National Botanical Garden of Belgium*) 080708, och den uppges vara i odling i den botaniska trädgården, Meise, Belgien.

^{ciii} Se APNI 060515. *E. heteronema* är inte noterad i *RHS Horticultural Database* 060515, inte heller i Lange (1999), som däremot noterar ett flertal andra arter av *Epacris*.

^{civ} Den röd- och vitstrimmiga sorten 'Caryophylloides' omnämns i flera volymer av Joseph Paxton's *Magazine of Botany* vol. 1-16, 1834-1849). I vol. 4 (1838, s. 165) introduceras den som en oumbärlig nyhet under rubriken "New and rare plants in flower in the leading nurseries and private gardens in the vicinity of London". Den beskrivs som den bästa och vackraste medlemmen i *Antirrhinum*- släktet, och dess likhet med en fulländad [trädgårds]-nejlika har gett sorten dess namn. Samma år, men i volym 5, s. 55, beskrivs och illustreras den bland de utvalda illustrerade växtpresentationerna.

^{cv} 'Antirrhinum majus eximium' noteras i J. G. Booth & Co:s frölista 1843, som fyrfärgad och praktfull. Redan 1842 hade den kommit som en nyhet enligt frölista, delvis återgiven i *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel* (Gumælius red., del II, 1842, s. 250). 'A. majus eximium' beskrivs i den svenska översättningen som flerfärgad, praktfull (jämför latinets *eximius-a-um*: utomordentlig, utmärkt, ovanlig). I den tyska frölistan står dock fyrfärgad (vierfarb.), och den kan därför förväntas vara samma taxon som den samtida fyrfärgade nyheten 'Antirrhinum majus quadricolor', beskriven i *Paxton's Magazine of Botany* (1843, vol X, s. 197).

^{cvi} 'Fuchsia fulgens dependens' köptes som frö till Grönsöo. Den betecknas som en "ny skön varietet" i J. G. Booths & Co frölista 1842, enligt citat i *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel* (Gumælius red., del II, 1842, s. 250). Den salufördes redan 1840 som planta av James Booth & Söhne till ett flera gånger högre pris i jämförelse med arten. Bosse (del 2, 1841 s. 114-115) förtecknar samma taxon som en nedhängande varietet, 'dependens Hook (tuberosa)' av *Fuchsia fulgens* Lindl. (spikfuchsia).

^{cvi} 1842 erbjöd J. G. Booth & Co. flera nyheter inom släktet *Ipomoea* enligt utdrag ur katalogen, återgivet i *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel* (Gumælius red., del II, 1842, s. 250f). Bland Booths "nyare och nyaste blomsterslag" fanns "Diverse annuella *Ipomoea*", nämligen "azurea, formosa, leucantha, rubra coerulea (präktig), pinnatifida och tricolor". Samtliga taxa inom *Ipomoea* och *Convolvulus* som återfinns i Grönsöos listor fanns i J.G. Booths sortiment 1843. Som underlag för tolkningen av särskilt två *Ipomoea*-taxa i Grönsöo-listorna ges ett utdrag ur Booths frökataloger 1841 och 1843 nedan.

1841

267 Convolvulus majorhochrankende Winde, in vielen schönen Farben.
268 [Convolvulus] tricolor niedr. dreifarb. Winde.
439 Ipomoea Nilprächtige, himmelblaue
441 [Ipomoea] purpurea fl. div. (Convolvulus major) vielfarbige Winde

1843

570 Convolv. purpur. (Ipomoea)hochrankende Winde, in vielen schönen Farben
571 [Convolv.] tricolorniedr. dreifarb. Winde
572 [Convolv.] ----- albaweisse niedrige Winde
748 Ipomoea azureahimmelblaue Winde
754 [Ipomoea] Nilschöne hellblaue
756 [Ipomoea] purpurea fl. div.(Convolvulus major) hochrankende, in vielen Farben
767 [Ipomoea] -----rubro-coer.....roth purpurne, extra schön.
759 [Ipomoea] tricolordreifarbige hochrankende

'Ipomoea azurea', vars blommor enligt katalogens beskrivning var himmelsblå, salufördes alltså 1843 *jämte* 'Ipomoea Nil', som detta år beskrevs som ljusblå men himmelsblå år 1841. 'Ipomoea azurea hort.' är noterad som synonym till 'Ipomoea Nil Roth' i *Vilmorin's Blumengärtneri* 1896 (ed. 3. band I, s. 710).

^{CVIII} Det taxon som beställdes under namn av 'Ipomoea rubra coerulea' skulle enligt nu rådande uppfattning om synonymik (se exempelvis SKUD) samstämmigt ha tolkats som *Ipomoea tricolor* Cav., (blomman för dagen) vars tidigare namn var 'Ipomoea rubrocaerulea Hook.' Men med hänvisning till vad Booths katalog 1843 anger om "sin" 'Ipomoea rubra coerulea' enligt referat i ovanstående not, tycks man i detta fall ha avsett en purpurrod form av purpurvinda (*Ipomoea purpurea* (L.) Roth. Denna tolkning görs av fyra skäl: Dels har man i katalogen tydligt särskilt 'Ipomoea tricolor' och 'Ipomoea rubro coer[ulea]' vilket indikerar att man avsett två olika taxa; dels står epitetet 'rubro coer[ulea]' inskjutet under artnamnet '[Ipomoea] purpurea fl. div', vilket indikerar att man avsett en selekterad färgform från arten; dels är 'rubro coer[ulea]' i katalogen skrivet med expanderade bokstäver, vilket indikerar en selektion – en "sort", snarare än ett artepitet; dels stämmer färgbeskrivningen *roth purpurne* mindre bra med den blå eller möjligen rödblå färg som förknippas med *Ipomoea tricolor* Cav. Katalogens beskrivning "trefärgad" stämmer dessutom väl in på *Ipomoea tricolor* Cav., vilket ju också artepitetet *tricolor* antyder för den vanligen blå eller blåaktiga blomman med gult och vitt centrum.

^{CIX} Denna art avbildas med utvikbart extra stort utrymme i *Botanical Register* 1829, vol. 15 nr 1270 under namnet 'Penstemon speciosus' Shewy [Showy] Penstemon. Både utrymmet och namnet antyder vad som beskrivs här: en himmelsblå spektakulär art av *Penstemon*, numera också kallad royal Penstemon [beardtongue]. Denna nordamerikanska art har sannolikt varit ovanlig i svensk kultur; den omnämns inte i *Kulturväxtlexikon* (1998) eller SKUD 060512, inte heller i Lange (1999). Lange påtalar att ett antal *Penstemon*-arter introducerades i Danmark, salufördes en tid (eventuellt som importerat frö) och försvann därefter från både marknaden och trädgårdarna, särskilt under 1850- och 1860-talen. Inte heller bland dessa försvunna arter nämns alltså *P. speciosus*. RHS Horticultural Database 060512 uppger 'Penstemon speciosus' (utan auktorsnamn angivet) som "tentatively accepted name", och den saluförs inte som ren art. Vari tveksamheten i fråga om namnsättningen består är oklart, men det namn jag anger som vetenskapligt namn är fortfarande *P. speciosus*, beskriven av Douglas [ex. Lindl], vilket också är det namn som används av USDA Plants Database 060512.

^{CX} 'Geum coccineum' har i handelsträdgårdarna ofta felaktigt använts som namn för en annan saluförd art – nämligen den chilenska arten *Geum chiloense* Balb. ex. Ser., ibland stavad 'G.chiloense' eller kallad G. Quellyon'. *Geum coccineum* är emellertid namnet på en annan, grekisk, vildart: *Geum coccineum* Sibth. & Sm, (röd nejlikrot), se Hylander (1948, s.146f), Bosse (del 2, 1841 s. 169) samt *Die Gartenstauden* (Wehrhahn, 1931 s. 616). Färgangivelser och såråd på Grönsöös växtlista III visar att man beställt 'Geum coccineum' samt 'Geum Chiloense' som frö, ej som plantor, vilka samtidigt salufördes av James Booth & Söhne. Eftersom frökatalogen respektive Grönsöös växtlista noterar 'Geum coccineum' och 'Geum Chiloense' samtidigt, lär det denna gång inte ha varit fråga om en namnförbistring. Grönsöös 'Geum coccineum' torde verkligen ha varit den grekiska vildarten, i katalogen 1841 kallad sharlakansröd, i katalogen 1843 kallad cinnoberröd. Grönsöös 'Geum Chiloense' var den

chilenska vildarten *Geum chilense* Balb. ex. Ser.; i katalogerna kallad högröd, och i katalogen 1843 försedd med det alternativa namnet 'Quellyon'.

^{CXI} En fylldblommig variant av 'Geum chilense' – 'Geum chilense fl. pl.' noteras i 1842 års frökatalog från J. G. Booth & Co., vilken delvis återges i *Tidskrift för trädgårdsodling och blomsterskötsel* I-II (1841-42, del II s. 249ff). Den svenska tidskriften delgav den svenska läsekretsen de "nyare och nyaste blomsterslag" ur Booths katalog som särskilt förtjänade uppmärksamhet. Året innan, 1841, fanns ingen notering om en fylldblommig varietet, endast arten. Året efter introduktionen, 1843, omnämns den konstigt nog inte heller. Möjligen hade det att göra med dålig erfarenhet av sortäktheten från frösådder. Ang. den fyllda formen, jmf. exempelvis uppgift i *Die Gartenstauden* (Wehrhahn 1931, s. 616) om den halvfyllda varieteten 'var. plenum hort', dit även kultivaren 'Mrs. Bradschaw' räknades; ännu i vår tid uppskattad för sina karminröda, stora och halvfyllda blommor.

^{CXII} Sannolikt är det fråga om dvärglupin, *Lupinus nanus* Dougl. [ex. Benth.]. Se IPNI 060515 och *USDA Plants Database* 060515. Tveksamheten ligger i det faktum, att en 'Lupinus nanus aukt. non Douglas' har figurerat felaktigt om en annan lupin – *L. pubescens* Lindl., sommarlupin. Se SKUD 060515.

^{CXIII} Den storblommiga variant av *Scabiosa atropurpurea* L. som idag upptas i SKUD 070105 med epitetet 'Grandiflora' är rimligen lik den som 1841 salufördes under namnet *Scabiosa atropurpurea grandiflora* [grossblumige Scabiosen] enligt J. G. Booth & Co:s frölista.

^{CXIV} Angående tveksamheten kring identifieringen av denna lilja, se kommentar till '[Lilium] Pomponicum' i växtlista II.

^{CXV} Angående tveksamheten kring identifieringen av denna lilja, se kommentar till '[Lilium] Pomponicum' i växtlista II.

^{CXVI} Eftersom arten som avses här med största sannolikhet är en *Fritillaria*-art, *Fritillaria camschatcensis* (L.) Ker Gawl., är nedflyttningstecknets betydelse osäker i detta fall. Sannolikt räknade man dock arten till släktet *Lilium* när listan skrevs, och artens placering mitt ibland de övriga *Lilium*-representanterna pekar också på detta. Sekvensen med *Lilium*-arter bryts med 'Röda kronliljor' som tolkas som *Fritillaria meleagris* L., kungsängslilja.

^{CXVII} Den art som tidigare benämnts 'Lilium camschatcense', se exempelvis Linné [1753]/1907, s. 302-303, tillhör nu släktet *Fritillaria* och har namnet *Fritillaria camschatcensis* (L.) Ker Gawl., svart klocklilja. Se exempelvis Wallace, 1879, Chapter X, Supplement to the synopsis, "Species formerly grouped with lilies, but now placed among the Fritillaries", s. 184-185.

^{CXVIII} Att 'kronliljor' är kungsängslilja, *Fritillaria meleagris* L. är med hänsyn till de uppgifter som ges i växtlistan otvetydigt. 'Kronlilja' är ett svenskt namn som förekom parallellt med flera andra svenska namn för arten under hela 1800-talet, se exempelvis Samuel Liljeblds *Utkast till en svensk flora* (1816, 3:e ed, s. 185), där han anger 'kronlilja' som synonym med släktet *Fritillaria*, och under denna rubrik noterar 'F. imperialis (Kejsar-Kron-Lilja)' samt '[F] Meleagris (Dampels-Kr.)' = *Dampelskronlilja*. Denna uppges hos Liljebld växa ymnigt vid Uppsala [på Kungsängen], därav namnet kungsängslilja. Redan i Liljeblds andra upplaga (1798) fanns

namnet *Kronlilja*, jämte namnet *Damspelskrona*. I den tredje upplagan lade ha till namnet *Kungsängs-lilja*. Se Lyttkens *Svenska växtnamn* s. 1292-1293, för utförligare referenser och utredning om kungsängsliljans många synonyma namn. Under rubriken "Liljelökar" i Grönsöös växtlista IV är kronliljorna de enda som uppges komma från Uppsala (1842), de övriga är, med undantag för ett par arter utan referens om härkomst, noterade från Hamburg (J.G.B. och J.B.). Uppenbarligen har man selekterat lökar av den rödaktiga vanligaste formen från den vitblommande formen, att döma av växtlistans uppdelning på dels röda, dels röda och vita. Tanken att det faktiskt är fråga om en helt annan art – krolliljan, *Lilium martagon* L., har dryftats med Kjell Lundquist, Alnarp, som i sin avhandling noterar att man i Danmark vid tiden omkring 1835 kallade krolliljan för *kron(e)lilja* (Lundquist 2005, s. 148). Något belägg för det svenska namnet *kronlilja* som benämning för krollilja finns inte för den aktuella tiden, medan en modern *google*-sökning på nätet och på bilder 060509 visar, att krolliljan idag uppenbarligen förekommer under namnet *kronlilja* utanför den botaniskt vetenskapliga sfären. Kjell Lundquist menar dock, utifrån de uppgifter som ges i växtlistan, att det är frågan om kungsängslilja vid Grönsöö och inget annat (Lundquist e-mail 13 febr. 2006).

Kungsängsliljorna är de enda bland de ovan nämnda arterna i växtlistan som saknar notering om antal, och en rimlig tolkning är att man fått ett större (oräknat) antal lökar levererade från Kungsängen. Det kan dock noteras att Grönsöö idag saknar kungsängsliljor i sin flora. Familjemedlemmarna (muntligt meddelande Carl Gustaf von Ehrenheim, Jacob von Ehrenheim 060505) har heller inget eget minne av denna art längre tillbaka i tiden vid Grönsöö. Att 1800-talets kungsängsliljor inte har dröjt kvar vid Grönsöö kan ha sin grund i att de möjligen behandlades som en ren rabattväxt och därmed har försvunnit ur odling liksom många övriga prydnadsväxter i takt med minskade odlingsytor. Hade de tillåtits att utvandra från rabatterna hade de botaniskt sett kunnat finna platser att leva vidare på, med tanke på fuktigheten i marken på de extensivt hävdade områdena i parken.

^{CXIX} I växtlista IV står antecknat '6 *Galanthus nivalis*' och att den kom till Grönsöö 1942. Det rör sig troligen om den fyllda formen 'Flore Pleno'. Den fyllda formen av snödroppe nämns i växtlista II från 1842. Enligt J. G. Booth & Co.'s prislista 1843 över blomsterlökar salufördes dessutom den vanliga arten av snödroppe endast i dussin och hundratal. Den fyllda formen såldes styckvis och i dussin.

^{CXX} Frågetecknet angående detta taxon grundar sig på noteringen om att det var en *hybrid* av '*Iris Xiphioides*', engelsk iris. *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, s. 170) noterar endast arten, utan vare sig hybrider eller varieteter. I *Dykes on Irises* (1931) talas inte heller om några hybrider med *I. xiphioides* som en föräldraarten, däremot om fenomenet att arten uppvisar en avvikande färgskala i odling: förutom den i vilt tillstånd vanligtvis förekommande violettblå färgen (med gula streck på de yttre kalkflikarna), uppvisar den i kultur alla mellanformer mellan denna mörka färg över till vitt, med exemplar även i färger såsom mauve [malvafärgad] och pärlgrått (*Dykes* /.../ s. 47.). Möjligen kan det ha varit fråga om en sådan avvikande färgform på en i övrigt vanlig engelsk iris, som man misstagit för en hybrid. Tvärtom förefaller just denna art ha varit obenägen till hybridisering, i *Dykes* /.../ (s. 172), konstateras att '*I. xiphioides*', med sina speciella särdrag, inte kan spåras i andra eventuella hybrid-arter inom *I. xiphium*-gruppen, vilket föranlett författaren att utesluta '*I. xiphioides*' som potentiell anfader till någon annan iris i gruppen.

^{CXXI} Ett par frågetecken reser sig kring denna iris '*Iris sibirica* fl p', som alltså ger sig ut för att vara en dubbel- eller fylldblommig form av '*Iris sibirica*'. Frågan är vilken art som faktiskt

avses med 'Iris sibirica' här? Samtida litteratur ger signaler om att den fylldblommiga iris som beställts till Grönsö, möjligen *inte* var en strandiris, *Iris sibirica* L. En fylldblommig varietet av en "Iris sibirica" noteras förvisso i ett flertal källor:

- *Loudons Hortus Britannicus* (1830, + suppl. 1 och 2, 1832, 1839]) upptar i suppl. 2 'Iris sibirica flore-pleno' med beskrivning "double-flowered purple" och ursprung hos J. Cree, verksam vid Addlestone Nursery (s. 604). Synonym till denna iris uppges vara 'I. missouriensis pleno Hort.'.
- Liknande uppgifter finns i supplementet i *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, s. 39 [suppl.]), som noterar en fylldblommig variant av 'Iris sibirica': 'Iris sibirica flore-pleno', purpurfärgad och av kulturursprung ("gardens"). Den uppges vara synonym med 'I. missouriensis flore pleno'.
- Bosse (del 2, 1841 s. 324) uppger om *Iris sibirica* L. att den varierar med dubbla eller stora blommor.
- I *Les Fleurs de Pleine Terre* (1909, s. 545) omnämns ett par varieteter av *Iris sibirica* L.; en smalbladig (*angustifolia* Hort), och en annan, "a fleurs semi-doubles" (med semifyllda blommor), utan referens.

Ett frågetecken reses kring uppgiften om synonymen 'I. missouriensis pleno'. Arten *Iris missouriensis* Nutt. (indianiris) är en vildväxande nordamerikansk bergslevande iris, på alla sätt skild från den europeiska *Iris sibirica* L. Att det skulle vara fråga om en hybrid mellan *I. sibirica* och *I. missouriensis* förefaller inte troligt, *Dykes on Irises* (1931) upptar ingen sådan bland hybriderna eller respektive artbeskrivningar. Det enda som möjligen lutar åt *missouriensis* snarare än *sibirica* är just färguppgiften. För övrigt ges exempel i *Dykes .../*" (1931, s. 255) på multiplicering av delar i några olika irisars blomma, och att fenomenet inte är ovanligt hos dessa. Ingen bevarad historisk, fylld iris av detta slag är känd idag enligt Judy Hollingworth, North American Iris Society, e-post 3 maj 2006.

^{CXXII} 'Iris Bergii', ibland kallad 'Bergiana', fick sitt namn efter Van Berg (1872-1855), (uppgift i *Les Iris cultivés* (+ suppl. 1-2, 1923-1934, s. 20). 'Bergii' uppges ha varit en belgisk hybrid med den vilda arten skäggiris (*Iris variegata* L.) som en karaktärgivande föräldraart. *Loudon's Hortus Britannicus* (1830 + suppl. 1 och 2 [1832, 1839]) noterar 'Iris variegata De Berg' och 'Iris variegata Van de Will' som gulbruna, belgiska hybrider i suppl. 2. Liknande uppgifter finns i *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, suppl. s. 39), där de noteras som 'Iris variegata De Bergii' respektive 'Van de Will'. I en senare källa, *Les Iris cultivés* (+ suppl. 1-2, 1923-1934, s. 105) noteras 'Iris Bergii (Bergiana)' bland en mängd andra kultivarer under sektionen 'Variegata'.

Hur 'Bergii' exakt såg ut har inte gått att nå klarhet i. Inga illustrationer har hittats, trots att sorten var uppskattad och förekom i många kataloger. I *Les Iris cultivés* (+ suppl. 1-2, 1923-1934, s. 18ff) framgår att 'Bergiana' ingick i en akvarellsamling (La collection des aquarelles d'iris de Mme Philippe de Vilmorin) omfattande 288 irisplanscher, utförda under åren 1904-1909 av M. P. Séguin-Bertault. Planscherna hade presenterats vid en iris-konferens 27 maj 1922. I syfte att kunna studera planscherna kontaktades bland annat det franska sällskapet Société Française des Iris et plantes Bulbeuses (SFIB) för att höra var planschverket kunde finnas sig. Anne-Marie Chesnais (koordinator för FRANCIRIS 2007, <http://www.iris-bulbeuses.org>, e-post 15 mars 2007) svarade att hon redan förut försökt spåra akvarellerna och i detta även kontaktat familjemedlemmar ur släkten Vilmorin. Tyvärr finns inga spår av akvarellerna. I samma ärende meddelade Annie Riglet (Secrétariat ENGREF-Arboretum

national des Barres, e-post 15 mars 2007), att en familjemedlem Vilmorin meddelat henne att akvarellerna tidigare blivit uppdelade mellan ett stort antal familjemedlemmar. Där slutar spåren. Ytterligare försök att spåra en illustration av 'Bergii' har gjorts, hittills förgäves.

^{CXXIII} Jag har inte funnit några närmare uppgifter om vilket taxon '*Iris germanica versicolor*' utgjorde. Att det skulle ha varit en missuppfattning och i själva verket ha rört sig om den vilda arten brokiris (*Iris versicolor* L.) förefaller inte troligt, eftersom man i James Booth & Söhnes katalog 1842 noterar *dels* '*Iris versicolor*' till en summa av 6 Schilling, *dels* '*Iris germanica versicolor*', som beskrevs som vacker och saluförde till det väsentligt högre priset 3 Mark, 8 Schilling. Således var detta två skilda taxa. '*Iris germanica versicolor*' var tillsammans med ytterligare några '*Iris germanica*'-kultivarer (*azurea*, *pallida*, *Smithii*) nytilkommen sedan katalogen 1840.

Jag tolkar denna iris som en sannolik *Iris versicolor* L., brokiris, och sätter ett frågetecken för att det skulle röra sig om en *germanica*-varietet. Utbudet av *germanica*-varieteter vid den aktuella tidpunkten är begränsat, och jag har inte funnit någon *germanica*-varietet med epitetet *versicolor*. *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, s. 169, s. 39 i suppl.) noterar endast den vanliga blå samt i supplementet en *flore-albo*-varietet. Bosse (del 2, 1841 s. 320) upptar flera varieteter, men ingen *versicolor*. Däremot upptas en form med kulörta ränder på bladen [*fol. varieg.* mit buntgestreift Blättern], om det nu kan ha varit fråga om den, vilket jag inte finner troligt. En studie av dåtidens frö- och plantlistor kanske skulle ge svaret. Tills vidare håller jag det för troligt att Grönsöös iris var den sedan länge kända nordamerikanska arten *Iris versicolor* L.

^{CXXIV} Att det verkligen är fråga om *I. susiana* L. styrks av beskrivningen i växtlista II för samma artnamn.

^{CXXV} Se kommentar till samma taxon i växtlista II.

^{CXXVI} Detta bör ha varit den buketteranunkel som 1843 såldes av J. G. Booth & Co som 'Goldgelbe Turban-Ranunkeln'.

^{CXXVII} Detta bör ha varit den buketteranunkel som 1843 såldes av J. G. Booth & Co som 'Brennendrothe Turban- oder romanische' (Ranunkeln).

^{CXXVIII} Ranunklen 'Ophir' beskrivs i katalogerna från J. G. Booth & Co 1843 som storblommig, välluktande, mycket vacker, med färgmönstringen "hellgelb mit schwarzen Spissen".

^{CXXIX} Det framgår inte hur de 50 ranunklerna fördelade sig på antal sorter och inte heller hur de fördelade sig på de två typer av (bukett)ranunkel som beskrivs i *Fleurs de Pleine Terre* (1909, s. 924-925).

^{CXXX} I växtlista II omnämns samma taxon, med beskrivningen "svart". Svärtan i den verkliga blomman kan vi endast gissa oss till, såvitt vi inte hittar en beskrivning av just denna sort. Av *Fleurs de Pleine Terre* (1909, s. 925) framgår att en till namnet liknande sort, '*Turban noir*', var en mycket mörkt röd kultivar, medan det också figurerade en buketteranunkel av den andra typen (R. des fleuristes) under samma namn, med bruna [alt. mörka?] blommor (jmf. franskans *brune* = brun, mörk).

^{CXXXI} Med stor sannolikhet är det här sorten '*Hercule*' ('Turban blanc') av buketteranunkel. Se *Fleurs de Pleine Terre* (1909, s. 925), där denna beskrivs som helt vit, att jämföra med uppgiften i växtlista I, där samma taxon beskrivs som vit. I *Fleurs de Pleine Terre* uppdelas (bukett)ranunklerna i två skilda arter – '*R. asiaticus* Lin.' (Renoncule des fleuristes, syn. lat. '*Ranunculus hortensis* Pers, *R. orientalis* Hort., syn. franska: Renoncule d'Asie ou asiatique, Renoncule des jardins, Renoncule de Perse, Rouma), samt *R. africanus* Hort. (Renoncule Pivoine, syn. franska: Renoncule d'Afrique, R. d'Alger, R. turque/Turquie, Rouma, Turban). Dessa två typer av buketteranunkel är nu sammanförda till en art – *R. asiaticus* L. Skillnaderna mellan de två typer som särskiljs här är enligt *Fleurs de Pleine Terre* betydande, t ex är blommornas kronblad hos Renoncule Pivoine så kraftiga och många till antalet att blomman nästan är sfärisk – turbanliknande. Under goda växtförhållanden kan särskilt de första blommorna på plantan utveckla fenomenet *prolifera*, det vill säga att det ur mitten på en blomma växer upp en annan blomma som så att säga står upp ur den första. Antalet sorter som utvecklats inom denna grupp beskrivs som begränsat på grund av att de tätt fyllda blommorna inte utvecklar frö. I den andra gruppen – Renoncule des fleuristes, som har antingen fyllda eller halvfyllda blommor – noteras däremot att variationen i färgskalan är enorm (s. 924–925).

^{CXXXII} Se kommentar till samma taxon i växtlista II.

^{CXXXIII} Se kommentar till *Leucojum* i växtlista II. Eftersom många taxa och därmed ofta samma plant- eller lökindivider förekommer i flera växtlistor, förefaller det sannolikt att den snöklöcka som här enbart betecknas som en "vanlig" snöklöcka (*Leucojum vernum*) egentligen är samma taxon och samma individ(er) som i växtlista II, där den är noterad som dubbelblommande.

^{CXXXIV} I N. J. Ericssons *Handledning vid blomsterodling i boningsrum* (1855 s. 130–132) ges en översikt över den förr så detaljerade färg- och formindelningen av sommar- och vinterlövkojor. De ettåriga sommarlövkojorna indelas i a) *tyska* med glesa blommor på stjälken b) *halv-engelska* men blommorna placerade något tätare längs stjälken c) *engelska* med stjälken [stängeln] helt täckt av blommor, och en tjock, pyramidal form på plantan. Denna engelska typ anges vara den mest eftersökta.

Färgskalan, fördelat på enkla och dubbla blommor, sträcker sig från vitt till nästan svart enligt Ericsson. För [de tvååriga] vinterlövkojornas del hänvisar Ericsson till beskrivningen av sommarlövkojorna gällande "indelning och färgskiftningar", vilket väl rimligen bör tolkas som att även vinterlövkojan förekom i de ovan nämnda formerna a, b och c. Eftersom Grönsöös växtlista noterar att lövkojorna var "sommar" står det klart att dessa var ettåriga, och i detta fall av det så kallade halv-engelska slaget med ganska täta blomsterspiror. För den som vill fördjupa sig i lövkojornas variationsrikedom och indelning rekommenderas beskrivningen i *Fleur de Pleine Terre* (1909 s. 441–449) där man inledningsvis säger att det botaniskt sett [egentligen] är mycket svårt, för att inte säga omöjligt, att särskilja och beskriva alla former av sommarlövkojan. Ändå ger man sig i kast med detta, vilket man gör med avseende på plantornas höjd, form, blomningstid, storlek och de enskilda blommornas form, storlek och placering på stjälken; därtill kommer en mängd färgvariationer och så förstås jakten på de dubbla [fyllda] blommorna framför de enkla.

^{CXXXV} Stjälken på de så kallade engelska sommarlövkojorna var tätt besatt med blommor och plantan liknade en tjock pyramid. För referens, se kommentar till de halv-engelska sommarlövkojorna i växtlista V.

^{CXXXVI} Växtlistan är inte alldeles entydig, men jag uppfattar det som att man noterat en variant av sommarlövkoja med glatta blad, och att denna hade vita blommor och en pyramidal form. Enligt N. J. Ericssons genomgång av sommar- och vinterlövkojornas indelning med avseende på form och färg (1855 s. 130–132) så fanns det av både sommar- och vinterlövkojor ”en varietet med glatta, ljusgröna blad, vanligen hos oss benämnd Sjöviol”. Grönsöös lövkoja i detta fall bör alltså vara en sommarlövkoja av denna typ med glatta blad, och som i detta fall var vitblommig och av ”engelsk” typ, det vill säga den hade stjälken tätt besatt med blommor och pyramidal form. Se övriga kommentarer om lövkojorna i växtlista V.

^{CXXXVII} Se kommentar i not till '*Helichrysum macranthum*' i växtlista I.

^{CXXXVIII} Se kommentar i not till samma taxon i växtlista II.

^{CXXXIX} Angående tveksamheten kring identifieringen av detta taxon, se kommentar till '*Pestemon fructicosus*' i växtlista I.

^{CXL} Troligen är Grönsöös '*P. gentianoides*' samma *P. gentianoides* som avbildas och beskrivs som en nyhet i *Paxton's Magazine of Botany* 1838, vol. 4, s. 265–266. Den har långa, hängande purpurfärgade blommor och går där under namnet *gentian-like penstemon*. SKUD 060426 hänför '*P. gentianoides* Lindl' till *P. hartwegii* Benth. Lange (1999) hänför likaså '*P. gentianoides*' [utan auktorsnamn] till *P. hartwegii* Benth. RHS Horticultural Database 060426 uppger *Penstemon gentianoides* Poir som ”tentatively accepted name”. En redogörelse för de två samtidigt förekommande auktorerna Lindley (1799–1865) och Poiret (1755–1834) och deras respektive '*P. gentianoides*' kan ej göras närmare här.

^{CXLI} Enligt IPNI 081011 är '*Penstemon pulchellus* Lindl.' = *P. campanulatus*.

^{CXLII} Enligt IPNI 081011 är '*Penstemon nitidus* Dougl. ex Benth.' = *P. acuminatus*. Se USDA Plants Database, *Penstemon acuminatus* Douglas ex Lindl, sharpleaf penstemon. Inga synonymer ges där.

^{CXLIII} '*Salpiglossis hybrida*' köptes enligt växtlista V som frö. Detta var sannolikt samma fröer som 1842 antecknats under namnet '*Petunia hybrida*' i växtlista II. Se kommentaren i not i växtlista II om '*Petunia hybrida*' och synonomik mellan släktnamnen '*Salpiglossis*' och '*Petunia*'.

^{CXLIV} *D. argunense* Fisch. ex Link upptas i IPNI 060504, men inte av SKUD 060426. Arten är ett accepterat namn i RHS Horticultural Database 060426. Arten har (tidigare?) förekommit under andra namn, bland annat som en varietet av *D. ruyschiana* L., såsom *D. ruyschiana* L. var. *argunense* Nakai och *D. ruyschiana* L. var. *speciosum* Ledebour. Även IPNI 060504 hänvisar till '*D. Ruyschiana*' för *D. argunense* Fisch. ex Link, dock endast som en anmärkning (notes) och utan vidare referens till källor eller andra detaljer kring taxonomin.

CXLV Denna hybrid med stora djupröda blommor mellan *Potentilla atrosanguinea* D. Don (blodfingerört) och *P. nepalensis* Hook. (indisk fingerört) återfinns under det accepterade namnet *Potentilla x russelliana* i RHS Horticultural Database 060517. Den förekommer dock inte i *RHS Plant Finder* 2005–2006, och har i handeln sannolikt konkurrerats ut av modernare hybrider och sorter. Den förekommer nästan samtidigt i flera av de äldre hortikulturella magasinerna. I *Curtis's Botanical Magazine* (1836, vol. 63, nr. 3470) är den illustrerad och beskriven som "Potentilla atro-sanguinea; hybrida, Russelliana. Mr. Russell's hybrid variety of the Deep Blood-coloured Cinquefoil". Detta uppmärksammades i sin tur i *Paxton's Magazine of Botany* (1837, vol. 3, s. 69f) under rubriken New and rare plants". Den mättade nyans i rött som lovordas i dessa magasin passerar mera neutralt i *Paxton's Botanical Dictionary* (1949, s. 256) under färgbeteckningen "scarlet". Lange omnämner den under '*P. hybrida* hort'.

CXLVI IPNI 060515 gör gällande i en uppgift utan referens ("notes") att *P. colorata* Lehm. = *P. nepalensis*. *Paxton's Botanical Dictionary* (1949, s. 256) noterar ingen '*P. colorata*', men däremot '*P. formosa*' med synonymen *P. nepalensis*. Den beskrivs som purpurfärgad och introducerad från Nepal 1822. Bosse (del 3, 1842 s. 162) anger '*P. formosa* Don' som synonym med både '*P. colorata* Lehm.' och *P. nepalensis* Hook. Därmed får vi anse det klart att Grönsöös *P. colorata* var en indisk fingerört, *P. nepalensis* Hook.

CXLVII Se kommentar till samma taxon i växtlista II.

CXLVIII En kaktus med epitetet 'Alatus' finns dels i växtlista VI över orangeriväxter, dels i växtlista VII med befintliga blomsterväxter vid Grönsöö. Det finns anledning att tro, att dessa kaktusar var samma taxon och dessutom samma individ, men det finns en skillnad i listorna som gör tolkningen svår.

På lista VII är epitetet 'Alatus' överstruket och ersatt med 'phyllantoides'. På växtlista VI står kaktus 'Alatus' däremot som ett eget taxon *jämte* kaktus 'phyllantoides'.

Samtida trädgårdslitteratur visar att 'alatus' och phyllantoides' är förknippade med varandra. I James Booth & Söhne katalog 1840, delas släktet 'Cereus' in i undergrupper, däribland 'Alati', i vars grupp 'Cereus phyllantoides' återfanns. Men 'alatus' förekom samtidigt som eget artepitet i annan litteratur. Nils Lilja noterade i *Flora öfver Sveriges odlade vexter* (1839, s. 67f) först bara tre kaktusar: 'Cactus flagelliformis L.' (Paradisorm), 'Cactus grandiflorus L.' (Storblommig Cactus) samt 'Cactus alatus Swartz' (Bladlik Cactus). Den sistnämnda hade plattad, glatt stam som förgrenade sig i plattat ihoptryckta, nästan bladlika och i kanten naggade grenar, där röda, oskaftade blommor med kort pip sprang ut ur grenändarna. I Första Supplementet (1840, s. 34f) hade Lilja bytt det gamla släktnamnet *Cactus* Linné mot *Cereus* De Candolle, och lagt till ett flertal taxa, däribland 'Cereus phyllantoides De Candolle' (Bladlik Cactus), med synonymerna 'Cactus speciosus Bonpl.', 'Cactus alatus Willd. ej Sw.' samt 'Cactus elegans Link'.

Utseendet på 'C. phyllantoides De Candolle', syn. 'Cactus alatus Willd.', skiljer sig markant från 'Cactus alatus Schwartz'. Bland annat uppges 'C. phyllantoides' ha en slankig, upprätt, som äldre trind och trädaktig stam. Även grenarna var som äldre trinda, i övrigt bladlika, ofta ledade, med stora, vackra, långpipiga blommor som sprang ut ur grenarnas nagghakar. Blommornas yttre kronblad beskrivs som utstående, "skönt rosenröda", de inre kronbladen till en början vitaktiga, sedan rosenröda. I tillägget (1839, s. 160) gör Lilja en särskild anmärkning om 'alatus'-kaktusarna: I en not till den 'alatus'-variant som uppges vara synonym med 'C. phyllantoides' (C. alatus Willd.), anmärker Lilja att han under bokens tryckning hade observerat att "de flesta, som odlas under namn af *C. alatus*, äro af denna art". I beskrivningen

av 'C. phyllantoides' = C. alatus Willd., skriver Lilja att dess blommor är dubbelt så stora som hos "alatus, som har dem mer hvitaktiga". Med denna "andra" alatus avsågs rimligen den av Lilja tidigare beskrivna 'C. alatus Swartz', även om det måste medges, att blombeskrivningen "mer hvitaktiga" inte självklart sammanfaller med Liljas beskrivning "röda" blommor. Det hvitaktiga kan dock avse olika delar och skiftningar hos blomman. Den 'alatus-kaktus som uppges vara synonym med 'C. phyllantoides' torde vara den 'Cactus alatus' som i juni 1836 avbildades i Baldernäs orangeri, vars illustration överensstämmer väl med beskrivningen enligt ovan (Se *Blomsterminnen*, 1999, illustration nr 86).

Liknande men inte lika preciserade uppgifter om synonymiken angående 'C. alatus' finns i Bosse (del. 1, 1840, s. 522) där han påtalar att 'Cereus phyllantoides DC.', var mycket allmän och spridd som rumsväxt under namnet 'Cactus alatus'; som synonym anges 'Cactus alatus Hort.', således utan auktorsnamn.

Med ledning av ovanstående beskrivningar torde den överstrukna 'Alatus'-kaktusen som ersatts med epitetet 'phyllantoides' i Grönsöös lista VII verkligen ha varit 'C. phyllantoides'. Vad 'Alatus'-kaktusen som fanns *jämte* en 'C. phyllantoides' på lista VI var för ett taxon är mera osäkert. I princip kunde det ha varit den mindre vanliga kaktus som enligt Lilja (1839, s. 68) kallades 'C. alatus Swartz', Bladlik Cactus. Mera troligt är kanske ändå, att bägge ifrågavarande kaktusar i lista VI var 'C. phyllantoides' eller någon hybrid.

^{CXLIX} 'Passiflora palmata' är avbildad och beskriven i *Loddiges Botanical Cabinet*, vol. 1 (1818), nr. 97. Den uppges där vara nyligen introducerad från Västindien. I *Paxton's Botanical Dictionary* (1949, s. 233) noteras *Passiflora filamentosa*, introducerad 1817, i den ordinarie *Passiflora*-förteckningen, och uppges ha *P. palmata* som synonym. Denna uppgift om att dessa två artnamn betecknar ett och samma taxon framgår också av ytterligare en vacker illustration med beskrivning av *Passiflora filamentosa* Cav, inom parentes *P. palmata* Lodd. i *Flore des Serres*, Tome VI, (1850-51) nr. 543. Den uppges idag av *Western Australian Herbarium CALM* (060517) växa längs Australiens västkust, fortfarande under namnet *Passiflora filamentosa* Cav. Namnet anges som accepterat (current). Adress <http://florabase.calm.wa.gov.au/>. Varken SKUD eller RHS Horticultural Database förtecknar detta taxon 060517.

^{CL} Se kommentar till samma taxon i växtlista II.

^{CLI} Grönsöös 'Salvia coccinea' måste ses som oidentifierad. Det ligger nära till hands att räkna den som *Salvia coccinea* Buc'hoz & Etl. (scharlakanssalvia). Denna art var sedan länge introducerad i Norden (Se Lange, 1999, s. 310). Men en hel del märkliga taxonomiska frågor följer med 'Salvia coccinea', vilka jag inte fullt ut kan redogöra för här. De Boothska katalogerna ger ingen ledning, där finns inget sådant namn. Bosse, som med sina goda kontakter med Hamburg kan förväntas ge ledning, beskriver en 'Salvia coccinea L.', som med avseende på ursprungsuppgiften – Florida – kan överensstämma med scharlakanssalvia, men i övrigt kan jag ej bedöma vilket taxon som avses i Bosse (del 3, 1842, s. 321). IPNI (080822) ger flera ingångar till 'Salvia coccinea' med olika auktorer, vilka jag ej kunnat fullfölja. De inbegriper bland annat en notering om en felaktig hänvisning till Linné (L.) som auktor. Dessutom anger Carl G. Alm i en anteckning om den sydamerikanska arten *Salvia splendens* Etl (praktsalvia), att denna förekommit under synonymen 'Salvia coccinea hort.' non. L., (Alm i *Anteckningar om trädgårds-växter*, inbundna, odaterade anteckningar, Biologibiblioteket, Uppsala).

^{CLII} Se kommentar till samma taxon i växtlista II.

^{CLIII} Bland alla de entusiaster jag kommit i kontakt med under doktorandtiden var kanske *kamelia*-odlarna som grupp de allra mest hjälpsamma. Ett flertal personer från ICS (International Camellia Society) och ACS (American Camellia Society, ingår i ICS) sände mig snarast såväl litteraturkopior och uppgifter ur sina källor via e-post. Tack till Dr. Hubert Linthe, Tyskland, (ICS, se även <http://www.camellia.de>) för e-post 060918 samt litteraturkopior, tack till Helga och Klaus Urban i Tyskland (ICS) e-post 060922, Pat Short (Web Editor och Vice-President, Europa, ICS) e-post 060920, Luc Dhaeze, kameliafantast i Belgien e-post 060922, och Tom Johnson (kontaktperson ACS) e-post 060919 för er hjälp! *Camellia japonica* L. 'Impératrice du Brésil' har (hade) enkla, stora cerise-röda blommor. Den omnämns 1833 (av Courtois i *Magazin d'Horticulture*, 13pt.D4:316, återgivet i *The International Camellia Register*, vol. 1, ICS 1993), dock utan beskrivning av blomman i Courtois. Den uppges vara av belgiskt ursprung. Den förekommer därefter i kataloger, fortfarande utan beskrivning (Verleeuwen 1835-36 och Jacob Makoy 1838). Den beskrivs 1840 i Berlèses *Monographie du Genre Camellia* (ed. 2, 1840 s. 162). Flera andra kamelia-sorter med liknande namn men med helt annat utseende förekom under 1800-talet (exempel 'Imperatriz Amélia' och 'Imperatriz do Brazil' (bägge från 1872). Eftersom namnet på Grönsöös kamelia alluderar på kejsarinnan Amélie Auguste Eugénie Napoléone (1812-1873) bör denna sort enligt Luc Dhaeze rimligen vara av portugisiskt ursprung trots att den i Courtois uppges vara belgisk. Ingen illustration eller plansch har hittats av denna sort, vare sig av mig eller av mina kamelia-kontakter, varav främst Luc Dhaeze har gjort efterforskningar. Utbudet av kamelior var vid den aktuella tiden stort, och möjligen tillhörde denna enkla och enfärgade sort de mindre uppmärksammade. Sorten kan antas vara utdöd eller åtminstone inte identifierad idag.

^{CLIV} Jag tolkar beskrivningen "flera färger" som att man fått frö till lejongap i ett antal olika enfärgade färgformer, kanske osorterat i samma försändelse, till skillnad mot de två nedanstående sorterna som särskilt angivits med färgangivelse ('Bicolor' och 'Röd'). Det kan dock *möjligen* röra sig om en flerfärgad färgform av lejongap som uppmärksammats vid denna tid, nämligen 'A. majus var. quadricolor' [Four-coloured-flowered larger Snapdragon]. Den beskrivs och illustreras i *Paxton's Magazine of Botany* 1843, vol. 10, s. 197-198.

^{CLV} Det rör sig sannolikt om en rödblommande sort av vanligt lejongap, *A. majus* L. Inget nedflyttningstecken visar att den nödvändigtvis är en *A. majus*, (bara en 'Antirrhinum') men den står skriven i direkt anslutning till 'Bicolor' och bör därför ses som en selekterad färgform av lejongap. Hade den stått ensam i ett annat sammanhang som en röd *Antirrhinum* kunde den ha tolkats som en annan art, kanske till och med som tillhörande släktet *Linaria*.

^{CLVI} Se kommentar till taxon 'Clarkia rosa' i växtlista I.

^{CLVII} I växtlistan finns tre rader ovanför varandra som rör släktet *Collomia*. På den översta raden står 'Colomia coççinea Röd'. Under detta namn står två streck, som skulle kunna tolkas som nedflyttningstecken, på samma sätt som uppenbart är fallet på flera andra ställen i listan. De två strecken följs av färgangivelsen 'kyllerfärgad'. Under denna rad står i sin tur, på likartat sätt, två streck samt ordet 'grandiflora'. Jag har dock *inte* tolkat dessa rader som tre taxa, utan endast två. Den första raden representerar neonblomster (*Collomia cavanillesii* Hook & Arn.). Den andra raden har jag inte tolkat som en kyllerfärgad (gulaktig, ockrafärgad) färgform av neonblomster, utan en felskrivning, där ordet kyllerfärgad hör ihop med rad tre och epitetet 'grandiflora'. Rad tre har jag tolkat som *Collomia grandiflora* Lindl. (stort limfrö), vars

beigeaprikos blommfärg stämmer ganska väl med ”kyllerfärgad”. I Booths frökataloger nämns ingen färg på *Collomia grandiflora*; sannolikt var uppgiften om kyllerfärgad hämtad från någon handbok.

^{CLVIII} USDA Plants Database 060516 noterar *Erysimum perovskianum* Fisch. & C.A. Mey. (Afghan erysimum) som introducerad i USA, numera vilt förekommande i ett område i nordöstra USA. Detta taxon gick förut under det svenska namnet saffranskårel, men har förts till *Erysium* L. Allioni-gruppen enligt *Kulturväxtlexikon* (1998) och SKUD online 060516. I *Paxton's Botanical Dictionary* (1849, s. 28 i suppl.) noteras 'E. Perofskianum' som orangeblommande bienn art, introducerad 1838, utan uppgift om ursprung. En mera känd släkting i kultur är gyllenlack, *Erysimum cheiri* (L.) Crantz.

^{CLIX} Se IPNI, SOM 081023 uppger att 'Dahlia glabrata' = (Dahlia) Merkii.

^{CLX} Se kommentar till samma taxon i växtlista I.

^{CLXI} Se kommentar till samma taxon i växtlista II.

^{CLXII} Se kommentar till samma taxon i växtlista I.

^{CLXIII} Se kommentar till samma taxon i växtlista I.

^{CLXIV} Vad som menas med ”vanlig” i detta sammanhang är oklart, men det torde röra sig om en kultivar inom arterna *P. somniferum* L., opievallmo eller möjligen *P. rhoeas* L., kornvallmo. Det första alternativet är troligast; i Booths frökataloger 1841 och 1843 saluförs inga selekterade färger av kornvallmo; av 'P. somniferum' saluförs däremot sju separata färger, däribland en vit med mörkröd rand samt en vit med röda spetsar (? Spitzen).

^{CLXV} Angående tveksamheten kring identifieringen, se kommentar till '*Pestemon fruticosus*' i växtlista I.

^{CLXVI} Ingen art som motsvarar *Verbena bilidus* har hittats.

^{CLXVII} Se kommentar till *Verbena hastata* (röd) i växtlista I.

^{CLXVIII} Växtlistan visar inte om det verkligen var fråga om den rena arten vildaurikel, eller (troligare) hybriden trädgårdsaurikel, där *P. auricula* ingår som ena föräldern.

^{CLXIX} *Kulturväxtlexikon* (1998) noterar det äldre (ej giltiga) namnet 'Primula sinensis Lindl. non Lour.' med hänvisning till det nu gällande namnet *P. praenitens* Ker Gawl. (kinesisk viva). Även Lange (1999) noterar en 'P. sinensis' med hänvisning till *P. praenitens* Ker-Gawl. (P.sinensis, P.”chinensis”). IPNI 060517 noterar bland annat 'P. sinensis Sabine ex Lindl', vilket är samma taxon som de ovan nämnda. Så långt är allt klarlagt, men *Kulturväxtlexikons* auktorsnamn Lindl. non Lour. samt IPNI 060517 visar också att det figurerat ett annat taxon med namnet 'P. sinensis', beskrivet av João de Loureiro (1717-1791) = 'P. sinensis Lour.' . Loureiros beskrivning har jag inte studerat, och kan därför inte redogöra för vilken art han avsåg. För referens och titel se IPNI, sökord *Primula sinensis*. Med stor sannolikhet är Grönsöös 'Primula sinens[is]' en 'Primula sinensis Lindl. non Lour', numera alltså kallad *P. praenitens*.

^{CLXX} Det rör sig troligen om arten vitpetunia. Den salufördes under sitt äldre namn 'Petunia nyctaginiflora' som frö av J. G. Booth & Co 1841 och 1843. Den beskrevs som "grossblühender, weisser Taback" (storblommig, vit tobak). Det kan också ha rört sig om någon hybrid-sort.

^{CLXXI} I James Booth & Co:s frökatalog 1841 noterar fyra taxa av *Senecio elegans*, dels den vanliga arten med enkla violetta strålblommor, dels tre fylldblommiga former i olika färger. Ingen notering om fylld form står på Grönsöös lista.

^{CLXXII} I växtlistan ser denna *Campanula* ut att stavas 'C. 'medicans' med osäkerhet på de fyra sista bokstäverna. Någon sådan art har jag inte funnit vare sig i katalogerna eller i litteratur, se exempelvis H. Clifford Crooks systematiska verk *Campanulas [their cultivation and classification]* (1951). Det rörde sig högst sannolikt om mariaklocka, *C. medium* L.

^{CLXXIII} J. G. Booth & Co saluförde 1843 frö till 'Silene alpestris (alpina), Alpen-Silene' som en vitblommande perenn, passande för både krukodling och friland. Detta stämmer väl med det taxon som förr gick under namnet 'Silene alpestris Jacq.', vars namn numera är *Heliosperma quadrifidum* (L.) Rchb. (alpglim); se t.ex. SKUD och Bosse (del 3, 1842, s. 387). Ett frågetecken rör Grönsöös beskrivning av arten som röd och vit. Av J. G. Booth & Co:s frölista framgår att man kanske misstagit sig när man antecknat färgerna eftersom den art som följer närmast under 'Silene alpestris (alpina)' i den finstilla katalogen beskrivs som "rother u. weisser" ('Silene Armeria').

^{CLXXIV} Se samma taxon i växtlista II.

^{CLXXV} Den överstrukna arten 'Phlox canadensis' ['*P. canadensis* Sweet'] är inte synonym med *P. paniculata*, men däremot med *P. divaricata* L., blåflox. 'Phlox paniculata' salufördes av James Booth & Söhne 1840 i ett fåtal varianter, bland annat en vitblommig och en med mönstrade blad. Eftersom inget särskilt har angivits på Grönsöös växtlista motsvarade deras höstflox troligen den vilda arten, jmf Bosse (1842, s. 108f).

^{CLXXVI} Angående det icke gällande namnet 'Phlox pyramidalis Sm.' hänvisar SKUD 060426 till *Phlox maculata* L., prickflox. SKUD identifierar inte 'P. pyramidalis' närmare inom arten *P. maculata*. Jag har därför valt att följa USDA Plants Database 060426, med dess preciserade namn *Phlox maculata* L. ssp. *pyramidalis* (Sm.) Wherry. Epitetet *pyramidalis* syftar på blomklasens toppiga, brett pyramidala, form.

^{CLXXVII} SKUD 060426 hänvisar det icke gällande namnet 'Phlox suaveolens Aiton' till *P. maculata* L. utan närmare precisering. Jag anger därför IPNI:s (060426) nomenklatoriska synonym *Phlox maculata* L. var. *suaveolens* (Aiton) Torr, (1824). I *Sweet's Hortus Britannicus* (1827 s. 285) är såväl 'Phlox pyramidalis' som 'P. suaveolens' noterade, den sistnämnda beskriven som vitblommande.

^{CLXXVIII} *Lupinus arbustus* presenteras i *Botanical Register* 1829 (vol. 15, nr. 1230) under namnet 'Half-shrubby Lupine'. USDA Plants Database 060516 noterar den som 'long-spur lupine'.

^{CLXXIX} Se kommentar till 'Salvia coççinea' i not i växtlista VI.

CLXXX Enligt SKUD 060426 är '*A. umbellatus* auct. non L'Hér' felaktigt använt om *A. praecox* Willd.

CLXXXI Att det knappast är fråga om verkliga sammetsrosor – rossorten '*Tuscany*', syn. '*Velvet Rose*' framgår av sammanhanget. Det bör i stället vara fråga om antingen en *Tagetes*-art eller kultivarer av *Bellis perennis*. Svensk uppslagsbok (1957, 1947-1955 års uppl., band 25, spalt 164) ger följande korta klargörande: [uppslagsord] "Sammetsros 1) se Tusensköna 2) se *Tagetes*". Därefter om *Tagetes* (1958, band 28, spalt 908): "Under namn av sammetsblomster, sammetsblomma, sammetsros odlas flera arter som prydliga kant- el. rabattväxter, särsk. *T. erecta*, *T. patula* och *T. arborea* (även kallat tagetesträdet) jämte varieteter". Och om tusensköna (1958, band 29, spalt 1256-1257): Tusensköna, tusenskön, sammetsros, *Bellis perennis*, /.../ Den odlas emellertid mycket som prydnadsväxt, ofta med röda, ej sällan fylla korgar, och har spritt sig från odling ända upp till Lappland." Lyttkens upptar inte tagetes i *Svenska växtnamn*, men för *Bellis perennis* anger han bland många andra svenska synonymer Sammetsros, men bara i ett enda fall, och då för *flore-pleno*-formen: Knut Toréns *Populär botanik* från 1851 (Lyttkens facsimil 1981 del I-II s. 55-58, del III s. 1873). I Grönsöös fall är det sannolikt tagetes som avses. I växtlista VIII omnämns dessutom *Bellis perennis*, medan ordet tagetes inte återfinns någonstans i listorna, vilket tyder på att Grönsöös sammetsrosor var just tagetes. Vilka slags tagetes som avses kan vi bara gissa, men det bör ha varit fyllda former, jämför *Fleurs de Pleine Terre* (1909, s. 1063-1069) där fyllda former av *T. erecta* L. på franska heter Tagète Rose d'Inde double, medan övriga tagetes har andra namn.

CLXXXII Av växtlistan framgår att författaren inbegriper en mängd rostaxa i begreppet "Törnrosor". Se övriga rosor i växtlista VII.

CLXXXIII Se Bosse (del 3, 1842, s. 268-270) där sorten 'Du Roi' ('Lelieur') upptas under damascenerrosorna '*R. damascena* Mill.'. Samma taxon, 'Rose du Roi' syn. 'Rose Lelieur', beskrivs under portland-gruppen i Gustavsson (1998, s. 123ff), där just denna sort till skillnad från många andra beskrivs som mera krävande. Även Bosse noterar om sorten att den lämpar sig för drivning, vilket speglas också i Grönsöös växtlista, som anger den som krukväxt.

CLXXXIV Detta är den sort som Bosse (del 3, 1842, s. 266) beskriver som mossros 'alba menstrualis' en vit städseblommande sort som uppges vara mycket vacker, inom parentes står "(in Flottb. 2 ½ Mk.)" vars betydelse jag inte förstår. Samma sort noteras i Jäger (1970, s. 8) som mossrosen 'Alba monstrabilis od. [eller] menstrualis'. Dess blommor beskrivs av Jäger som medelstora, fyllda, rent vita, någon gång rosa, och placerade i klasar. Vidare uppges den liksom i Bosse vara städseblommande och har försetts med ett särskilt tecken för "vacker" – ett omdöme som inte tilldelas alltför många rosor i boken. En liten skillnad från Bosse är årtalet: Jäger uppger den som uppkommen efter år 1845, medan Bosse bevisligen har den noterad 1842. Att det är fråga om samma ros torde dock vara otvetydigt – men lite förvånande är det att inte Jäger tycks ha använt sig av Bosses tyskspråkiga litteratur. Jägers lexikon redovisar inga källor.

CLXXXV Sorten är förtecknad i Bosse del 3, 1942, s. 266.

CLXXXVI Sannolikt är det fråga om den mossros som i Bosse del 3, 1842, s. 266 går under namnet 'de Luxembourg'.

^{CLXXXVII} Den beställda rosen var sannolikt den ros som i James Booth & Söhne 1840 salufördes som 'Rosa Noisettiana lutea'. Litteraturen är inte entydig här. Bosse (del 3, 1842, s. 277–280) upptar ingen enskild noisette-ros med sortnamnet *lutea*, men förtecknar ett antal gulblommiga eller gulvita sorter. Å andra sidan upptar Bosse (s. 280) terosen 'lutea' som sortnamn, inom parentes med de synonyma benämningarna "jaune, yellow China-R., sulphur-coloured Tea-R., yellowish Tea-R., gelbe Theerose". Denna beskrivs som mycket storblommig med halvt eller mycket löst fylld blomma med blekt svavelgul grundfärg och ljusare kanter. Jäger å andra sidan upptar i *Rosenlexikon* (1970, s. 433, 669) noisettrosen 'Lutea', uppdragen av Buist omkring 1830, och anger den som synonym med terosen *R. Smithii* utan övrig beskrivning. Går man i stället direkt till uppslagsordet *Smithii*, eller rättare sagt terosen 'Smith's Yellow or Smithii' (s. 669) så anges den i stället vara uppdragen av Smith 1834, och med beskrivningen svavelgul, storblommig, fylld, klotformad. Åter till Bosse (s. 280) så återger även han denna sort – 'Smith's Yellow', som en sort bland terosorna, och den beskrivs som praktfull, starkdoftande med vackert svavelgul eller siskagul [zeisiggelb, förmodas syfta på en gulaktig färg hos en siska(fågel)] och tätt fylld blomma. Hur många taxa det egentligen rör sig om här, och hur deras inbördes relationer ser ut, är för mig oklart. Bosses och Jägers respektive beskrivningar av 'Smith Yellow' stämmer dock väl överens. Vi får konstatera att Grönsöo rekvirerat en gulblommande ros som idag hänförs till antingen *R. Noisette*-gruppen (noisetterosor) eller den närliggande *Odorata*-gruppen (terosor).

^{CLXXXVIII} Mossrosen 'Communis' står den ursprungliga mossrosen, *Rosa x centifolia* f. *muscosa* nära, och räknas av vissa författare som identisk med denna. Den är med säkerhet en av de mest ursprungliga rosorna i *Muscosa*-gruppen, och har uppträtt under synonymerna 'Common moss', 'Old Pink Moss' och 'Muscosa Communis' (Gustavsson 1998 s. 156). Grönsöo beställde förhållandevis många av den här sorten – 12 stycken – vilket förstärker intrycket av 'vanlighet'. Växtlistornas noteringar om antal visar generellt att man ofta beställt enstaka exemplar av såväl prydnadsväxter som fruktsorter.

^{CLXXXIX} Se kommentar till 'I. Xiphioides hybr' i växtlista IV. Möjligen är det fråga om samma taxon.

^{CXC} Se 'Iris Sibirica fl p' i växtlista IV.

^{CXCI} Se kommentar om 'Iris Bergii' i växtlista IV.

^{CXCII} Hyacinter från Haarlem såldes av J. G. Booth & Co., som erbjöd hundratals namngivna sorter levererade styckvis, men även en mängd olika blandningar. Enligt 1843 års prislista över lökar från Haarlem såldes hyacinter i kollektioner, fördelade på sex olika kvalitets- och raritetsklasser med lökantal om 12, 24 eller 48. Kunden fick hyacinterna specificerade med namn, men urvalet gjordes av leverantören och sortnamnen framgick inte av katalogen. Sannolikt är den en sådan kollektion på ett dussin lökar som beställdes till Grönsöo.

^{CXCIII} Provinsros är vedertaget svenskt namn för arten *Rosa gallica* L., och har i äldre tid flitigt använts som namn även för gallica-hybrider (*Rosa Gallica*-gruppen, gallicarosor). Motsvarigheten finns i engelskans *Provins Rose*, som är en beteckning för den rena arten, men även ett samlingsnamn för gruppen gallicarosor. Epiteterna 'Provins', 'Province' och 'Provence' – med syftningar till den franska staden Provins samt det sydfranska området Provence, har sammantaget använts som beteckning för åtminstone fyra olika rosgrupper. Förutom

gallicarosor har även centifoliarosor, mossrosor och damascenerrosor beskrivits under minst ett av dessa franska namn. Det går inte att avgöra vilka rosor som avsågs vid Grönsö under namnet 'Province rosor'.

^{CXCIV} Se kommentar till "styvmorsviol" i växtlista II.

^{CXCV} Jag uppfattar Grönsös '*Aconitum versicolorum*' som den stormhatt som under namnet '*Aconitum versicolor*' avbildas i *Loddiges Botanical Cabinet*, vol. VIII (1823), nr. 794. Den är tvåfärgad i vitt och blått, och beskrivs som mycket elegant med kraftfull, pyramidal form och med naturlig förekomst i Schweiz. *Sweet's Hortus Britannicus* (1827, s. 8) upptar densamma, med hänvisning till *Loddiges*, och uppger ursprunget till Schweiz 1823. Frågan är om denna dessutom är samma taxon som IPNI förtecknar som '*Aconitum versicolor* Rchb' (060502), och om den är densamma som nu gällande *A. x cammarum* L. 'Bicolor' (SKUD 060502).

^{CXCVI} Grönsös förmodat rödaktiga stormhatt '[R]uber' är inte säkert identifierad. 1840 saluförde James Booth & Söhne 25 olika stormhattar, däribland en '*Aconitum rubrum*', vilket torde vara den som beställts. Sannolikt var detta samma stormhatt som den rödaktiga färgformen 'Rubellum' av äkta stormhatt (*A. napellus* L.). *Sweet's Hortus Britannicus* (1827, s. 9) noterar 'A. rubellum', och anger dess synonym 'Napellus floribus rubellis', med färgangivelse "red-flowered". Den uppges i *Sweet's* /.../ komma från Schweiz 1823 (liksom '*A. versicolor*'), men den saknar referens till annat botaniskt verk.

^{CXCVII} Se not om sorten i växtlista III.

^{CXCVIII} Se '*Iris Sibirica* fl p' i växtlista IV.

^{CXCIX} Se kommentar om '*Iris Bergii*' i växtlista IV.

^{CC} Se kommentar till samma taxon i växtlista II

^{CCI} Grönsös '*Philadelphus floribundus*' var troligen den schersmin som salufördes av James Booth & Söhne 1840 och 1842 under samma namn, benämnd reichblühender Jasmin/Pfeiffenstrauch. Detta är rimligen också den schersmin som i Bosse (1842, s. 99) beskrivs som '*P. floribundus* Schrad. diss.' (Reichblüthiger Pfeiffenstrauch), med ursprung i Nordamerika. Den påminde enligt Bosse om doftschersminen (*P. coronarius* L.), men hade bland annat något större, vitare och talrikare blommor.

Hur detta taxon däremot bör betecknas med modern nomenklatur är för mig ovisst. Lange (1999, s. 252) noterar *P. floridus* Beadle (*P. "floribundus"*), slut citat, med första nordiska notering från 1851. Att *P. "floribundus"* i Lange är samma taxon som i Bosse (1842) och Booths plantskolekatalog är väl troligt. Om det är så, var Grönsös schersmin den nordamerikanska arten *P. floridus* Beadle, se exempelvis USDA Plants Database.

Uppgifter i IPNI 080805 tyder dock möjligen på annat. IPNI har flera referenser till *P. floridus* Beadle, men ingen av dem uppges direkt i databasen vara synonym med någon '*P. floribundus*'. Vid sök på '*P. floribundus*' i IPNI visas tre referenser, varav två med Schrader som auktorsnamn (jmf ovan i Bosse), vilket indikerar att det är det taxon som odlades vid Grönsö. De till Schrader kopplade namnen '*P. floribundus*' uppges dock vara nomenklatoriska synonymer inom arterna *P. coronarius* och *P. grandiflorus*, då med '*floribundus*' som en varietet. Ingen hänvisning till '*P. floridus* Beagle' ges.

SKUD 080805 noterar vare sig epitetet 'floridus' eller floribundus' inom släktet *Philadelphus*. SKUD hänför dock det äldre namnet 'P. grandiflorus Willd.' till arten *P. inodorus* var. *grandiflorus* (Willd.) A.Gray (storblommig schersmin). James Booth & Söhne återigen saluförde jämte sin 'P. floribundus' även 'P. grandiflorus' (grossblühender wolliger Jasmin/Pfeiffenstrauch) och 'P. inodorus (grandiflorus)' (grossblühender geruchloser Jasmin /.../). De två sistnämnda förefaller ha varit snarlika, jmf samma taxa i Lange (1999, s. 252). Hur alla dessa övan nämnda taxa hänger samman, kan jag tyvärr inte redogöra för här, men en studie av litteratur- och bildreferenserna som nämns i bland annat IPNI och i Bosse (1842) kan bringa klarhet.

I sammanhanget skall också nämnas att IPNI:s tredje referens till 'P. floribundus' är 'P. floribundus Usteri ex Roem.', som i sin tur är noterad som *Leptospermum scoparium* (rosenmyrten, *Myrtaceae*). Att det inte var fråga om denna art vid Grönsöo framgår av sammanhanget.

^{ccii} Ett första försök att åldersbestämma katalogen utifrån dahliasorterna har gjorts, men misslyckats. Det kan dock ur hortikulturell synpunkt vara intressant med några kommentarer kring detta. Det enorma utbudet av dahliasorter några decennier in på 1800-talet ledde till förvirring och många gånger dubbel namnsättning för sorterna åt bägge håll; det vill säga en och samma sort kunde finnas under flera namn, medan två olika sorter salufördes under ett och samma namn.

Royal Horticultural Society (RHS) tog sig an problemet under 1960-talet och ger sedan dess ut *Tentative Classified List and International Register of Dahlia Names* i samband med sin registreringsverksamhet kring nya dahlikultivarer. Även en del äldre kultivarer finns med, med uppgift om upphovsman samt den person eller firma som registrerat sorten. En kontroll av registret för år 1969 visade, att endast ett fåtal av de sorter som finns i Grönsöos georginerkatalog återfinns i registret. Av dessa sorter (till exempel *Vulkanus*, *Oliv*, *Hermin[e]* och *Ovid*) sammanföll inga självklart med hänsyn till de uppgifter om blomform, färg, namnsättning och stavning som finns i Grönsöoförteckningen respektive *Tentative Classified List* /.../, vilket tyder på att vart och ett av dessa sortnamn har getts minst två olika taxa genom åren.

En kontroll av samtliga årtal i *Tentative Classified List* /.../ visar att det tidigaste årtalet som nämns över huvud taget är 1850 (en gulblommande sort *Toison d'Or*), därefter är det ett hopp till 1859, som registrerats som födelse- och tillika prisutmärkelseår, i något fall enbart utmärkelseår, för ett tiotal sorter. Detta visar att de allra flesta äldre dahlikultivarer inte är noterade i *Tentative Classified List* /.../ överhuvudtaget. I inledningen i *Tentative Classified List* /.../ sägs också, att man med flit har gjort ett urval bland de äldsta sorterna eftersom man inte ser någon mening med att uppta plats och uppmärksamhet på utdöda sorter, och man uppmanar därför förädlare att meddela de sorter som man vet aldrig nått publiken utan stannat på utvecklingsstadiet. Därefter fördelar sig några få dahliasorter på de nästföljande åren, men de registrerade 1800-talsnamnen som upptas i *Tentative Classified List* /.../ är en försvinnande liten del av de många tusen dahliasorter som registrerats under 1900-talet.

^{cciii} Nedan återges dahlia namnen i Grönsöos 'georginerkatalog'.

Dubbla dvärg.

Ynik (svafvel gul, rödagtiga Spettsar)

Markisen af Ta[v]jstock (Hvit med Rosa spettsar)

Drottningens Ros (Rosa)

Dubbla medelhöga prackfulla

Ariel (Hvit med ljus violett chattering)

Aurantia splendidissima (ljus Orange särdeles vacker)

Aurora Maulfijs (Hvit botten med violetta och mörk rosa ränder. extra skön)

Beaty of Bury Hill (Hvit med Syrenfärgade spetsar)

Blondin (Hvit rödaktigt skimrande. friblommande extra skön)

Blanch syperb (Hvit extra skön)

Champion (Guldgul –prackfull)

Grefvinnan Benkendorff (Svafvelgul med vitaktiga ränder särdeles skön)

Hadski Bluit (*Hadschi Booth*) (Mörk samets svart med halfva blom bladen renhvita (äkt sort))

La Camation (ljus gredelin med purpuröda strek och punkter)

Lady Powlet[e](prackfull – ljus gredelin. vackraste blom form)

Lady Sondens (Svafvel gul med ljus gredelina ränder)

Metropolitan perfecta (Svart. Skön)

Mars coççinea fistulosa (Scharlakan röd orange)

Ovid (Mörk violett med hvita streck)

Prin[c]essan Victoria (blå hvit med purpur spetsar)

Sulfurea elegans (Svafvelgul – prackfull)

Yellow perfection (rent gul)

Anemon blommande klotformiga

Anemon flora Alba (Hvit changerande i ljus rosa)

carmoasin turban (karmosin röd – 4-5 fot hög)

fin purpur (purpur Dito [om höjden])

Hermin[e] (mörk brun)

Mars (Scharlakan röd)

Oliv (Svartpurpur)

pink & pupu[r] (purpur med Rosa)

Spectabilis elegans (mörk karmosin)

Stript dark scarlet (mörk scharlakan)

Vulkanus (Svart)

[På baksidan]:

Melpomen

Purpurea

C[e]rene[s]

